

Kirkkohallituksen ja hiippakuntien vuosikertomus 2015

Kirkkohallituksen ja hiippakuntien vuosikertomus 2015

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisu 5
Kirkko ja päätöksenteko

Kirkkohallitus

Helsinki 2016

Hyväksytty kirkkohallituksen täysistunnossa 22.3.2016

© Kirkkohallitus

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 5, Kirkko ja päätöksenteko
Kirkkohallitus
Asianumero: DKIR/424/00.01.02/2016

Layout: Unigrafia Oy

Taitto: Grano Oy

Kansikuva: Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

ISBN 978-951-789-529-3 (nid.)

ISBN 978-951-789-530-9 (PDF)

ISSN 2342-2416 (painettu)

ISSN 2342-2424 (verkkójulkaisu)

Grano Oy
Kuopio 2016

SISÄLLYS

1 ARVOKESKUSTELUJEN VUOSI	5
Kansliapäällikön katsaus	5
2 AJANKOHTAISET TEEMAT	7
2.1 Kirkko aktiivinen toimija pakolaiskriisissä	7
Turvapaikanhakijoiden vastaanotto- ja tukitoimet seurakunnissa	7
Pitkäjänteinen kehitysyhteistyö on meidän velvollisuutemme	9
2.2 Kirkkohallitus vaikuttajana ja verkostoitujana	9
Neuvottelut kirkon lakisääteisten yhteiskunnallisten tehtävien korvaamisesta	9
Edunvalvontaa ja arvoaikuttamista	10
Koulutuspoliittista vaikuttamista	10
Keskustelua kirkon ja valtion rajapinnalla	11
Verkostoitumista	11
2.3 Työtä seurakuntien kanssa ja puolesta	12
Seurakuntien hengellisen työn tukeminen	12
Verkkotyö	12
Kirjuri	12
Kirkonkirjojen pidon rakenteiden uudistaminen	13
Lukkari	13
Seurakuntia perustettiin ja lakkautettiin	14
Seurakuntien verotulot	15
3 KIRKKOHALLITUKSEN STRATEGIA VUOTEEN 2020	18
4 KIRKON ELÄKELAITOS	21
4.1 Tulokorttien lukuohje	21
5 KIRKON YHTEINEN TOIMINTA	25
5.1 Kirkkohallituksen yhteisten toiminnallisten tavoitteiden arviointi	25
5.2 Osastojen perustehtävät	30
5.3 Strategiset hankkeet	33
Kirkon strategian jalkautus	33
Seurakuntarakenteiden kehittämishanke	33
Kipan tuki asiakkaille	33
Reformaation merkkivuosi	34
Kirkon tulevaisuuskomitea	35
Strategiset it-hankkeet	35

6	KIRKON YHTEINEN TOIMINTA: HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA ...	37
6.1	Hiippakuntien talous.....	37
6.2	Turun arkkihiippakunta	41
6.3	Tampereen hiippakunta.....	44
6.4	Oulun hiippakunta.....	47
6.5	Mikkelin hiippakunta.....	50
6.6	Borgå stift.....	52
6.6	Porvoon hiippakunta.....	55
6.7	Kuopion hiippakunta	58
6.8	Lapuan hiippakunta	61
6.9	Helsingin hiippakunta.....	64
6.10	Espoon hiippakunta	66
7	KIRKKOHALLITUKSEEN KUULUVAT OSASTOT JA ERILLISYKSIKÖT .	70
7.1	Hallinto-osasto (HAO).....	72
7.2	Työmarkkinaosasto (TMO), kirkon työmarkkinalaitos (KIT).....	77
7.3	Talososasto (TAO).....	81
7.4	Toiminnallinen osasto (TO)	84
7.5	Ulkoasiain osasto (KUO)	88
7.6	Kirkon tiedotuskeskus (KT)	92
7.7	Kirkon tutkimuskeskus (KTK)	97
7.8	Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA).....	101
7.8	Kirkon ruotsinkielisen työn keskus (KRTK)	105
7.9	Piispainkokouksen kanslia	110
	LIITTEET	113

1 ARVOKESKUSTELUJEN VUOSI

Kansliapäällikön katsaus

Vuosi 2015 oli muutosten ja arvokeskustelujen aikaa yhteiskunnallisesti ja kirkollisesti. Eurooppaan ja myös Suomeen saapui poikkeuksellinen suuri määrä turvapaikanhakijoita. Kirkko reagoi tilanteeseen nopeasti sekä seurakuntien käytännön toimilla että johdon julkisilla puheenvuoroilla. Kirkkohallitus otti vastuuta seurakuntien tukemisessa turvapaikkakysymykseen reagoinnissa.

Vuosi 2015 oli eduskuntavaalivuosi. Kirkkohallitus laati hallitusohjelmavoitteet, joissa nostettiin esiin huonoimmassa asemassa olevien ihmisten tarpeita. Kirkon sisällä tavoitteet otettiin vastaan myönteisesti, laajempaa julkisuutta ne saivat tyydyttävästi. Kirkkohallitus järjesti Helsingin seurakuntayhtymän kanssa vaalien alla puoluejohtajille keskustelutilaisuuden, Arvoillan.

Avioliittoasia puhutti suomalaisia eduskunnan hyväksyttyä lain, joka mahdollistaa avioliiton samaa sukupuolta oleville pareille. Myös kirkossa keskusteltiin asiasta. Kirkolliskokous käsitteli marraskuussa edustaja-aloitetta, jossa toivottiin kirkon valmistautumista avioliittolain muutokseen. Kirkolliskokous antoi jatkovalmistelun kirkkohallituksen ja piispainkokouksen tehtäväksi.

Kautensa viimeisen istuntovuoden aikana kirkolliskokous hyväksyi lisävihkot suomen- ja ruotsinkieliseen virsikirjaan. Lisävihkot otetaan käyttöön varsinaisen virsikirjan rinnalle adventtiin 2016 mennessä. Seurakuntarakenteiden uudistamiseen tähtäävä lakipaketti kaatui kirkolliskokouksessa. Diakoniviran uudistaminen lähetettiin kirkkohallitukseen jatkovalmisteluun.

Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien korvaamisen uudistamisen valmistelut etenivät suunnitellusti ja uudistus tuli voimaan vuoden 2016 alussa. Myös kirkon keskushallinnon uudistukset tulivat voimaan vuoden 2016 alussa.

Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi 20.1.2015 kirkkohallituksen uuden strategian vuoteen 2020. Siinä työn painopisteet ovat vaikuttamistoiminta ja seurakuntien tukeminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Kirkkohallitus panosti esimiesvalmennukseen mm. tehostaakseen strategiaan sitoutuvaa johtamisotetta ja osaamisen kehittämistä.

Vuonna 2015 kirkkoon liittyvien määrä jatkoi kasvuaan ja kirkkoon liittyi ennätysmäärä jäseniä, yli 17 500. Kirkosta eroavien määrä on laskussa, vuoden 2015 aikana kirkosta erosi noin 42 000 henkilöä.

Vuoden mittaan kirkon ympäristötyö sai tunnustusta. Kirkko sai Suomen luonnonsuojeluliiton tärkeimmän ympäristöpalkinnon ansiotuneesta työstään ympäristön ja luonnon hyväksi. Kirkko oli myös ehdolla Pohjoismaiden ympäristöpalkinnon saajaksi.

Jukka Keskitalo, kansliapäällikkö

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

2 AJANKOHTAISET TEEMAT

2.1 Kirkko aktiivinen toimija pakolaiskriisissä

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto- ja tukitoimet seurakunnissa

Kesän 2015 jälkeen havahduttiin tilanteeseen, jossa Suomesta turvapaikkaa hakeneiden määrä oli kasvanut huomattavasti. Vastuu turvapaikan hakijoiden asioiden hoitamisesta kuuluu valtion viranomaisille, mutta muuttuneessa tilanteessa seurakunnat olivat valmiita reagoimaan akuuttiin humanitaarisen avun tarpeeseen. Kristillisyyteen on aina kuulunut reagoiminen toisen ihmisen hätään ja Raamattu antaa esimerkkejä hätään joutuneiden auttamisesta (Apt. 28:2).

Kirkkohallituksessa valmisteltiin yleiskirje (16/2015), johon sisällytettiin suosituksia turvapaikanhakijoiden tukemiseksi. Olennaista oli, että seurakunnat voivat käytettävissä olevilla resursseillaan tarjota tukea viranomaisille, vastaanottokeskuksille sekä myös yksittäisille turvapaikanhakijoille. Tuossa vaiheessa hahmoteltiin erilaisia tuen muotoja, joita seurakunnat ovat myös toteuttaneet. Seurakunnat ovat tarjonneet henkistä tukea sekä turvapaikanhakijoille että vastaanottokeskusten työntekijöille ja samalla on kiinnitetty huomiota turvapaikan hakijoiden mahdollisuuksiin harjoittaa uskontoa.

Seurakuntien tiloja on käytetty hätämajoitukseen ja harrastustoimintaan ja muutamia leirikeskuksia on hyödynnetty vastaanottokeskuksina. Seurakunnat ovat järjestäneet myös aineellista apua turvapaikanhakijoille. Kolehtivaroin on tuettu avustustyötä kriisialueilla ja kotimaassa on järjestetty konkreettisia tavarakeräyksiä Suomeen hakeutuneille turvapaikanhakijoille.

Yleiskirjettä valmisteltaessa perustettiin Sakastiin pakolaiskriisin teemasivut, joille on keskitetty kaikki olennainen pakolaiskriisiä koskeva informaatio. Sivuja päivitetään jatkuvasti. Kirkkohallituksessa on perustettu yhteistyöfoorumi, johon on kutsuttu edustajat Kirkkohallituksesta (KJY, KKP, KDS, KT, KUO, kansliapäällikön toimisto ja arkkipiispan kanslia) ja tärkeimmistä yhteistyökumppaneilta (Kirkkopalvelut, KUA, SLS). Sen tehtävänä on edistää yhteistyötä, koordinoida turvapaikanhakijoiden hyväksi tehtävää työtä ja toiminnan koordinaatiota sekä huolehtia informaation jakamisesta. Kyseinen foorumi on havaittu erittäin tärkeäksi. Se kokoontuu noin kerran kuussa. Puheenjohtajana toimi aluksi KJY:n apulaisjohtaja Marja Kantanen ja hänen siirryttyään eläkkeelle tehtävää on hoitanut Ilkka Sipiläinen.

Turvapaikanhakijoiden tukeminen on osoittanut, että vuonna 2014 perustetut kansainvälisen hiippakuntasihteerien virat on perustettu todelliseen tarpeeseen. Heidän verkostonsa on erittäin tärkeä yhteistyön kanava Kirkkohallituksen ja seurakuntien välillä. Näin eri puolilla maata on voitu olla tietoisia siitä, mitä on tehty, mitä voidaan tehdä ja mitä ei kannata tehdä. Kokemukset herättivät havait-

semaan, että tehdyistä toimenpiteistä tarvitaan vielä jäsentyneempää tietoa, joten yhteistyössä Diakin ja Kirkon tutkimuskeskuksen kanssa käynnistettiin tutkimushanke kriisin hoitamisesta ja turvapaikanhakijoiden tukemisesta.

Tärkeää on ollut huolehtia myös kirkon työntekijöiden ja vapaaehtoisten koulutuksesta. Kirkkohallitus on tukenut Suomen Lähetysseuran organisoimia lyhyitä koulutuksia seurakuntien työntekijöille ja vapaaehtoisille. Sakastin sivuille on koottu laajasti myös muuta tarkoitukseen sopivaa koulutusta. Kirkkohallitus on osaltaan varmistanut, että kansainvälisen työn erityiskoulutuksen moduulit antavat valmiuksia turvapaikanhakijoiden tukemiseksi ja heidän kanssaan tehtävään työhön.

Pakolaiskriisin hoitaminen on luonnollisesti merkinnyt aktiivista yhteydenpitoa viranomaisiin ja keskeisiin kansalaisjärjestöihin. Myös ekumeeninen yhteistyö eri kirkkojen kanssa on ollut toimivaa ja hyödyllistä.

Syksyn 2015 kokemusten perusteella vuorovaikutus turvapaikanhakijoiden kanssa on koettu myönteisenä. Seurakunnat ovat järjestäneet iloisia tapahtumia. Vapaaehtoisia on ollut tarjolla runsaasti ja heidän toimintansa on organisoitu ammattimaisesti ja laajoissa yhteistyöverkostoissa. Yllättävän monet turvapaikanhakijat ovat myös olleet kiinnostuneita kristinuskosta. Sen vuoksi on organisoitu vierailuja jumalanpalveluksiin, järjestetty kiinnostuneille rippikouluja, kristillisen opetuksen ryhmiä, alfa-kursseja yms. Oman haasteensa ovat kuitenkin muodostaneet henkilöt, joilla on ollut liiallista ”evankelioimisintoa”, joka on voitu kokea tunkeilevaksi. Toisenlaisen haasteen ovat muodostaneet satunnaiset vastaanottokeskusten työntekijät, jotka ovat suhtautuneet kriittisesti uskonnon harjoittamiseen ja joissain tapauksissa estäneet tiedottamisen seurakunnan toiminnasta.

Pakolaiskriisin kehittyminen ja turvapaikanhakijoiden kohtaamiset ovat jakaneet mielipiteitä ja herättäneet myös voimakkaita tunteita, joskus myös pelkoa ja kriittisiä reaktioita. Tämä on näkynyt mielenosoituksina, kriittisinä puheenvuoroina tiedotusvälineissä ja varsinkin sosiaalisessa mediassa. Joissakin puheenvuoroissa on kärjekkäästi arvosteltu kirkon ja sen johtajien myönteistä tukea turvapaikanhakijoille. Toisaalla kirkon pyrkimystä hädässä olevien auttamiseen on myös kiitetty.

Vuoden 2015 aikana nopeasti kasvanut kansainvälisen suojelun tarve ei todennäköisesti ole katoava ilmiö, vaan se tulee jatkumaan myös tulevaisuudessa. Maailmassa on nyt enemmän ja vaikeampia humanitaarisia kriisejä kuin koskaan aiemmin: Syyrian pitkään jatkunut sota, Etelä-Sudanin yhä paheneva tilanne ja Keski-Afrikan tasavallan kriisi vaativat välitöntä reagointia ja pitkää sitoutumista avustustyöhön. Tämä edellyttää sekä valtiolta että kirkolta valmiutta pitkäjänteiseen työhön turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien parissa. On myös vauraudettava mahdollisesti kärjistyviin tilanteisiin, kun osa hakijoista tulee saamaan kielteisiä turvapaikkapäätöksiä.

Pitkjänteinen kehitysyhteistyö on meidän velvollisuutemme

Kirkkohallitus on tehnyt lähetystyön järjestämisestä perussopimuksen lähetysjärjestöjen kanssa sekä kansainvälisen diakonian tehtävän toteuttamisesta Kirkon Ulkomaanavun säätiön kanssa. Näistä järjestöistä Kirkon Ulkomaanapu, Suomen Lähetysseura, Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys, Lähetysyhdistys Kylväjä ja Suomen Piipliaseura ovat saaneet valtion kehitysyhteistyömäärärahoja hankkeisiin, joiden tavoitteina on turvata ihmisille elämisen mahdollisuus ja parempi elämä kotimaassaan. Paikan päällä tehtävän kehitysyhteistyön, humanitaarisen työn sekä vaikuttamisen avulla pystytään auttamaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Samaan aikaan järjestöjen työn avulla voidaan suoraan vaikuttaa pakolaisuuden syihin. Järjestöille myönnettävän hankerahoituksen vähentämisellä yhteensä n. 9,6–9,7 miljoonalla eurolla vuonna 2016 on suora vaikutus monien ihmisten elämään.

Kirkon Ulkomaanapu tekee työtä kolmen, käsi kädessä kulkevan teeman kautta: toimeentulon, koulutuksen ja rauhan. Teemojen yhdistäminen on olennaista, sillä ilman rauhaa pitkjänteinen kehitys on mahdotonta. Toisaalta toimeentulomahdollisuuksien puute on usein konfliktin kipinä, ja koulutuksen puute taas vähentää toimeentulomahdollisuuksia. Koulutuksella, rauhantyöllä ja toimeentulon parantamisella ehkäistään maailman kriisejä sekä autetaan niiden jälkihoidossa. Näin vähennetään inhimillistä kärsimystä ja luodaan uskoa tulevaisuuteen. Samalla vaikutetaan ehkäisevästi pakolaisuuden alkusyihin.

2.2 Kirkkohallitus vaikuttajana ja verkostoitujana

Kirkolla on suomalaisessa yhteiskunnassa sekä lakisäätteisiä yhteiskunnallisia tehtäviä että yhteiskuntaa tukevia tehtäviä. Kirkon yhteiskunnallisen roolin perusta on kuitenkin se, että kirkko hoitaa hyvin perustehtävänsä evankeliumin julistamisessa ja lähimmäisenrakkauden toteuttamisessa ja palvelee näin koko yhteiskuntaa.

Neuvottelut kirkon lakisäätteisten yhteiskunnallisten tehtävien korvaamisesta

Valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa käydyt neuvottelut johtivat siihen, että eduskunnassa hyväksyttiin hallituksen esitys valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin (hautausoimi, väestökirjan pito, kulttuuriperinteen vaaliminen). Tällä vuoden 2016 alusta voimaan tulleella lailla korvattiin aiempi seurakuntien saama osuus yhteisöveron tuotosta. Muutos on merkittävä. Rahoituksen lähtötaso 114 miljoonaa euroa on määriteltävä laissa ja sitä nostetaan elinkustannusindeksin mukaisesti. Uuden järjestelmän merkittävin etu on vakaus ja ennustettavuus.

Uuteen rahoitusmalliin liittyvä neuvottelu- ja vaikuttamistoiminta vuosina 2014–2015 oli merkittävä ponnistus kirkkohallitukselta. Lopputulosta voidaan pitää ajateltavissa olevat vaihtoehdot huomioiden hyvänä.

Kirkko toimii arvojensa pohjalta yhteiskunnassa myös muutoin kuin lakisääteisiä tehtäviään hoitaessaan. Seurakunnat tekevät runsaasti yhteiskuntaa tukevaa työtä. Laajasta sosiaalisesta toiminnasta ovat esimerkkejä diakoniatyö, perheneuvonta ja sairaalasielunhoito.

Edunvalvontaa ja arvoaikuttamista

Kirkkohallitus hoitaa tehtävänsä mukaisesti kirkon suhteita valtioneuvostoon ja muihin yhteiskunnallisiin toimijoihin. Kirkkohallituksen antamalla lausunnoilla on tässä merkittävä rooli, mutta yhä keskeisempää vaikuttamistoiminnassa on epävirallinen yhteydenpito mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Vuosi 2015 oli eduskuntavaalivuosi. Kirkko osallistui vaaleihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun kirkkohallituksen hyväksymien hallitusohjelmatavoitteiden pohjalta. Hallitusohjelmatavoitteissa nostettiin esiin sellaisten ihmisten ja ryhmien tarpeita, jotka ovat heikoimmassa asemassa ja joiden ääni ei kuulu yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Huomiota kiinnitettiin mm. kotimaassa köyhiin lapsiperheisiin. Globaaleista asioista esiin tuotiin mm. ilmastonmuutoksen torjuminen ja kehitysyhteistyörahoituksen pitäminen kohtuullisella tasolla.

Vaalien jälkeen kävi ilmi, että hallitus suunnittelee merkittäviä leikkauksia kehitysyhteistyörahoihin. Tämä koskettaa erittäin paljon kehitysyhteistyöjärjestöjä, myös Kirkon Ulkomaanapua ja lähetysjärjestöjä sekä niiden työn edunsaajia. Kirkon johto on käyttänyt puheenvuoroja leikkausten kohtuullistamisen puolesta. Kirkkohallitus päätti, että vuonna 2016 suomenkielisissä hiippakunnissa kerätään kansainväliseen avustustyöhön kolme kolehtia edellisvuotta enemmän. Kirkolliskokous päätti myöntää 200 000 euroa kertarahoitusta lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöille kompensoimaan valtion leikkauksia.

Keskustelu loppiaisen ja helatorstain asemasta palkallisina vapaapäivinä jatkui. Kirkko on esittänyt niiden aseman pitämistä entisellään perustellen sitä kirkollisilla, kulttuurisilla ja yhteiskunnallisilla syillä. Vuoden lopulla esille nousi ehdotus loppiaisen ja helatorstain muodostamisesta palkattomiksi vapaapäiviksi. Tätä kirjoitettaessa kysymys on ilmeisesti mukana nk. yhteiskuntasopimusneuvotteluissa.

Koulutuspoliittista vaikuttamista

Suomalainen koulutusjärjestelmä on monien muutosten keskellä. Muutokset ovat todellisuutta kaikilla koulutusasteilla ja kaikilla koulutusaloilla. Luonnollisesti ne heijastuvat oppilaitosten toimintaan, kirkon työhön kelpoistaviin tutkintoihin ja myös henkilöstökoulutuksen järjestämiseen. Näitä muutosprosesseja seurataan aktiivisesti Ammatillisen koulutuksen ryhmässä ja niitä kuvataan tarkemmin vuosittaisissa raporteissa.

Kirkon alojen koulutus on toistaiseksi selviytynyt hyvin koulutusjärjestelmän murroksissa. Kirkon työhön kelpoistavia tutkintoja suoritetaan riittävästi ja koulutukset tuottavat kirkon edellyttämän ammatillisen osaamisen. Tällä hetkellä perusteellisimmassa murroksessa on toisen asteen ammatillinen koulutus, jota uudistetaan vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita edistämällä työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja tutkinnon suorittamista käytännönläheisesti. Nämä muutokset tulevat heijastumaan sekä lastenohjaajien (lapsi- ja perhetyön perustutkinto) että suntioiden (suntion ammattitutkinto) koulutukseen.

Kirkolla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa sitä lähellä olevien koulutusten kehittämiseen. Kirkon omat, eri alojen koulutusten seurantaryhmät ja hyvä yhteistyö kouluttavien oppilaitosten kanssa luo hyvän pohjan koulutusten sisällölliselle kehittämiselle. Kirkon työmarkkinalaitoksen ja Kirkkohallituksen yhteistyössä on voitu nimetä edustajia / asiantuntijoita moniin keskeisiin OKM:n ja OPH:n työryhmiin. Näin kirkon kannalta tärkeät näkemykset on voitu esittää kehittämishankkeiden varhaisessa vaiheessa.

Keskustelua kirkon ja valtion rajapinnalla

Keskustelua herätti eettisen opetuksen ja mm. paraatihartauksien uudistaminen puolustusvoimissa. Lausunnossaan puolustusministeriön johdolla toimineen työryhmän raporttiin kirkkohallitus korosti myönteisen uskonnonvapauden näkökulmaa. Jatkossakin paraatien yhteydessä järjestetään hartaus, johon osallistuminen on vapaaehtoista. Myös joukko-osastoissa järjestettäviin jumalanpalveluksiin osallistuminen on vapaaehtoista ja niille tarjotaan vaihtoehtoinen tilaisuus.

Myös keskustelu vankilasielunhoidon tulevaisuudesta jatkui kirkon ja valtionhallinnon välillä. Vankilasielunhoidon neuvottelukunta on tehnyt selvityksen, mutta johtopäätöksiä sen pohjalta ei ole tehty, vaan keskustelua uskonnonharjoittamisesta vankilassa, vankien sielunhoidosta ja vankilasielunhoidon virkojen järjestämisestä jatketaan.

Verkostoitumista

Kirkkohallituksessa on tehty systemaattista verkostoitumistyötä vuosikymmenien ajan. Henkilökohtaisen verkostoitumisen rinnalla Arvojen Akatemia on ollut väline koota yhteiskunnan vaikuttajia arvopohdintojen äärelle. Arvojen Akatemian myötä on syntynyt laaja verkosto yhteiskunnan eri aloille politiikasta kulttuuriin, taloudesta viestintään.

Arvojen Akatemian rinnalle on syntynyt nuorten yhteiskunnallisten vaikuttajien Arvojen Areena. Arvojen Akatemian toimivaa konseptia on hyödynnetty myös kirkon EU-toiminnassa. Arvojen Eurooppa kokoaa Brysselissä eri aloilla – niin EU-instituutioissa kuin aluehallinnon, elinkeinoelämän, median ja kulttuurin parissa – toimivia suomalaisia vaikuttajia pohtimaan EU:n arvoulottuvuuteen liittyviä kysymyksiä. Kirkon EU-toiminnan tavoitteena on seurata kirkon kannalta

relevanttia lainsäädäntötyötä EU:ssa ja pyrkiä tuomaan kristillinen näkökulma päätöksentekoon.

Kirkkohallitus on pitkään tehnyt ympäristötyötä ja verkottunut alan toimijoiden kanssa. Työ huomioitiin vuonna 2015 Luonnonsuojeluliiton ympäristöpalkinnolla ja Pohjoismaiden neuvoston Luonto- ja ympäristöpalkinnon ehdokkuudella. Kirkkohallituksen ympäristöasioista vastaava asiantuntija kutsuttiin Pariisiin ilmastokokouksen Suomen delegaatioon.

2.3 Työtä seurakuntien kanssa ja puolesta

Seurakuntien hengellisen työn tukeminen

Seurakuntien hengellisen toiminnan kehittäminen ja tukeminen on erityisesti Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston vastuulla. Vuonna 2015 merkittävät kehittämisprosessit ovat koskeneet esimerkiksi henkilöstön koulutusta, jumalanpalveluselämää (virsikirjan lisävihko), lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottoa, 10–14-vuotiaiden seurakuntalaisuuden vahvistamista, nuorten osallisuuden vahvistamista, Parisuhteen palikoita ja valmistautumista reformaation merkkivuoteen. Näkyvän tunnustuksen työstään kirkko sai, kun kirkon ympäristötyölle myönnettiin Suomen luonnonsuojeluliiton ympäristöpalkinto ja kirkko oli myös ehdolla Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinnon saajaksi vuonna 2015.

Verkkotyö

Kirkon yhteinen verkkotyö on vuoden 2015 aikana kehittynyt ja lisännyt vaikuttavuuttaan. Esimerkiksi Kirkko Suomessa Facebook-sivu tavoittaa viikoittain 200–600 000 suomalaista, ja kirkon @kirkko_evl Twitter-tili yleensä kymmeniä tuhansia. Kirkon työtä sosiaalisessa mediassa tehdään laajan seurakuntien työntekijöistä kootun avustajajoukon tukemana, ja keskusteluapua tarjotaan verkossa myös henkilökohtaisesti.

Kirjuri

Kirkon yhteinen jäsentietojärjestelmä (*Kirjuri*) korvasi seurakuntien ylläpitämät erilliset jäsentietojärjestelmät vuoden 2012 aikana. Tavoitteena yhteisen jäsentietojärjestelmän käytössä on asiakaspalvelun parantaminen, yhteisten käytäntöjen luominen, seurakunnan toiminnan tukeminen ja arkaluonteiselta henkilörekisteriltä edellytetyn korkean tietoturvan tason ylläpitäminen.

Kirjurin erilaisten ominaisuuksien kehittäminen oli muutaman vuoden pysähdyksissä henkilöresurssien vähyden vuoksi. Vuoden 2015 alusta tilanne korjaantui ja Kirjuri-asiat keskitettiin hallinto-osaston seurakuntarekisterien vastualueelle.

Tuolloin pysähdyksissä olleet Kirjurin alkuperäiset kehityshankkeet, kuten kartta-toiminnollisuus ja ns. KirDi-näytöt, käynnistettiin uudelleen ja tulokset näkyvät lähivuosien aikana. Konkreettisenä esimerkkinä vuoden 2015 kehityksestä ovat seurakuntia palvelevat useat erilaiset raporttiominaisuudet. Seurakuntien toiveiden mukaisesti Kirjurin raporttipalveluun lisättiin sekä lukumäärätietoa antavia raportteja että seurakunnan toimintaa tukevia raportteja.

Kirkonkirjojen pidon rakenteiden uudistaminen

Merkittävin muutos yhteisen jäsentietojärjestelmän valtakunnallisessa käytössä tulee olemaan se, että virkatodistuksen tilaaja saa esimerkiksi perukirjaan tarvitsemansa sukuselvityksen yhdelle todistukselle nykyisten seurakunta- ja keskusrekisterikohtaisten todistusten sijasta. Tämä edistää yhtä kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän tavoitetta eli asiakaspalvelun parantamista.

Uudet toimintatavat asettavat erilaisia haasteita, jotta kirkonkirjojen pidossa päästään valtakunnallisesti yhtenäisiin ja tehokkaisiin prosesseihin. Pienissä kirkkoherranvirastoissa haasteena ovat henkilöresurssien niukkuus ja sijaistusjärjestelyt sekä keskusrekistereitä suuremmat kustannukset. Digitointiprosessin myötä otetaan käyttöön uusi työväline, joka edellyttää ammattitaidon kehittämistä ja palvelutason parantamista jokaisessa kirkonkirjojen pitoa hoitavassa seurakunnassa ja keskusrekisterissä. Myös vuoden 2018 keväällä voimaan tuleva Euroopan unionin tietosuoja-asetus edellyttää muun muassa entistä parempaa henkilötietolainsäädännön tuntemusta.

Kirkonkirjojen pidon rakenteiden uudistaminen oli kytketty seurakuntarakennuudistukseen, joka kuitenkin kariutui kirkolliskokouksessa. Kirkonkirjojenpidon alueellisen organisoimisen hankkeen yhteydessä selvitettiin, millä tavalla olisi mielekkäintä ja taloudellisinta järjestää kirkonkirjojen pito. Selvityksen mukaan sekä ammattitaitoon liittyvät että taloudelliset näkökulmat puolsivat kirkonkirjojen pitoon liittyvien tehtävien keskittämistä alueellisiin keskusrekistereihin.

Kirkkohallituksen täysistunto linjasi marraskuun kokouksessaan, että kirkonkirjojen pito toteutetaan tulevaisuudessa alueellisissa keskusrekistereissä. Hiippakuntien tuomiokapitulit tukevat vapaaehtoisuuden pohjalta tapahtuvaa keskusrekisterien perustamista. Keskusrekisterit voivat muodostua seurakuntayhtymään kuuluvista seurakunnista taikka alueellisesti esimerkiksi seurakuntayhtymää laajemman alueen seurakunnista tai muutoin itsenäisistä seurakunnista. Keskusrekisterien tarpeeksi on arvioitu 2–4 keskusrekisteriä hiippakuntaa kohti.

Lukkari

Seurakuntien yhteinen Lukkari-verkkohanke valmistui julkaisukuntoon alkuvuodesta 2015 ja vuoden aikana yli 40 seurakuntataloutta (suurista esimerkiksi Vantaa, Jyväskylä ja Oulu) julkaisi verkkosivustonsa Lukkari-alustalla. Lukkari-alustan kehittämistä on jatkettu, ja vuoden 2016 lopulla arvioidaan yli sadan seurakun-

tatalouden olevan mukana Lukkaria käyttämässä. Samalla alustalla uudistetaan myös kirkon yhteinen evl.fi-sivusto vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla.

Seurakuntia perustettiin ja lakkautettiin

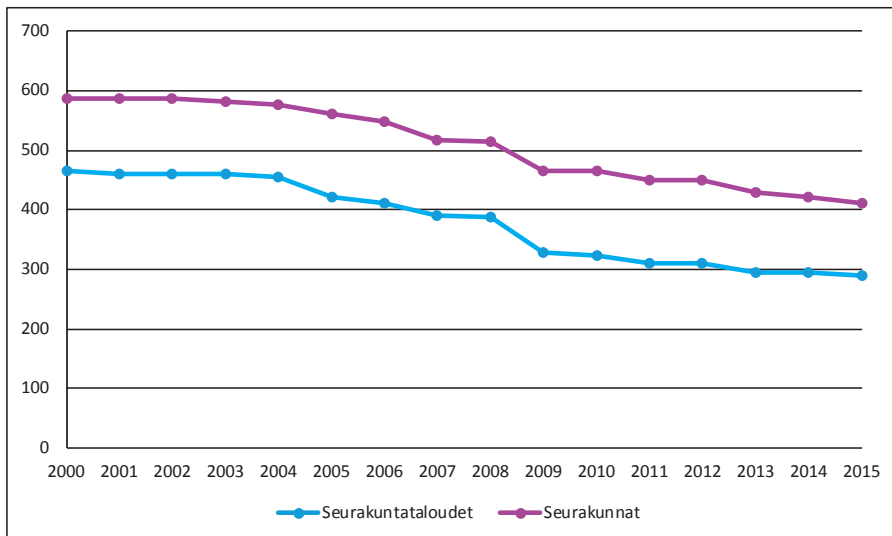
Seurakuntia oli kertomusvuonna 412 ja seurakuntatalouksia 290. Seurakuntayhtymiä oli 32 ja seurakuntia, joilla on oma talous, oli 258. Seurakuntayhtymissä oli 154 seurakuntaa.

Vuoden 2015 alussa seurakuntien määrä väheni kymmenellä ja seurakuntayhtymien yhdellä.

Seurakuntatalouksien määrä väheni viidellä ja niiden seurakuntien määrä, joilla on oma talous, väheni neljällä. Seurakuntayhtymiin kuuluvien seurakuntien määrä väheni kuudella. Lakkautettujen ja yhdistettyjen seurakuntien tilalle perustettiin neljä uutta seurakuntaa.

Kirkkohallituksen täysistunto teki neljä seurakuntia koskevaa rakennemuutospäätöstä vuoden 2015 aikana.

Taulukko kuvaa seurakuntien ja seurakuntatalouksien määrän kehitystä 2000-luvulla.

	Seurakuntataloudet	Seurakunnat
2000	465	587
2001	461	586
2002	461	586
2003	459	582
2004	456	576
2005	421	562
2006	410	548
2007	390	517
2008	388	515
2009	328	466
2010	323	465
2011	311	449
2012	311	449
2013	295	430
2014	295	422
2015	290	412

Seurakuntien verotulot

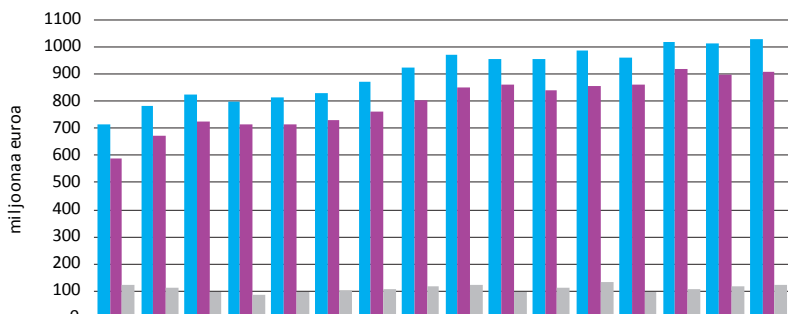
Kirkollisveroja tilitettiin seurakunnille 905,9 miljoonaa euroa vuonna 2015; kasvua edellisvuodesta oli 1,1 prosenttia. Yhteisöveroa tilitettiin 124,4 miljoonaa euroa; kasvua 7,7 prosenttia. Yhteensä verotulot olivat 1 030,3 miljoonaa euroa; määrä kasvoi edellisvuodesta 1,8 prosenttia. Verotilitysten euromäärä oli kaikkien aikojen suurin. Vuoden 2015 rahanarvoksi muutettuna korkein veromäärä – 1 073 milj. euroa – tilitettiin kuitenkin vuonna 2008.

Marraskuussa tehty maksuunpanotilitys verovuodelta 2014 oli vuoden 2005 tasolla, eli noin 60 miljoonaa euroa. Verovuosien 2009–2013 maksuunpanotilitys on vaihdellut 74–91 miljoonassa eurossa. Marraskuussa 2015 seurakunnilta vähennettiin verotilityksestä selvästi viime vuosia vähemmän.

Joulukuussa tehty kirkollisveron vuoden 2015 tilitysten jako-osuuden tarkistus oli myös poikkeava. Jako-osuus kasvoi 0,01 %-yksikköä. Tähän saakka jako-osuutta on lähes säännön mukaisesti tarkistettu alaspäin. Seurakunnille tilitettiin joulukuussa jako-osuuden tarkistuksen vuoksi hieman tavanomaista suurempi tilitys.

Kirkollisverotilitykset kasvoivat 65 prosentilla seurakuntatalouksista ja pieneni-
vät 35 prosentilla. Yhteisöverotilitysten määrä kasvoi peräti 95 prosentilla ja aleni viidellä prosentilla seurakuntatalouksista. Verotulot yhteenlaskettuna kasvua oli 77 prosentilla ja pienenemistä 23 prosentilla seurakuntatalouksista.

Seurakuntien verotulojen kehitys 2000–2015

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Verotulot yhteensä	716	781	826	800	813	831	872	923	974	954	954	989	962	1021	1011	1030
Kirkollisvero	591	671	727	714	717	729	763	805	852	859	842	856	864	917	896	906
Yhteisövero	125	111	99	86	96	102	109	118	122	95	112	133	98	105	115	124

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

3 KIRKKOHALLITUKSEN STRATEGIA VUOTEEN 2020

Hyväksytty kirkkohallituksen täysistunnossa 20.1.2015

Kirkkohallituksen tehtävä

Hoidamme kirkon yhteisiä tehtäviä kotimaassa ja kansainvälisesti. Vaikutamme yhteiskunnassa tuoden esiin kirkon sanomaa ja arvoja. Tuemme seurakuntia muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kirkkohallituksen arvot

Usko: Liitymme maailmanlaajaan Kristuksen kirkkoon ja sen uskoon.

Toivo: Vahvistamme luottamusta tulevaisuuteen.

Rakkaus: Toimimme vuorovaikutteisesti, vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Kirkkohallitus vuonna 2020

Olemme muutoksen keskellä yhteistyöhakuinen seurakuntien palvelija ja yhteiskunnallinen vaikuttaja.

Kirkkohallituksen strategiset painopisteet

Nostamme kirkon sanoman esiin

Huolehdimme kirkon valtakunnallisesta viestinnästä yhteistyössä seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa monikanavaisesti.

Kohtaaminen koskettaa

Keräämme järjestelmällisesti palautetta suunnitelmistamme ja työstämme. Vahvistamme kirkon eri toimijoiden keskinäistä yhteistyötä ja selkeytämme työnjakoa.

Rakastamme lähimmäistä

Edistämme heikoimmassa asemassa olevien ja kestävän kehityksen puolesta tehtävää työtä kirkossa.

Arvostamme jäsenyyttä

Selvitämme keinoja helpottaa kirkkoon liittymistä ja vahvistamme osallisuuden toteutumista kirkossa.

Katso myös

Uudistuva kirkko: Strategiset asiakirjat

<http://sakasti.evl.fi/kohtaamisenkirkko>

Kuva: Jukka Vuokola

4 KIRKON ELÄKELAITOS

4.1 Tulokorttien lukuohje

Osastojen ja erillisyksiköiden tavoitteet kuvataan tulokorteissa siinä muodossa kuin kertomusvuoden toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Niiden toteutumista taas arvioidaan tulokortissa liikennevalojen väreillä. Vihreä väri kuvaa sitä, että tavoite on saavutettu. Keltainen väri taas kertoo siitä, että tavoite on saavutettu osittain. Punaista väriä käytetään silloin, jos tavoite on jäänyt kokonaan saavuttamatta. Tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyä työtä kuvataan tulokortin alla olevassa tekstiosuudessa.

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Kirkon eläkerahasto on tunnettu toimija.	Osallistumme alan yhteistyöhön (Tela, ESY, Finsif, PRI, ETK, CDP).	Hallituspaikkojen lkm./tapaamisten lkm.	1)
	Vastuullinen sijoittaminen on osa normaalia sijoitustoimintaa.	Uusimme verkkosivustomme ja osaamme muutoinkin viestiä.	Verkkosivut ovat uudistuneet.	2)
		YK:n PRI periaatteet ohjaavat toimintaamme.	PRI vuosiraportin arvio meistä vs. arvio muista toimijoista.	3)
		Otamme uudet vastuullisen sijoittamisen ohjeet käyttöön ja edellytämme, että yhteistyökumppanimme noudattavat niitä.	Varainhoitajien arvio ESG mittauksessa paranee.	4)
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kirkko on edelläkävijä vastuullisessa sijoittamisessa Suomessa.	Olemme yhteistyössä alan toimijoiden (sijoittajat/palveluntarjoajat) kanssa. Luomme uusia toimintatapoja koko alalle.	Positiivisten uutisten määrä mediassa. Esiintymisten, artikkelien ja luentojen lkm.	5)
	Eläkerahasto on riittävän suuri eläkevastuuseen verrattuna.	Hoidamme eläkerahaston varoja tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti.	Rahaston absoluuttinen tuotto (ylittää johtokunnan asettaman tuottotavoitteen).	6)
		Laadimme vuosittain eläkemenoennusteen ja eläkevastuulaskelman, joiden perusteella arvioidaan työnantajien maksamien maksujen suuruus.	Rahastosiirto on ennusteen mukainen.	7)
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Seurakuntien sijoitusosaaminen lisääntyy.	Etsimme uusia yhteistyömuotoja, kuten yhteinen vastuullinen seurakuntarahasto, johon seurakunnat voivat sijoittaa.	Seurakuntakontaktien lukumäärä.	8)
		Jalkautamme vastuullisen sijoittamisen ohjeet seurakuntiin.	Niiden seurakuntien, joilla on omat vastuullisen sijoittamisen ohjeet, lukumäärä (kasvaa).	9)
STRATEGISET HANKKEET	Kirkon eläkerahasto on Kirkon keskusrahastosta erotettu oma oikeushenkilö.	Haemme eläkerahastolle oman Y-tunnuksen ja eriytämme varallisuuden.	Eriyttäminen onnistuu suunnitellusti.	10)
	Uusi raportointi- ja salkunhoitojärjestelmä on käytössä kirkon keskusrahastossa/eläkerahastossa ja sitä voidaan käyttää myös seurakunnissa.	Kilpailutamme ja otamme käyttöön järjestelmän, jota myös seurakunnat voivat käyttää.	Manuaalinen työ vähenee. Järjestelmää on mahdollista käyttää suurissa seurakunnissa.	

- 1) Paikka Telan sijoitusasian neuvottelukunnassa sekä työryhmässä, Finsif hallituspaikka sekä kaksi työryhmäpaikkaa, ESY (Eläkesäätiöyhdistys) hallituspaikka sekä osallistuminen sijoitustoiminnan foorumityöskentelyyn, lisäksi Tekes Pääomasijoitus Oy hallituspaikka ja Eläketurvakeskuksen valtuuskunnan varajäsenyys.
- 2) Verkkosivustoa on uusittu vuoden 2015 aikana suunnitelman mukaisesti.
- 3) Eläkerahasto kuuluu PRI:n vertailun mukaan vertailujoukkonsa parhaimman viiden prosentin joukkoon.
- 4) Vuosittainen varainhoitajien ESG vertailu on tehty vuodelta 2015 ja tuloksien mukaan kaikki korko- ja osakesalkunhoitajat ovat ensimmäistä kertaa PRI allekirjoittajia. Lisäksi varainhoitajat ovat selkeästi parantaneet sijoitusten hiilijalanjälkiseurantaa.
- 5) PRI-tuloksien mukaan olemme alan parhaimman viiden prosentin joukossa. Olemme käynnistäneet ilmastostrategiatyöskentelyn ja teemme uusia vastuullisia sijoituksia ensimmäisenä toimijana Suomessa. Näkyvyys lehdistössä vuonna 2015 oli positiivista (Arvopaperi, Kotimaa, Yle, Tela, HS). Lisäksi olimme ehdolla IPE Awards SRI palkinnon saajaksi. Olemme panostaneet henkilökunnan koulutukseen vuoden 2015 aikana.
- 6) Tuotto 6,2 % vuonna 2015.
- 7) Ennuste on toteutunut.
- 8) Olemme konsultoineet viittä seurakuntaa vuoden aikana sijoitusasioissa; yhteydenpito tapahtuu tapaamisten, puhelinkeskustelujen sekä sähköpostien avulla.
- 9) Kiinnostuneiden määrä kentällä ei ole kasvanut.
- 10) Kirkon eläkerahasto on eriytetty 1.1.2016 alkaen.
- 11) Raportointi- ja salkunhoitojärjestelmän käyttöönottoprojekti on saatu valmiiksi suunnitelman mukaisesti ja manuaalisen työn määrä on vähentynyt. Lisäksi sijoitusraporttien laatu on parantunut ja saimme uudistuksen myötä käyttöön ulkoisen limiittivalvonnan. Seurakunnilla on mahdollisuus liittyä kilpailutettuun palveluun.

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

5 KIRKON YHTEINEN TOIMINTA

5.1 Kirkkohallituksen yhteisten toiminnallisten tavoitteiden arviointi

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA	
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	1	Kirkon arvot vaikuttavat yhteiskunnassa. Kirkon toimintaedellytykset turvataan.	Pidämme kirkon arvoja ja toimintaedellytyksiä esillä tapaamisissa sidosryhmien kanssa sekä osallistuessamme aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun, myös mediassa.	Kirkon arvot näkyvät yhteiskunnassa ja mediassa. Kirkon etua kyetään valvomaan sen toimintaympäristöön vaikuttavassa lainsäädännössä ja muussa päätöksenteossa.	
	2	Positiivisen uskonnonvapauden tulkinta yhteiskunnassa vahvistuu.	Pidämme positiivisen uskonnonvapauden tulkintaa esillä ottaessamme kantaa lainsäädännön valmisteluun ja muotoillessamme kirkkohallituksen hallitusohjelmatavoitteita sekä osallistuessamme yhteiskunnalliseen keskusteluun, myös mediassa.	Positiivista uskonnon vapautta edistävien tavoitteiden näkyminen säädöksissä ja suosituksissa, hallitusohjelmassa sekä yhteiskunnallisissa keskusteluissa, myös mediassa.	
	3	Kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusmalli turvataan.	Toteutamme seurakuntien kannalta tasapuolisen valtion korvauksen jakomallin.	Kysymykseen liittyvä lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa. Seurakunnilta saatava palaute valtion korvauksen jakamisesta.	
	4	Kirkon lakisääteiset tehtävät hoidetaan laadukkaasti ja seurakuntia palvelleen.	Huolehdimme kirkkolisesta säädösvalmistelusta laadukkaasti sekä neuvomme ja ohjeistamme seurakuntia kirkkolain ja muun lainsäädännöllisistä muutoksista ajantasaisesti.	Lainsäädäntösuunnitelmassa olevat hankkeet toteutetaan. Seurakunnilta saatava palaute.	
	5	Seurakunnilla ja kirkon keskushallinnolla on käytettävissään ajankohtaisia ja oikeaa tietoa yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutoksista.	Tuotamme tilannekatsauksia, tutkimustietoa ja analyysseja seurakuntien, hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon käyttöön.	Nelivuotiskertomuksen uudistuksen valmistuminen. Tilastotuotannon uuden toimintamallin läpivienti. Tuotetun materiaalin käyttäminen ja palaute.	
	6	Kirkon lähetysstrategia ja lähetysten toimintamalli vakiinnutetaan käytäntöön.	Käymme lähetysjärjestöjen kanssa ohjauskeskustelut säännöllisesti. Pidämme yhteyttä kansainvälisiin yhteistyökirkkoihin.	Lähetysstrategian tavoitteiden toteutuminen kirkossamme. Kansainvälisten yhteistyökirkkojen palaute.	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT					

SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	7	Seurakunnat saavat tukea toiminnan kehittämiseen muuttuvissa tilanteissa.	Tarjoamme koulutusta, välitämme toiminnan kehittämisessä tarvittavia kansainvälisiä kokemuksia, konsultointime ja tuotamme materiaalia.	Koulutuksiin ja neuvottelupäiville osallistujien määrät, materiaalin käyttäminen ja palaute.	
	8	Kirkossa hoidetaan yhteisesti ja kustannustehokkaasti perustehtävää tukevia toimintoja.	Ylläpidämme ja kehitämme kirkon yhteisten tieto-, viestintä-, talous- ja hallintojärjestelmiä.	Järjestelmien toimintavarmuus. Palaute.	
	9	Seurakunnilla ja kirkolla on motivoitunut ja osaava henkilöstö.	Tarjoamme kirkon henkilöstölle koulutusta ja neuvontaa. Huolehdimme kirkon työnantajakuvausta ja rekrytoinnin edellytyksistä.	Koulutusten ja neuvonnan sekä niihin osallistuneiden määrä. Kirkon henkilöstön työttyväisyys. Palaute.	
	10	Seurakuntien rakennemuutoshanke: Kirkon paikallisrakenteiden kehittämisen suunnat selkivyyvät (vuonna 2015).	Tuetaan seurakuntia ja hiippakuntia muutoksen keskellä. Valmistellaan materiaalia uudistuksen toteuttamisen avuksi. Edistetään uudistuksen toteuttamista kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti.	Kaikki seurakunnat ovat mukana käynnistetyissä neuvotteluissa. Prosessikuvaus, talouden ja hallinnon ohjeistukset ja keskeiset hallintosääntömallit valmistuvat.	
STRATEGISET HANKKEET	11	Reformaation merkivuosi: Tietoisuus reformaation merkivuoden 2017 merkityksestä ja mahdollisuuksista konkretisoidut kirkon toiminnan kaikilla tasoilla.	Merkivuoden valmistelua jatketaan kokonaiskirkon tasolla, rohkaistaan seurakuntia käynnistämään valmistelut omalta osaltaan.	Merkivuoden valmistelujen käynnistyminen hiippakunnissa ja seurakunnissa.	
	12	Strategian jalkauttaminen: Kohtaamisen kirkko-strategia antaa suuntaa kirkon, hiippakuntien ja seurakuntien tulevaisuuden suunnittelulle.	Tiedotetaan strategiasta aktiivisesti ja tarjotaan mahdollisuus sen esittelyihin.	Seurakunnat ja hiippakunnat hyödynsivät Kohtaamisen kirkko-strategiaa uudistaessaan omia strategioitaan.	

- 1) Kirkko näkyi vuoden aikana arvokeskustelijana ja -vaikuttajana esimerkiksi turvapaikanhakijakysymyksessä ja kehitysyhteistyöleikkausten yhteydessä. Vaikka kaikki ratkaisut eivät olleet kirkon ehdotusten mukaisia, ovat kirkon kannanotot saaneet poikkeuksellisen hyvin näkyvyyttä. Kirkkohallitus on myös ollut aktiivisesti yhteydessä yhteiskunnallisiin toimijoihin kirkon edunvalvonnan kysymyksissä. Esimerkkinä mainittakoon SOTE-uudistuksen kirkolle aiheuttamien muutosten ennakointi. Kokonaisarvioinnissa tavoitteen voi katsoa toteutuneen.
- 2) Positiivista uskonnonvapautta korostettiin systemaattisesti kirkkohallituksen lausunnoissa ja yhteydenotoissa viranomaisiin. Tästä huolimatta yhteiskunnassa näyttää vahvistuneen trendi, jossa uskonnonvapauden toteutuminen julkisessa tilassa kapeutuu (Puolustusvoimat, vankilasielunhoito jne.). Myönteinen asia on, että keskustelu koulujen juhlaperinteestä on rauhoittunut eikä esimerkiksi Suvivirren laulamisesta kouluissa enää keskusteltu. Kokonaisarvio asiasta on kuitenkin se, ettei tavoite toteutunut.
- 3) Vuoden aikana yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusmallin lainsäädäntötoimet saatettiin myös kirkkolain osalta loppuun ja järjestelmä käynnistyi vuoden 2016 alusta. Kentältä saatu palaute on ollut myönteistä. On nähty uuden järjestelmän edut ja myös se, että oli oikea hetki tehdä muutos. Tällä hetkellä kyseistä muutosta olisi vaikeampaa toteuttaa. Tavoite toteutui.
- 4) Kirkkohallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa olleet säädösvalmistelut ja esitykset saatiin toteutettua. Kirkkohallituksessa on lisätty resursseja säädösvalmisteluun ja toiminnan laatua on kyetty kehittämään esimerkiksi koulutuksen kautta. Säädösvalmisteluun liittyvää lausunto- ja palautemenetelmää ryhdyttiin kehittämään. Tavoite toteutui.
- 5) Kirkon nelivuotiskertomuksen rakenteen uudistus toteutettiin ja parhaillaan ollaan tekemässä uudenmallista nelivuotiskertomusta. Tilastotuotannossa on tehty sisällöllisiä uudistuksia ja toteutettu tilastojen keruuseen ja esittämiseen liittyviä välinehankintoja. Vasta vuosi 2016 näyttää lopullisesti uusien mallien toimivuuden. Tavoite toteutui osittain.
- 6) Lähetyksen ja kansainvälisen diakonian perussopimukset järjestöjen kanssa on uudistettu. Ohjauskeskustelut on käyty ja ne ovat vakiintuneet osaksi normaalia toimintaa kirkkohallituksen ja järjestöjen välillä. Yhteistyökirkkoilta saatu palaute kirkkomme ja sen ulkomaisten toimijoiden työstä on lähes poikkeuksetta myönteistä. Tavoite toteutui.
- 7) Kirkkohallituksen järjestämällä neuvottelupäivillä on ollut runsaasti osallistujia seurakuntien kiristyneestä taloudesta huolimatta. Esimerkiksi Kirkon kasvatuksen päiville osallistui lähes 1 000 henkilöä. Palautteen mukaan päivät vastasivat hyvin työntekijöiden ammatillisiin ja ajankohtaisiin haasteisiin. Kirkon viestintäpäivillä oli 200 osallistujaa. Tulijoita olisi ollut enemmän, mutta tilan vuoksi määrä jouduttiin rajoittamaan 200:aan. Viestintäpäiville oli mahdollista osallistua myös netin välityksellä. Materiaalin tuottamisessa pyrittiin pienempään määrään ja parempaan laatuun. Palaute on ollut pääosin myönteistä. Tavoite toteutui.

- 8) Kirkkohallituksessa on kehitetty aktiivisesti ja ennakoivasti tietojärjestelmiä muuttuvaan toimintaympäristöön (esimerkiksi Lukkari). Kentältä, erityisesti suurista seurakuntayhtymistä, on toivottu kirkkohallituksen puolelta avoimempaa ja aikaisemmassa vaiheessa toteutettua viestintää kirkon it-kehityshankkeista. Tietojärjestelmien luotettavuus on ollut hyvä, mutta käytettävyyden kehittämisessä (mm. Kirjuri) on vielä haasteita. Tavoite toteutui osittain.
- 9) Kirkon henkilöstön täydennyskoulutuksiin (Kirkon koulutuskeskus) osallistuneiden määrässä on pientä laskua. Kohdennetuilla koulutuksilla (esim. Kirjuri-koulutukset, Kirkon työmarkkinalaitoksen koulutukset) on ollut kysyntää. Koulutussisältöihin ollaan oltu pääosin tyytyväisiä. Kirkon henkilöstö on motivoitunutta, mutta kehitettävää olisi ristiriitojen käsittelemisessä ja tiedonkulun parantamisessa sekä Kevan 2015 selvityksen mukaan myös työhyvinvoinnin ja työkyvyn johtamista mitattavien tavoitteiden asettamisessa. Julkisen alan työhyvinvointiselvityksen mukaan ammatilliseen kehittymiseen on parhaimmat mahdollisuudet seurakuntatyössä (76 %), kun taas hautausmaa- ja kirkon palvelutyössä vastaava luku on 59 %. Toimintaympäristön nopea muutos on aiheuttanut myös väsymystä. Tavoite toteutui osittain.
- 10) Kauan valmisteltu seurakuntarakenteen kokonaisuudistus kaatui kirkolliskokouksessa. Kirkolliskokouksen päätöksen jälkeen kirkkohallituksessa suunnitellut jatkotoimet ja muutostuki seurakunnille eivät voineet toteutua suunnitellussa muodossa. Kirkolliskokouksen päätöksen jälkeen rakenteellisen kehittämisen suunnat eivät tosiasiallisesti selkeytyneet, vaan tilanne on jäsentymätön. Loppuvuoden 2015 aikana on kuitenkin kartoitettu seurakuntakentän muutoshankkeita ja pyritty antamaan tukea niihin. Tässä yhteistyö hiippakuntien kanssa on ollut tärkeää. Kokonaisuutena arvioiden tavoite ei toteutunut.
- 11) Reformaation merkkipuodesta on kirkkohallituksesta oltu yhteydessä kaikkiin seurakuntiin ja hiippakuntiin. Osassa seurakunnista suunnittelu on käynnistynyt hyvinkin aktiivisesti. On nähtävissä, että kiinnostus merkkipuotta kohtaan on lisääntymässä. Koko kirkon kentän ”heräämistä” merkkipuoden valmisteluihin ei kuitenkaan vielä ole tapahtunut. Tavoite toteutui osittain.
- 12) Kirkkohallitus on tarjonnut aktiivisesti materiaalia strategian tekemiseen. Vaikuttaa siltä, että Kohtaamisen kirkko -strategiaa ei ole hyödyntänyt yhtä moni seurakunta kuin hyödynsi Meidän kirkko -strategiaa. Toisaalta Kohtaamisen kirkko -strategian perusajatus kohtaamisesta on olennainen elementti seurakunnan elämässä ja sen korostaminen on saanut myönteistä palautetta.

5.2 Osastojen perustehtävät

Kansliapäällikön toimisto

Kansliapäällikkö johtaa kirkkohallituksen viraston toimintaa ja henkilöstöhallintoa. Hän vastaa kirkkohallituksen yhteyksistä viranomaisiin ja muuhun yhteiskuntaan sekä johtaa kirkkohallituksen EU-toimintaa. Kansliapäällikön toimisto tukee kansliapäällikköä näissä tehtävissä.

Hallinto-osasto

Hallinto-osasto toteuttaa ja kehittää muuttuvassa toimintaympäristössä kirkon hyvää hallintoa yhteistyössä seurakuntien ja muiden tahojen kanssa. Tuemme seurakuntia antamalla asiantuntija-apua ja vaikuttamalla yhteiskunnassa. Osaston tehtäviin kuuluu huolehtia kirkon yhteisestä hallinnosta, säädösvalmistelusta, kirkollisista vaaleista, seurakuntien hallinnon ja talouden tukemisesta, kirkonkirjojen pitoon liittyvistä kirkkohallituksen tehtävistä sekä seurakunnan kiinteistötoimeen, kulttuuriperintöön ja hautaustoimeen liittyvistä tehtävistä.

Työmarkkinaosasto

Kirkon työmarkkinalaitos hoitaa evankelis-luterilaisen kirkon työnantajan edunvalvontaa työmarkkina-asioissa. Kirkon työmarkkinalaitos on yksi Suomen työmarkkinoiden keskusorganisaatioista (ns. työmarkkinakeskusjärjestö). Se neuvottelee ja sopii keskusjärjestö- ja liittotason sopimukset mm. työntekijöiden ja viranhaltijoiden palvelussuhteen ehtoista sekä valvoo kirkkotyönantajien etuja työoikeuden ja työelämän kehittämisasioissa. Työmarkkinaosasto valmistelelee myös kirkon lainsäädäntöön kuuluvat osaston toimialaan kuuluvat asiat. Lisäksi se edistää eri tavoin, kuten kouluttamalla ja neuvonnalla, kirkon ja seurakuntien työnantajaedustajien palvelussuhde- ja työelämäosaamista.

Taloulosasto

Kirkon keskusrahaston/Taloulosaston (kiinteistö-, talous ja tietohallinto) tehtävänä on vastata kirkon keskusrahaston toiminnan rahoituksesta sekä omaisuuden hoidosta. Tämän lisäksi taloulosasto tuottaa erilaisia tukipalveluja sekä Kirkon taloon että tuomiokapituleihin. Erityisesti taloulosasto suunnittelee ja toteuttaa omaa alaansa koskevia koko kirkon yhteisiä kehityshankkeita tavoitteena osaamisen ja kustannustehokkuuden lisääminen siten, että seurakunnat voivat keskittyä ydintehtäviensä hoitamiseen.

Toiminnallinen osasto

Toiminnallisen osaston tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä toimintaa koordinoimalla ja kehittämällä kirkon työtä yhteistyössä seurakuntien, hiippakuntien ja kirkollisten järjestöjen kanssa, huolehtimalla kirkon toimintaan liittyvistä yhteyksistä ja vaikuttamalla päätöksentekoon yhteiskunnassa sekä edistämällä kirkon toiminnan verkostoitumista ja yhteistyötä. Osaston yksiköt tarjoavat kirkon käyttöön asiantuntijuutta diakonian ja sielunhoidon, jumalanpalveluselämän ja yhteiskunnan sekä kasvatus- ja perheasioiden aloilla. Kirkon koulutuskeskus huolehtii koulutuspoliittisesta vaikuttamistoiminnasta sekä kirkon työntekijöiden henkilöstökoulutuksesta ja sen koordinoinnista. Osaston yhteydessä toimii useita neuvottelu- ja toimikuntia, jotka myös omalta osaltaan huolehtivat kirkon työn toteutumisesta (esim. saamelaistyö, evankelioiminen, valmiusasiat).

Ulkoasiain osasto

Ulkoasiain osasto hoitaa kirkon ekumeenisia ja kansainvälisiä suhteita ja niihin liittyviä teologisia asioita. Se vastaa ulkomailla asuvien suomalaisten parissa tehtävän kirkollisen työn suunnittelusta ja toteutuksesta sekä ystävyysseurakuntatyön koordinoinnista. Osasto koordinoi lähetysjärjestöjen yhteistä toimintaa ja huolehtii kirkon lähetystyön yhteisestä kasvatus-, koulutus- ja tiedotustoiminnasta. Lisäksi osasto osallistuu uskontojen väliseen keskusteluun ja yhteydenpitoon muiden uskontojen kanssa.

Kirkon tiedotuskeskus

Kirkon tiedotuskeskus huolehtii kokonaiskirkon viestinnän suunnittelusta ja koordinoinnista. Se hoitaa kirkon valtakunnallisesta päätöksenteosta tiedottamisen. KT hoitaa Ylen suomenkielisten hartausohjelmien sisällöntuotannon sekä tarjoaa eri kanaville ja verkkoon kirkkoon, etiikkaan ja uskontoihin liittyviä sisältöjä. KT kehittää kirkon sisäistä ja tukee seurakuntien ja hiippakuntien viestintää luomalla työvälineitä, kouluttamalla ja koordinoimalla. KT huolehtii kirkon yhteisistä verkkotuotannoista ja niiden kehittämisestä.

Kirkon tutkimuskeskus

Kirkon tutkimuskeskuksen tehtävänä on suorittaa kirkon ja seurakuntien päätöksenteolle ja toiminnan kehittämislle tarpeellista kirkon ja uskonnollisen elämän sekä yhteiskunnan muutosten tutkimusta. Tutkimustoimintansa kautta se tukee Kirkkohallitusta sen perustehtävässä kirkon yhteisten asioiden hoitajana. Samalla se palvelee laajasti yhteiskunnan eri tahoja ja tiedotusvälineitä kirkkoa ja uskonnollista elämää koskevissa tiedontarpeissa. Oman tutkimustoimintansa lisäksi Kirkon tutkimuskeskus myöntää sille osoitetuista varoista vuosittain apurahoja kirkon ja

seurakuntien päätöksenteolle ja toiminnan kehittämiseen tarpeelliseen tutkimukseen. Lisäksi se järjestää ajankohtaisiin aiheisiin liittyviä seminaareja.

Kyrkans central för det svenska arbetet

Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA) representerar den svenskspråkiga evangelisk-lutherska kyrkan i kontakter och samarbete med samhällets olika institutioner i frågor som rör religionsundervisning, fostran, massmedier, kulturarbete, samhällsansvar samt handikappärenden och arbete bland specialgrupper. Uppdraget förverkligas genom materialproduktion, sakkunniguppdrag, utbildning och intressebevakning. KCSA arbetar på ett sätt som beaktar det unika för den finlandssvenska kulturen och som är relevant för det finlandssvenska kyrkliga fältet. KCSA verkar inom ansvarsområdena för Kristen fostran, Diakoni, samhälle och kultur, samt Kommunikation.

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus (KRTK) edustaa ruotsinkielistä evankelis-luterilaista kirkkoa hoitaen yhteistyötä ja yhteydenpitoa yhteiskunnan eri instituutioiden kanssa kysymyksissä, jotka koskevat uskonnonopetusta, kasvatustyötä, tiedotusvälineitä, kulttuurityötä, yhteiskuntatyötä sekä vammaisasioita ja erityisryhmätyötä.

Tehtävä toteutuu materiaalityön, asiantuntijatehtävien, koulutuksen ja edunvalvonnan kautta.

KRTK työskentelee niin, että suomenruotsalaisen kulttuurin erityispiirteet ja suomenruotsalaiselle kirkolliselle toimintakentälle merkittävät asiat otetaan huomioon.

Yksikön vastuualueita ovat kristillinen kasvatusta, diakonia, yhteiskunta ja kulttuuri sekä tiedotus.

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus

Kirkon palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kirjanpidon ja palkanlaskennan sekä maksuliikenteen palveluja seurakunnille, seurakuntayhtymille, hiippakunnille ja Kirkon keskusrahastolle.

Piispainkokouksen kanslia

Piispainkokouksen kanslia valmistee piispainkokouksessa käsiteltävät asiat. Piispainkokouksen pääsihteeri ja teologinen sihteeri toimivat istuntojen esittelijöinä ja pääsihteeri toimii sihteerinä.

Arkkipiispan kanslia

Arkkipiispan kanslian tehtävänä on tukea arkkipiispaa hänen viranhoidossaan.

5.3 Strategiset hankkeet

Kirkon strategian jalkautus

Kohtaamisen kirkko – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020 julkaistiin vuonna 2014 suomeksi ja ruotsiksi. Samassa yhteydessä ilmestyi *Strategiaopas seurakunnille* -kirjasein päivitetty versio niin ikään suomeksi ja ruotsiksi. Vuoden 2015 aikana julkaistiin *Kohtaamisen kirkko* pohjoissaameksi, englanniksi ja ranskaksi. Kieliversiot tukevat asiakirjan ajatusta ymmärrettävästä viestinnästä ja vuorovaikutuksesta kulttuurisesti ja kielellisesti moninaistuvassa toimintaympäristössä.

Kohtaamisen kirkko on vaikuttanut vuoden 2015 aikana julkaistuihin strategiisiin asiakirjoihin: *Jokainen on osallinen – Kirkon vapaaehtoistoiminta*, *Kohtaamisen kirkko – Kansainvälisen ja ekumeenisen toiminnan sekä uskontojen kohtaamisen suunta vuoteen 2020* sekä *Yhteinen todistus – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähettyksen peruslinjaus*. *Kohtaamisen kirkon* vaikutukset paikallisiin strategiaprosesseihin olisi syytä tutkia, kun strategiakausi lähestyy puolta väliä.

Seurakuntarakenteiden kehittämishanke

Seurakuntarakenteiden kehittämishankkeessa kertomusvuoden 2015 alku käytettiin seurakuntarakenteiden kokonaisuudistuksen toteutusvaiheen valmisteluun, mm. muutosprosessista viestimiseen, ohjeiden ja muiden materiaalien tuottamiseen neuvotteluprosessien tueksi sekä hiippakuntien tukemiseen omissa toteutussuunnitelmissaan. Seurakuntarakenteiden kokonaisuudistus raukesi kirkolliskokouksen päätöksellä 7.5.2015, jolloin lakivaliokunnan mietintö hylättiin äänin 78–31. Koska kyseessä oli lainsäädäntöön liittyvä muutos, uudistuksen hyväksyminen olisi tarvinnut toteutuakseen $\frac{3}{4}$:n määränemmistön tuen eli vähintään 82 ääntä. Kirkolliskokouksen päätöksen jälkeen hankkeessa keskityttiin seurakuntien yhteistyön edistämiseen yhdessä hiippakuntien kanssa nykylainsäädännön pohjalta. Vuoden 2015 lopussa eri hiippakunnissa oli käynnissä useita kymmeniä seurakuntarakenteisiin liittyviä prosesseja, joiden tavoitteena on seurakuntien välisen sopimusyhteistyön solmiminen, muutokset seurakuntajaotuksessa tai seurakuntayhtymän perustaminen vapaaehtoiselta pohjalta.

Kipan tuki asiakkaille

Vuoden 2015 aikana tukea annettiin seurakuntatalouksille seuraavasti:

- Erä 2014 asiakkaat: 3 (käyttöönoton viimeistelytoimenpiteitä)
- Erä 2015 asiakkaat: 2 (käyttöönoton viimeistelytoimenpiteitä)
- Erä 2016 siirtyvät: 13 (kaikki projektituen palvelut, lisäksi Kipa-infotilaisuuksia esimiehille ja työntekijöille)

- Erä 2017 siirtyvät aloitettu 2015: 13 (kaikki projektituen palvelut, lisäksi Kipa-infotilaisuuksia esimiehille ja työntekijöille)
- Erä 2017 siirtyvät aloitettu 2016: 9 (kaikki projektituen palvelut, lisäksi Kipa-infotilaisuuksia esimiehille ja työntekijöille)

Projektin puitteissa myös kerättiin Kipasta ja seurakunnista parhaita käytäntöjä, joiden perusteella laadittiin Kipan asiakkaille tarkistuslistat uusien työtapojen käyttöönoton tason (itse)arviointia varten. Tämän työkalun tarkoituksena on auttaa seurakuntia viemään käyttöönotto loppuun saakka, jotta saadaan tavoitellut hyödyt esille uusista työtavoista ja järjestelmistä. Asiakaspalautteen perusteella on käynyt selväksi, että käyttöönoton viimeistelyssä on puutteita ja että seurakuntatalouksissa kaivataan tähän apua. Arviointityökalu pilotoidaan keväällä 2016.

Projektipäällikkö myös osallistui kahden Kipan Käyttäjätöryhmän toimintaan vuoden 2015 aikana.

Kirkolliskokous myönsi keväällä 2015 määrärahan, jolla tuetaan seurakuntatalouksien taloushallinnon kehittämistä. Työntutkimusta on suunnattu seuraaville seurakuntatalouksille:

- Vuoden 2015 aikana toteutettiin työntutkimushankkeet: Nokia-Ylöjärvi, Ylä-Savo, Vantaa,
- Kotka-Kymi ja Tuusula-Järvenpää. Osa hankkeista toteutettiin kahden seurakunnan yhteistyönä.
- Vuoden aikana käynnistettiin työntutkimushankkeet Hämeenlinnan ja kirkkohallituksen kanssa.
- Hankkeita on sovittu vuodelle 2016 Kipan ja Rauman kanssa.

Reformaation merkkivuosi

Reformaation merkkivuoden valmistelut ovat edenneet. Kansalaisvaltuuskunta on käsitellyt merkkivuoden suuria teemoja. Päätoimikunta on kokoontunut säännöllisesti ja koordinoitunut suunnittelu- ja valmistelutyötä pääperiaatteina paikallisuus, ekumeenisuus, tulevaisuus ja liittyminen soveltuvin osin Suomen itsenäisyyden juhlavuoteen. Merkkivuoden työryhmät ja verkostot ovat tuottaneet ideoita ja virikkeitä seurakuntien, koulujen ja muiden paikallistason toimijoiden käyttöön. Osa materiaalista on jo julkaistu verkossa.

Vuonna 2015 ovat korostuneet viestintä ja verkostoituminen. Seurakuntia, hiippakuntia ja muita mahdollisia yhteistyökumppaneita on informoitu merkkivuoden perusteista, ja yhteistyötä on tehty eri toimijoiden kanssa. Erityisesti on syytä nostaa esiin yhteistyö Turun kaupungin sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän merkkivuosihankkeen kanssa. Esimerkiksi merkkivuoden kansalaisportaali reformaatio2017.fi on toteutettu yhteistyössä Turun hankkeen kanssa. Merkkivuoteen liittyvä toiminta on alkanut mm. konsertteina, luentoina ja seminaareina.

Kirkon tulevaisuuskomitea

Kirkolliskokous nimesi toukokuussa 2015 *Kirkon tulevaisuuskomitean*, jonka tehtävänä on laatia ehdotus kirkon uudesta organisaatio- ja toimintamallista. Komitea aloitti työnsä kesäkuussa 2015, ja se jättää mietintönsä kirkolliskokoukselle marraskuussa 2016.

Komitea on kokoontunut keskimäärin kerran kuukaudessa 1–2 päivän kokouksiin. Syksy 2015 käytettiin kirkon organisaatioon, hallintoon, toimintaan ja haasteisiin perehtymiseen taustaselvitysten, asiakirjojen ja asiantuntijavierailijoiden kautta. Vuoden 2016 alusta lähtien keskeisimmiksi tehtäviksi nousevat komitean linjausten muodostaminen ja mietinnön kirjoittaminen.

Merkittävän osan komiteatyöstä muodostavat kirkollisen kentän kuuleminen ja viestintä. Syyskuussa 2015 toteutettiin laaja verkkokeskustelu, johon kutsuttiin yli 1 200 kirkon työntekijää ja luottamushenkilöä eri puolilta maata. Lisäksi sihteeri on perustanut kirkon tulevaisuutta käsittelevän verkkoblogin Kotimaa24-sivustolle. Ulkomaisia vaikutteita on etsitty asiantuntijaraporttien ja vierailuiden kautta Pohjoismaista, Saksasta, Englannista ja Yhdysvalloista.

Strategiset it-hankkeet

Kirkon tietohallintostrategia on tehty vuosille 2013–2017. Strategia linjaa visioiksi ”yhteistyöllä vaikuttavuutta kirkon toimintaan”. Strategia on jaettu 4 painopistealueeseen ja niille on määriteltä tavoitetila vuodelle 2017. Vuonna 2015 strategisina hankkeina on jatkettu Kirjurin, Lukkarin ja Kipan tietojärjestelmien sekä niihin liittyvän muun teknologian kehittämistä. Näiden kehittäminen jatkuu seuraavinkin vuosina.

Kuva: Tuija Hyttinen

6 KIRKON YHTEINEN TOIMINTA: HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA

6.1 Hiippakuntien talous

	Seurakun- tien lkm	Väkiluku 31.12.2014	Hiippakunnan seurakuntien työntekijät	Kapitulin työntekijät (htv)
TURKU	57	518 486	2 483	15,5
TAMPERE	48	615 523	3 095	12,3
OULU	60	518 584	2 210	13,8
MIKKELI	40	371 823	2 179	13,2
PORVOO	56	242 854	1 176	14,1
KUOPIO	53	397 947	1 984	13,0
LAPUA	46	421 185	2 046	14,6
HELSINKI	33	499 239	2 485	11,2
ESPOO	19	413 773	1 859	11,1
YHTEENSÄ	412	3 999 414	19 517	118,8

suurin hiippakunta (väkiluku)
pienin hiippakunta (väkiluku)

Toiminta- tuotot	Toimintatuotot/				
	Seurakun- tien lkm	jäsen	seurakuntien työntekijät	Kapitulin työntekijät	
161 000	2 825	0,3	65	10 387	
153 000	3 188	0,2	49	12 439	
250 000	4 167	0,5	113	18 116	
108 000	2 700	0,3	50	8 182	
158 000	2 821	0,7	134	11 206	
160 000	3 019	0,4	81	12 308	
281 000	6 109	0,7	137	19 247	
141 000	4 273	0,3	57	12 589	
119 000	6 263	0,3	64	10 721	
1 531 000	3 716	0,4	78	12 887	

suurimmat tuotot
pienimmät tuotot

	Toimintakulut/		Toimintakulut/		Kapitulin työntekijät
	Toiminta- kulut	srkien lkm	jäsen	seurakun- tien työn- tekijät	
TURKU	1 843 000	32 333	3,6	742	118 903
TAMPERE	1 437 000	29 938	2,3	464	116 829
OULU	1 611 000	26 850	3,1	729	116 739
MIKKELI	1 299 000	32 475	3,5	596	98 409
PORVOO	1 691 000	30 196	7,0	1 438	119 929
KUOPIO	1 431 000	27 000	3,6	721	110 077
LAPUA	1 745 000	37 935	4,1	853	119 521
HELSINKI	1 532 000	46 424	3,1	616	136 786
ESPOO	1 249 000	65 737	3,0	672	112 523
YHTEENSÄ	13 838 000	33 587	3,5	709	116 481

suurimmat kulut
pienimmät kulut

Poikkeama budjetista	Poikkeama budjetista/				
	srkien lkm	jäsen	seurakun- tien työn- tekijät	Kapitulin työntekijät	
-4 000	-70	0,0	-2	-258	
44 000	917	0,1	14	3 577	
-1 000	-17	0,0	0	-72	
1 000	25	0,0	0	76	
-13 000	-232	-0,1	-11	-922	
107 000	2 019	0,3	54	8 231	
-131 000	-2 848	-0,3	-64	-8 973	
44 000	1 333	0,1	18	3 929	
52 000	2 737	0,1	28	4 685	
99 000	240	0,0	5	833	

suurin säästö
suurin ylitys

Lapuelle ylityksen osalta laadittu maksusuunnitelma.

	Rahasto/ 31.12.2015				Rahasto/ 31.12.2015			
	srkien lkkm	jäsen	seurakuntien työntekijät	Kapitulin työntekijät	srkien lkkm	jäsen	seurakuntien työntekijät	Kapitulin työntekijät
TURKU	921 157	1,8	371	59 429	16 161	1,8	371	59 429
TAMPERE	1 514 525	2,5	489	123 132	31 553	2,5	489	123 132
OULU	238 840	0,5	108	17 307	3 981	0,5	108	17 307
MIKKELI	825 133	2,2	379	62 510	20 628	2,2	379	62 510
PORVOO	696 564	2,9	592	49 402	12 439	2,9	592	49 402
KUOPIO	548 937	1,4	277	42 226	10 357	1,4	277	42 226
LAPUA	850 572	2,0	416	58 258	18 491	2,0	416	58 258
HELSINKI	805 739	1,6	324	71 941	24 416	1,6	324	71 941
ESPOO	655 773	1,6	353	59 079	34 514	1,6	353	59 079
YHTEENSÄ	7 057 240	1,8	362	59 404	17 129	1,8	362	59 404

suurin rahasto
pienin rahasto

Kiinteistö- kulut (osa sis. toim.kuluihin)	Kiinteistökulut/			
	srkien lkkm	jäsen	seurakuntien työntekijät	Kapitulin työntekijät
207 000	3 632	0,4	83	13 355
193 000	4 021	0,3	62	15 691
83 000	1 383	0,2	38	6 014
16 000	400	0,0	7	1 212
384 000	6 857	1,6	327	27 234
140 000	2 642	0,4	71	10 769
220 000	4 783	0,5	108	15 068
258 000	7 818	0,5	104	23 036
190 000	10 000	0,5	102	17 117
1 691 000	4 104	0,4	87	14 234

pienimmät kiinteistökulut
suurimmat kiinteistökulut

6.2 Turun arkkihiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Toiminta-ajatus kiteyttää olennaisilta osin sen, miten arkkihiippakunnan tuomiokapituli osallistuu kirkon tehtävän ja strategian toteuttamiseen: Piispan johtama tuomiokapituli tukee Turun arkkihiippakunnan seurakuntia ja niiden henkilöstöä seurakunnan perustehtävän toteuttamisessa hoitamalla tuomiokapitulille kuuluvat viranomaistehtävät ja tuottamalla ja tarjoamalla hallinto- ja työelämäpalveluita sekä edustaa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa alueellaan.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Vuosi 2015 oli 739. toimintavuosi Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin historiassa. Piispa Kaarlo Kalliala ja arkkipiispa Kari Mäkinen toimittivat kaksi pappisvihkimystä. Niissä vihittiin 13 pappia (vrt. 2014, jolloin vihittyä oli 4 ja vihkimyksiä 1). Piispa vihki yhdessä vihkimyksessä 4 henkilöä diakonian virkaan (vrt. 2014, jolloin vihittyjä oli 16). Arkkipiispa Mäkinen toimitti piispantarkastuksen Turun Mikaelinseurakunnassa ja Maskun seurakunnassa. Vastaavasti piispa Kalliala toimitti tarkastuksen Sastamalan, Länsi-Porin, Eurajoen, Ulvilan ja Länsi-Turunmaan suomalaisessa seurakunnassa. Lisäksi piispat ovat olleet näkyvästi läsnä Turun tuomiokirkon jumalanpalveluselämässä.

Tuomiokapitulin henkilökunnassa tapahtui merkittäviä muutoksia toimintavuoden aikana. Toimistosihteerin Annu Virta siirtyi eläkkeelle, ja tilalle tuli määräaikaiseksi viranhaltijaksi Annariina Soini 1.2.2015 lukien. Myös vankiladiakoni Eila-Marja Törmä siirtyi eläkkeelle, ja hänen tilalleen vakinaiseksi viranhaltijaksi valittiin Niina Kajanniemi 1.2.2015 lukien. Hiippakuntasihteerin Heli Aaltonen siirtyi muihin tehtäviin 17.3.2015 lukien. Virkaa hoiti kevätkaudella määräaikainen viranhaltija Tiina Rautiainen. Uutena vakinaisena viranhaltijana aloitti 6.8.2015 Mirkka Torppa. Piispan erityisavustajan tehtävää (60 %) hoiti 31.8.2015 asti Jaakko Heinimäki. Jatkajaksi tehtävään valittiin 1.9.2015 lukien Mari Leppänen (80 %).

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kahteen kokoukseen, ja pöytäkirjaan kertyi 21 pykälää. Tuomiokapituli on vuoden aikana pitänyt 16 istuntoa, ja pöytäkirjaan kertyi 534 pykälää. Pastoraalitutkinnon suoritti 15 pappia ja ylemmän pastoraalitutkinnon 4 pappia. Toimintavuonna alkaneessa Kirjo I -koulutuksessa on mukana 8 seurakuntatyön johtamisen tutkintoa suorittavaa pappia ja 5 lähiesimiesosallistujaa. Vuoden aikana kirkkoherranvirkoja tuli avoimeksi neljä. Uusille kirkkoherroille ja muille johtamistehtävissä aloittaneille organisoitiin tarvittava alkuvaiheen tuki ja johtamiskoulutus.

Tuomiokapitulille kuuluvat monenlaiset viranomaistehtävät on pyritty hoitamaan hyvää hallintotapaa noudattaen asianmukaisella joutuisuudella ja säännösten mukaisesti. Neuvontaa ja ohjausta on annettu normaalin toiminnan puitteissa.

Hiippakunnan toimintaympäristössä tapahtui kaksi poikkeuksellisen merkittävää asiaa vuonna 2015. Toukokuussa kirkolliskokous hylkäsi yhtymämallin, joten seurakuntien rakennemuutosprosesseissa ei jatkettu etenemistä seurakuntayhtymien rakentamisen suuntaan. Syksy 2015 osoitti kuitenkin sen, että kuntaliitokset, seurakuntien vapaaehtoiset rakennemuutos- ja yhteistyöhankkeet sekä tuomiokapitulin ohjaustoimet vievät useiden seurakuntien liitoshankkeita ja tulevaisuuden suunnittelua eteenpäin. Samoin Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän mittava kehittämistyö mahdollisine seurakunta- ja yhtymärakenteen muutoksineen jatkui intensiivisesti. Prosessit eivät siis pysähtyneet kirkolliskokouksen päätökseen. Isoja muutoksia on edessä ja näin ollen myös muutostukea tarvitaan.

Toiseksi koko yhteiskuntaa ja samalla arkkhiippakunnan seurakuntia ravisteli turvapaikanhakijoiden laajamittainen tulo Suomeen. Useat hiippakunnan seurakunnat olivat ensimmäisten toimijoiden joukossa, kun turvapaikanhakijat tarvitsivat majoitustiloja ja muuta tukea. Molempien piispojemme ja kapitulihenkilöstön aktiiviset toimet edesauttoivat olennaisesti sitä, että myönteinen asennoituminen turvapaikanhakijoihin sai arkkhiippakunnassa jalansijaa ja seurakuntien ja seurakuntayhtymien avustustoimintaa onnistuttiin koordinoimaan mielekkäästi.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

Tavoite 1: Hengellisen ja ammatillisen identiteetin vahvistaminen työyhteisöissä sekä seurakuntien identiteettityöskentelyn ja uusien toimintamallien tukeminen

Arvio: Tuomiokapituli on onnistunut edistämään seurakuntien työntekijöiden hengellisen ja ammatillisen identiteetin vahvistumista toteuttamalla työyhteisöissä kaikille työntekijöille yhteisiä työskentelypäiviä, joissa on ollut mahdollisuus hengellisen elämän hoitamiseen ja kirkon työntekijän identiteetin jäsentämiseen. Samoin työntekijöiden hengellisen ja ammatillisen identiteetin tueksi järjestettiin mm. piispan johdolla toteutettuja kokoontumisia sekä erilaisia kapitulihenkilöstön ohjaamia koulutuksia ja valmennuksia, joiden keskuksessa olivat spiritualiteetin kysymykset ja Kristuksen kirkon työntekijänä oleminen oman työn ja elämän kontekstissa.

Myös seurakuntien identiteettityöskentelyn tukeminen ja uusien toimintamallien kehittäminen yhdessä työyhteisöjen, luottamuselimien ja vastuuta kantavien seurakuntalaisten kanssa ovat olleet tuomiokapitulin tukeman kehittämistyön keskiössä. Toimintaympäristön kulttuuriset ja maailmankatsomukselliset muutokset, taloudellisten resurssien niukkeneminen ja seurakuntarakenteita koskevat uudistukset ovat synnyttäneet tarpeen tutkia yhdessä seurakuntien kanssa, mikä paikallisuurakunta on ja mitkä ovat sen keskeiset tehtävät – niin pysyvät kuin uudetkin. Tätä seurakuntakohtaista tutkimista ja kehittämistä on tehty niin piispantarkastuksissa kuin myös lukuisissa konsultatiivisissa prosesseissa, joista tuomiokapitulin kehittämistiimi ja piispojen tehtäviinsä lähettämät hiippakunnalliset konsultit ovat vastanneet. Erityistä tukea on kohdennettu siihen, että seurakuntalaisia lähellä oleva

kirkon elämä olisi heitä palvelevalla tavalla yhteisöllistä ja rakentuisi kasvavassa määrin seurakuntalaisten oman vastuunkannon varaan.

Tavoite 2: Seurakuntien ja seurakuntayhtymien muutosprosessien hallinnollinen ja konsultatiivinen tukeminen sekä toivon luominen

Arvio: Tuomiokapituli antoi seurakunnille ja seurakuntayhtymille merkittävää tukea tilanteessa, jossa kirkko oli valmistautumassa kattavaan seurakuntarakenteiden muutokseen. Työtä koordinoi hiippakunnallinen rakennemuutoksen ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimi piispa. Kevään 2015 ajan kaikilla arkkihiippakunnan alueilla olivat käynnissä orientoivat rakennemuutoskeskustelut, joita ohjasivat hiippakunnan konsultit ja jotka oli aloitettu jo edellisena syksynä. Näiden seurakuntien välisten keskustelujen ansiosta muutosvalmius onnistuttiin kohottamaan sille tasolle, että yhtymämalli olisi pystytty toteuttamaan, mikäli kirkolliskokous olisi siihen päätenyt. Syntyneiden keskusteluyhteyksien ja muutosvalmiuden merkitys oli olennainen myös niiden prosessien kannalta, jotka jatkuivat syksyllä 2015, esimerkkeinä Säkö–Köyliö, Eurajoki–Luvia, Pöytyä–Oripää, Pomarkku–Siikainen–Merikarvia–Honkajoki, Kustavi–Taivassalo–Vehmaa sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä seurakuntineen. Konsultaatioiden lisäksi tuomiokapituli järjesti erilaisten muutosprosessien tueksi mm. seurakuntien keskeisten viranhaltijoiden ja vastuunkantajien neuvottelupäiviä ja muutosjohtamisen valmennuksia ja tarjosi hallinnollis-juridista neuvontaa ja ohjausta. Kirkon palvelukeskukseen (KiPa) liittymisen ja seurakuntien talous- ja kiinteistöongelmien kanssa painivia talouspäälliköitä on pyritty myös aktiivisesti tukemaan. Näillä kaikilla toimilla on onnistuttu pääosin vastaamaan muutostuen tarpeisiin ja pitämään työyhteisöissä ja luottamuselimissä yllä luottamusta tulevaisuuteen. Samalla on todettava, että tuomiokapitulin henkilöstö ja hiippakunnan konsultit ovat olleet poikkeuksellisen työllistettyjä. Kuluneen vuoden valossa voidaan sanoa, että näiden keskeisten henkilöstöresurssien turvaaminen on arkkihiippakunnassa jatkossakin erittäin tärkeää, jotta seurakunnat ja seurakuntayhtymät saavat tarvitsemansa tuen.

6.3 Tampereen hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli palvelee seurakuntia niiden perustehtävän toteuttamisessa. Se vahvistaa seurakuntien ammatillista osaamista. Se kehittää seurakuntien vuorovaikutteista oppimista. Se ohjaa ja tukee seurakuntien työtä kirkon uskoon ja jäsenyyteen sitouttamiseksi.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Tampereen hiippakunnan kehittämistyötä sävytti seurakuntien toimintaympäristössä tapahtuva muutos: Syksyn maahanmuuttoaalto haastoi seurakunnat uudella tavalla pohtimaan missiotaan sekä toimimaan aktiivisesti ja yhteistyöhakuisesti eri toimijoiden kanssa maahanmuuttajien auttamiseksi. Kaikessa ohjaus- ja kehittämistyössä on yhdessä kumppanien kanssa ihmetelty muutoksen mutkikkuutta ja yllätyksellisyyttä. Kapitulin rooli on vahvistaa seurakuntien omaa toimijuutta muutostilanteissa.

Hiippakuntavaltuusto piti kaksi kokousta ja yhden seminaarin. Kokouksiinsa se hyväksyi vuoden 2014 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä v. 2016 toiminta- ja taloussuunnitelman. Syksyinen hiippakuntavaltuuston seminaari pidettiin SEKL:n lähetykskeskuksessa Ryttylässä. Maahanmuuttoliike herätti työskentelemään teeman Seurakuntien kansainvälinen vastuu ja vieraanvaraisuus.

Tuomiokapitulin kollegio kokoontui 19 kertaa. Hiippakuntaan vihittiin 9 uutta pappia ja yksi diakoni. Kaikkiaan moniammatilliseen uusien työntekijöiden valmennukseen osallistui 26 työntekijää. Tuomiokapitulin eri käsittelyvaiheissa ovat kuluneen vuoden aikana olleet 6 kirkkoherranviran ja 6 kappalaisenviran täyttöprosessit. Pastoraalitutkinnon suoritti 14 pappia. Kirkkoherrojen johtamiskoulutuksen (Kirjo IIA) suoritti 7 pappia.

Piispantarkastusprosessit toteutettiin Ypäjän, Kalvolan, Ruoveden, Sääksmäen, Kärkölän ja Lahden Joutjärven seurakunnissa. Piispantarkastuksissa keskitytään entistä voimakkaammin seurakunnan toimintaympäristön tutkimiseen ja yhteistyöverkostojen rakentamiseen. On tarve siirtyä työyhteisökysymyksistä ulospäin katseluun.

Dosentti, TT Hanne von Weissenberg valittiin hiippakunnan verkosto- ja yhteistyön asiantuntijan virkaan. Viran uudella sisällöllisellä painotuksella haettiin kapitulin ohjaus- ja kehittämistyön suuntaamista entistä voimakkaammin kontekstuaalisen teologian, yhteisöjen rakentamisen ja verkostomaisen yhteistyön suuntaan.

Seurakuntien rakennemuutosprosessien ohjaustyötä jatkettiin aktiivisesti huolimatta kirkolliskokouksen keväisestä päätöksestä, joka jätti kaikkia seurakuntia koskevan hallinnollisen uudistuksen raukeamaan. Kuudessa alueellisessa muutostyön ohjausprosessissa etsitään hyvinkin erilaisia kokeilevia yhteistyön malleja. Joissakin on tavoitteena seurakuntien yhdistäminen, joissakin tutkitaan yhtymän muodostamista ja joissakin etsitään sopimus pohjaisen yhteistyön sovelluksia. Nas-tolan seurakunta liittyi Lahden seurakuntayhtymään vuoden 2016 alusta.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

1. Kirkon ja seurakuntien mission vahvistaminen

Arvio: Seurakuntien avautuminen missionaarisuudelle, kansainväliselle vastuulle ja monikulttuurisuudelle sai merkittävän sysäyksen syksyn myötä kiihtyneen maahanmuuttoaallon myötä. Useimmat hiippakunnan seurakunnat reagoivat aktiivisesti ja osallistuivat vastaanottokeskusten ja hätämajoituspaikkojen sekä muiden toimijoiden kanssa maahanmuuttajien auttamiseen. Kapitulin tukea tarvitaan monikulttuurisuuden ja uskontodialogin edellytysten rakentamiseen.

Vuoden 2016 synodaalikokoukseen valmistautuminen alkoi. Synodaalikokouksen suunnitteluprosessi on ollut inspiroivaa uusien yhteistyökumppanien etsimistä. Seurakuntien edustajien panos suunnittelussa vahvistaa seurakuntien omaa toimijuutta ja tuottaa sisältöä, jolle on tarvetta.

2. Seurakuntien ohjaus ja konsultointi muutoksessa: vuorovaikutuksen ja dialogisuuden mahdollistaminen

Arvio: Kapitulin kumppanuusajattelussa tapahtui liikettä: Seurakunnat olivat muutostyössä yhä vahvemmin toimijan roolissa ja kapitulin henkilöstö pyrki pysymään yhä enemmän taustatukijana ja sparraajana. Sama toimijuuden vahvistuminen on ollut läsnä myös kapitulin brunssien ja työpajojen toteutuksessa. Työpajoissa mahdollistuu luontaisesti tutkiva työote ja sitä on voitu vahvistaa antamalla tilaa seurakuntien työntekijöille myös työpajojen sisällön tuottajina. Brunssien jalkauttaminen eri puolille hiippakuntaa mahdollistaa kapitulin välle seurakuntien ihmisten tapaamisen uudessa kontekstissa ja keskellä seurakunnan omaa elämää.

Rakennemuutoksen ohjauksessa näkyy seurakuntien muutosvalmiuden kasvu. Toimintaympäristön muutoksia osataan lukea entistä paremmin. Rakenteiden merkitys on edelleen vahva, mutta vaihtoehdot ovat lisääntyneet ja valmius tarkastella eri vaihtoehtoja on kasvanut. Myös rakennemuutoksen ohjauksessa on havaittavissa kapitulin edustajan roolin muutos konsultista selkeämmin mahdollistajaksi.

3. Johtamisen ja esimiestyön tukeminen

Toimintaympäristön mutkikkaan muutoksen systeminen tutkiminen ja arvioiminen

Arvio: Tammikuisen Johtamisen foorumin innostavat kokemukset sävyttivät koko vuotta: Millaista on johtaminen kaaoksen reunalla, uutta luovassa tilassa. Turvapaikanhakijat toivat mukanaan kaaosta ja luovaa häiriötä. Kapitulissakin haettiin uutta roolia. Oppimiskokemuksena jäi elämään roolien ja perustehtävissä pysymisen merkitys erityisesti muutos- ja kriisitilanteessa. Muutosturbulenssin ja kiireen keskellä kapitulia tarvitaan pysäyttäjänä.

Vuorovaikutusjohtamisen kehittäminen

Arvio: Tampereen seurakuntien esimiesvalmennus on ollut merkittävä oppimiskokemus prosessista, joka menee toisin kuin oletetaan. Se on auttanut kompleksisten muutosten ymmärtämistä.

Uusien työntekijöiden tuki

Arvio: Uusien työntekijöiden valmennuksen osallistujamäärän kasvaminen on myönteinen merkki siitä, että tämän moniammatillisen koulutuksen merkitys on oivallettu seurakunnissa.

4. Spiritualiteetin vahvistaminen ja hengellinen ohjaus

Arvio: Hengellisen ohjauksen kehittämishanke saatiin päätökseen. Eri työntekijäryhmille suunnatut hengellisen ohjauksen päivät ovat löytäneet paikkansa.

6.4 Oulun hiippakunta

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Pohjois-Suomessa alkoi loppukesästä pakolaisten virta Haaparannan ja Tornion kautta Suomeen. Tilanne yllätti viranomaiset. Alueen seurakuntien rooli oli tärkeä alkuvaiheessa pakolaisten vastaanottamisessa ennen kuin viranomaiset saivat tilanteen haltuunsa. Sekä vastaanottokeskuksia että hätämajoituksia perustettiin nopealla aikataululla useisiin Oulun hiippakunnan seurakuntiin. Diakonian- ja kansainvälisen työn hiippakuntasihteerit ovat olleet mukana koordinoimassa ja tukemassa seurakuntia pakolaisiin liittyvissä asioissa.

Esitys seurakuntarakenteen muutoksesta kaatui toukokuun kirkolliskokouksessa. Tämän jälkeen eri puolilla hiippakuntaa on jatkettu entisiä ja aloitettu uusia neuvotteluja seurakuntien välisestä toiminnallisesta yhteistyöstä. Ratkaisun kaatuminen ei poistanut tarvetta löytää ratkaisuja taloudellisissa vaikeuksissa olevien seurakuntien tilanteeseen, mutta edellyttää uudenlaisten toimivien ratkaisujen löytämistä. Hiippakunnan rakennemuutosten seurakuntaryhmän toimeksianto laajennettiin toiminnallisen yhteistyön suuntaan ja sen nimi muutettiin tulevaisuustyöryhmäksi.

Seurakuntien ja sen henkilöstön tukemiseksi tiukkenevassa taloudellisessa ja toiminnallisessa tilanteessa käynnistettiin kaksi erillistä hanketta vuoden aikana. Kuntien eläkerahaston ja Oulun diakonissalaitoksen työelämän sujuvuuspalvelujen sekä viiden seurakunnan kanssa toteutettiin koulutus, joka tähtäsi varhaisen tuen mallin tehokkaaseen käyttöönottoon seurakunnissa. Lisäksi tuomiokapitulin ja Oulun Diakonissalaitoksen säätiön kanssa kuudessa Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin seurakunnassa käynnistettiin kehittämishanke, jossa halutaan löytää aktiivisia toimintatapoja meneillään olevassa seurakuntakentän muutoksessa sekä kehittää seurakuntien toimintaa vastaamaan entistä paremmin seurakuntalaisten tarpeisiin. Kolmevuotiseen hankkeeseen saatiin huomattava rahoitus (470 000 €) ELY-keskukselta.

Jyväskylässä pidetyt Jaetut eväät -jumalanpalveluspäiville kokoontui runsaasti väkeä. Oulun hiippakunta oli yhtenä pääjärjestäjänä tapahtumassa. Jumalanpalveluselämän kehittäminen tavalla, jossa seurakuntalaiset pyritään saamaan aktiivisesti mukaan sekä toteuttajina että osallistujina, on käynnissä eri puolilla hiippakuntaa. Maallikkouden arvostaminen ammatillisen työn rinnalla avaa uusia mahdollisuuksia seurakunnille tulevaisuudessa, kun resurssit niukkenevat.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen vuonna 2015

Tavoite 1: Tuetaan seurakuntia muutosprosessissa seurakuntien rakenteellisten muutosten keskellä:

- kartoitetaan konsulttien tarve ja varmistetaan koulutettavien konsulttien riittävyys

- järjestetään kirkon konsulteille ja työnohjaajille kaksi koulutuksellista tapahtumaa
- luodaan toteutussuunnitelma rakenteellisten muutosten ohjaukseen
- organisoidaan laaja-alainen asiantuntijaverkosto seurakuntien avuksi
- tiedotetaan tukimahdollisuuksista seurakunnille

Arviointia: Entisen rakennemuutoksen seurantaryhmän vastuualuetta laajennettiin seurakuntien välisen toiminnallisen yhteistyön tukemiseen ja koordinointiin. Kartoitettiin eri rovastikuntien tilannetta kirkkoherrojen ja hallintovirkamiesten päivillä.

Aloitettiin pilottihanke uusien yhteistyömuotojen löytämiseksi seurakuntien välille Kalajoen rovastikunnassa. Konsulteille ja työnohjaajille järjestettiin neuvottelupäivä.

Tavoite 2: Tuetaan seurakuntien johtamista kirkkoherroille, työalajohtajille ja virkamiesjohdolle suunnatun ohjaamisen ja koulutuksen kautta:

- järjestetään muutosjohtamisen koulutusta kirkkoherroille, työalajohtajille ja virkamiesjohdolle
- tarjotaan asiantuntijapalveluita työala- ja muutosjohtamiseen asiantuntijaverkoston kautta
- haetaan rahoitusta johtamisen ja työhyvinvoinnin kehittämishankkeelle

Arviointia: Muutoksen ja työhyvinvoinnin hanke käynnistyi kuudessa seurakunnassa EU-rahoituksen turvin. Toteutettiin varhaisen tien mallin käytön koulutus viidessä seurakunnassa KEVA:n rahoittamana ja toteuttamana.

Muutosjohtamisen, työhyvinvoinnin ja varhaisen tuen pidettiin esillä hiippakunnallisissa tapahtumissa ja koulutuksissa.

Tavoite 3: Vahvistetaan seurakunnan työntekijöiden hengellistä ja kirkollista identiteettiä ja Raamatun tuntemisen merkitystä kristillisen uskon perustana erityisesti uusien työntekijöiden ja työuransa solmukohdassa olevien työntekijöiden ohjauksella:

- hengellisen identiteetin tukeminen on mukana kaikessa toiminnassa
- toteutetaan uusien työntekijöiden orientoitumiskoulutus
- järjestetään hiippakunnallinen ohjaus ja mentorointikoulutus
- mentori ja ohjaajaverkostoverkosto aktivoidaan
- ”työuran solmukohdissa tukeminen”: kehitetään toimintamalli yhteistyössä muiden hiippakuntien kanssa

Arviointia: Hengellisen identiteetin kasvun huomioiminen oli läpäisevästi mukana hiippakunnan järjestämässä toiminnassa. Vuoden aikana toteutettiin uusien työntekijöiden orientoitumiskoulutus papeille suunnatun ordinaatiovalmennuksen lisäksi. Lisäksi uusille työntekijöille järjestettiin mentorointia. Suunniteltiin vuo-

den aikana 2016 toteutettava hiippakunnallinen ohjaus- ja mentorointikoulutus. Uusille kirkkoherroille järjestettiin valmennusta Oulun hiippakunnassa. Työuran solmukohdissa tukemisen koulutus hiippakunnallisena yhteistyönä ei edennyt.

Tavoite 4: Tuetaan seurakuntien jumalanpalveluselämää: johtaminen ja lasten osallistaminen

- järjestetään kirkkomusiikkipäivät teemananaan jumalanpalveluselämän johtaminen
- järjestetään seminaari teemana lasta osallistava messu

Arviointia: Erityisesti Jaetut eväät – tapahtuma Jyväskylässä oli näkyvä merkki sekä työntekijöiden, että maallikoiden yhteisestä pyrkimyksestä löytää uutta sisältöä jumalanpalveluselämään. Järjestettiin kirkkomusiikkipäivät sekä lasta jumalanpalveluksessa käsitteleviä koulutustapahtumia.

Tavoite 5: Luottamushenkilöiden tukeminen

- järjestetään hiippakunnalliset neuvottelupäivät ja koulutukset yhteistyössä kirkkopalvelujen kanssa
- kehitetään yhteistyössä eri työalojen välillä menetelmiä ja kanavia luottamushenkilöiden perehdyttämiseen ja koulutukseen. Toteutus vuoden 2016 koulutuskalenteriin

Arviointia: Neuvottelupäivät ja koulutukset toteutettiin kirkkopalvelujen yhteistyössä kanssa. Työalojen välisten kulutusten järjestäminen luottamushenkilöille siirtyi vuoteen 2016.

6.5 Mikkelin hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Strategiansa 2015–2020 mukaisesti tuomiokapituli edistää piispan johdolla kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnan seurakunnissa vahvistaen seurakuntien toimintaedellytyksiä, verkostoitumista ja työntekijöiden ammatillista osaamista. Tavoitteena on, että seurakunnat toteuttavat hyvin perustehtävänsä mielekkäissä rakenteissa ja toimivat taloudellisesti kestävällä tavalla.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Kirkon yhteisen seurakuntarakennemuutoksen jäätyä toteutumatta seurakunnat ovat itse etsineet ratkaisuja seurakuntatyön jatkuvuuden takaamiseksi. Tässä tarkoituksessa kertomusvuoden päättyessä Pertunmaan seurakunta liitettiin Mäntyharjun seurakuntaan ja Rantasalmen seurakunta Savonlinnan seurakuntaan.

Hiippakuntasuhteeri Päivi Erkkilä aloitti työssään 1.3.2015.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

Tavoite 1: Seurakuntien hallintoa ja taloutta seurataan ja kehitetään yleisneuvonnan, tuomiokapitulin hallintotoimen ja koulutuksen avulla. Koulutuksessa ja neuvonnassa esillä ovat erityisesti säädösmuutokset, hyvän hallinnon periaatteet sekä talouden seuranta, hallinta ja tasapainon ylläpitäminen.

Arvio: Kaikkien kertomusvuoden piispantarkastusten yhteydessä on seurakunnan johtavien viranhaltijoiden kanssa käyty käytännönläheinen konsultatiivinen neuvottelu, jossa on laajalti tarkasteltu seurakunnan hallintomenettelyä sekä talouden tilaa ja näkymiä. Hyvän hallinnon periaatteita on käyty läpi uusien luottamushenkilöiden koulutustilaisuuksissa. Kirkkoherranvaihdosten yhteydessä järjestetty mentorointi on osoittautunut tarpeelliseksi.

Tavoite 2: Ohjataan seurakuntia etsimään ja toteuttamaan perustehtävän, toimintaympäristön muutoksen ja taloudellisen itsekannattavuuden näkökulmasta mielekkäitä rakennemuutoksia.

Arvio: Tuomiokapitulin viranhaltijat auttoivat tulevaisuuttaan ja toimintarakenteitaan pohtivia seurakuntia käytännön toimiin rakennepäätöksissä ja tukivat seurakuntien työyhteisöjä muutoksissa. Omaehtoisesti tuomiokapitulin tukemana rakennemuutosratkaisun teki kaksi seurakuntaa. Oman harkintavaltansa pohjalta tuomiokapituli teki yhden aloitteen seurakuntarakenteen muuttamiseksi. Käytössä olevan rakennemuutosmäärärahan avulla tuomiokapituli on tukenut rakennemuutos- ja sopimusyhteistyöselvityksiä, joiden tuloksena syntyvät uudet rakenteet ja yhteistyö realisoituu vuonna 2017.

Tavoite 3: Tuetaan seurakuntien työyhteisöjen toimivuutta, omaehtoista ongelmanratkaisua sekä autetaan seurakuntia tarttumaan työyhteisön ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tuetaan seurakuntien työyhteisöjä muutostilanteissa järjestämällä työyhteisönohjausta.

Arvio: Hiippakunnalliset viranhaltijat ovat toteuttaneet työyhteisöjen kehittämisprosesseja seurakuntien työyhteisöjen ja työalatiimien kanssa sekä kutsusta että piispantarkastusten yhteydessä havaittujen tarpeiden mukaan. Hyvänä välineenä lähtökohtatilanteiden selvittämisessä on ollut työyhteisöjen kuntokartoitus -kysely. Edelleen on ollut tarvetta tarjota keskustelu- ja konsultointiapua seurakuntien työyhteisöjen kriisitulanteissa.

Tavoite 4: Tuetaan rekrytoitumista seurakuntatyöhön pitämällä yhteyttä kirkon virkaan opiskeleviin eri oppilaitoksissa ja järjestetään erityisesti uusille työntekijöille työnohjausta, mentorointia ja vertaisryhmätukea.

Arvio: Ammatillisen koulutuksen seurantaryhmän raportin pohjalta tuomiokapituli on kiinnittänyt huomiota hiippakunnan alueelta kirkon virkaan opiskelevien vähäiseen määrään, mikä vaikeuttanee tulevana vuosina virantäyttöjä hiippakuntamme seurakunnissa. Tilanteeseen on etsitty ratkaisuja kannustamalla seurakuntia ottamaan opiskelijoita työssäoppimisjaksoille. Edelleen on kehitetty yhteyksiä kirkon virkaan opiskeleviin eri oppilaitoksissa järjestämällä moniammatillinen kirkon virkaan opiskelevien seminaari. Tarpeen vaatiessa uusille työntekijöille on järjestetty työnohjausta, mentorointia ja vertaisryhmätukea.

Tavoite 5: Pidetään yllä seurakuntien työntekijöiden ammatillista osaamista vastamalla seurakuntien sekä kokonaiskirkon hankkeisiin liittyvään koulutustarpeeseen.

Arvio: Taloudellisissa vaikeuksissa olevat seurakunnat harkitsevat entistä tarkemmin, mitä koulutusta ja neuvottelupäiviä seurakuntien koulutussuunnitelmiin hyväksytään. Kehitys ei vielä selvästi näy tilastoluvuissa. Koulutus- ja kehittämistarpeen arviointi on sinänsä hyvä asia, mutta se ei saisi johtaa kaikkien resurssien pois vetämiseen kehittämistoimista muutosprosessien keskellä elävissä seurakunnissa.

6.6 Borgå stift

Hur enhetens verksamhet främjar genomförandet av kyrkans strategi

Budskapets förmedling stöder vi genom utbildning, kontakter till media och genom att stöda församlingarna i deras verksamhet. Genom kursutbudet försöker vi rusta de anställda att kunna möta kyrkans medlemmar med förståelse, respekt och kärlek. Under året har domkapitlet sett över resurserna för diakoniarbetet, och breddat sitt ansvarsområde även utanför den egentliga församlingsdiakonin. I enlighet med strategin anser vi det viktigt att utveckla frivilligverksamheten. Utveckling av den här sidan ingick i planeringen för personalutbildningen.

Viktiga händelser i verksamhetsmiljön och verksamheten

Borgå stift är geografiskt splittrat vilket innebär att relativt mycket arbetstid går åt till resor. Församlingarna, som är 56 till antalet, är relativt små och flera är sårbara och behöver stöd från stiftet.

Biskopen förrättade tre prästvigningar i vilka fem prästvigdes, samt en diakonvigning där stiftet fick fem nya diakoner. Under året förrättade biskopen fyra biskopsvisitationer. Arbetet med att utveckla biskopsvisitationerna påbörjades under hösten.

Domkapitlets kollegium sammanträdde 11 gånger och stiftsfullmäktige sammanträdde två gånger. Domkapitlets kollegium fick två nya prästassessorer, nämligen Björn Nalle Öhman och Johan Westerlund.

Inom förvaltningen har arbetet med församlingsstrukturerna fortlöpt med rådgivning och uppföljning samt stödande av personalen i de församlingar där sammanslagningar gjorts. Domkapitlet engagerade även en utomstående konsult för att underlätta arbetet. På Åland utreddes konsekvenserna av en eventuell församlingsreglering på norra Åland. På Åland har landskapsregeringen tillsatt en grupp för att utreda kyrkans ställning i det åländska samhället. Notarie Clas Abrahamsson har medverkat som representant för stiftet.

Flera församlingar kämpade med en allt svagare ekonomi, och Kyrkostyrelsen beviljade två församlingar prövningsenligt verksamhetsunderstöd på sammanlagt 60 000 €. Domkapitlets ekonomi har varit stabil trots att bokslutet visade ett underskott på 12 999,20 €.

Under året bytte Kyrkostyrelsen ut matrikelprogrammet, vilket föranledde ett omfattande hand-arbete. För iordningställandet av matriklarna anställde domkapitlet Siri Widestam 1.10 – 31.12.2015.

Stiftssekreteraren för personalvård Margareta Puiras övergick till andra uppgifter från 1.6.2015. Till ny stiftssekreterare valdes Virva Nyback. Hon tillträdde tjänsten 1.11.2015.

Uppfyllandet av verksamhetsmål som godkänts i budgeten för år 2015

Mål 1: Stiftets satsning på gudstjänstutbildningen fortsätter med utbildningar för församlingarna i stiftet. En ny gudstjänstkurs, som inletts i Österbotten i november 2014, fortsätter på våren och på hösten. Kyrkomusikfesten i Raseborg arrangeras 22–24.5 2015.

Förverkligande: Fyra församlingar deltog med motiverade deltagargrupper i den andra österbottniska omgången av stiftets gudstjänstutbildning. Planer gjordes för en efterträff för utbildningens deltagare. Kyrkomusikfesten i Raseborg samlade över 600 deltagare.

Mål 2: Förändringarna i församlingsstrukturen följs upp och stödåtgärder i form av arbetslagsutveckling och arbetshandledning sätts in vid behov. Ifall kyrkomötet går in för en ny samfällighetslagstiftning uppmärksammar domkapitel och stiftsfullmäktige följderna för Borgå stifts del. Biskopen, stiftssekreteraren för personalvård och utbildning och notarien besöker församlingarna och hjälper dem att finna fungerande lösningar för ekonomi, verksamhet och personal. Vid behov används stiftets arbetslagskonsulter eller annan konsult hjälp för att stöda församlingarna i dessa processer.

Förverkligande: Domkapitlet har följt med och deltagit i processerna angående förestående förändringar i församlingsstrukturen i Borgå och Lovisanejdens kyrkliga samfälligheter. Sammanslagningarna i Raseborgs kyrkliga samfällighet, Nykarleby och Närpes församlingar har följts upp.

Mål 3: Borgå stift betonar i sin verksamhet ansvaret för missionen och kyrkans internationella arbete. För att inspirera till mission planerar stiftssekreteraren för mission och internationellt arbete två studieresor: till Kambodja i februari och till Istanbul i september.

Förverkligande: Inspirationsresorna till Kambodja och Istanbul inhiberades på grund av för få deltagare. Forum för mission och internationellt arbete anordnades 14–16.5 i Tallinn. En delegation på sex personer ledd av biskop Björn Vikström gjorde en svarsvisit till den evangelisk-lutherska kyrkan i Malawi 20.8–1.9.2015.

Mål 4: Kyrkans svenska personalutbildning förverkligas i stiftets regi och samarbetet med Lärkkulla konsolideras i och med att stiftsgården fått en ny direktor 1.4.2014. Målet är fortsättningsvis ett utvecklingsarbete för att garantera en högtstående kvalitet och ett relevant innehåll i utbildningarna.

Förverkligande: Samarbetet med Lärkkulla har fortsatt. Förberedelser för ibruktage av den pedagogiska nät-plattformen Apaja inom pastoralutbildningen inleddes.

Mål 5: Pastoralutbildningen genomgår under perioden 2015-2017 en förnyelse. En del av kurserna slås samman samtidigt som två helt nya studiehelheter introduceras: 1) diakoni, mission och globalt ansvar samt 2) kommunikation och växelverkan.

Förverkligande: De flesta församlingspastorerna studerar redan i detta skede enligt det nya systemet. De två nya studiehelheterna har inlemmats i pastoralutbildningen.

Mål 6: Rekryteringen till kyrkliga yrken uppmärksammas på stiftsnivå genom att en arbetsgrupp Rekrytering 2.0 grundas. De stiftsanställda håller regelbundet kontakt till utbildningsanstalterna och målsättningen är att antalet nya studerande till kyrkliga yrken och antalet som går i pension skall vara i balans. Rekrytering fortgår vid olika ungdomsevenemang och rådplägningsdagar.

Förverkligande: Arbetsgruppen Rekrytering 2.0 höll sitt första möte på våren. Gruppen har under året utrett behoven av nyrekrytering för präster, kantorer, diakoner och ungdomsarbetsledare. I slutet av 2016 kommer den att presentera sin rapport för domkapitlet.

6.6 Porvoon hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Tuemme sanoman välitystä koulutuksella ja yhteyksillä mediaan sekä tukemalla seurakuntien toimintaa. Kurssitarjonnalla pyrimme varustamaan työntekijät kohtaamaan kirkon jäsenet ymmärryksellä, kunnioituksella ja rakkaudella. Vuoden aikana tuomiokapituli on arvioinut diakoniatyön voimavarat ja myös laajentanut vastuualuettaan varsinaista seurakuntadiakoniaa laajemmalle. Strategian mukaisesti ajattelemme, että vapaaehtoistoimintaa on tärkeä kehittää. Tällainen kehittäminen sisältyi henkilöstökoulutuksen suunnitteluun.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Porvoon hiippakunta on maantieteellisesti pirstaleinen, minkä vuoksi matkat vievät paljon työaikaa. Seurakunnat, joita on 56, ovat suhteellisen pieniä ja useat niistä ovat haavoittuvia ja hiippakunnan tuen tarpeessa.

Piispa suoritti kolme pappisvihkimystä, joissa papiksi vihittiin viisi henkilöä, sekä yhden diakonivihkimyksen, jossa hiippakunta sai viisi uutta diakonia. Vuoden aikana piispa toimitti neljä piispantarkastusta. Piispantarkastusten kehittämistyö aloitettiin syksyllä.

Tuomiokapitulin kollegio kokoontui 11 kertaa ja hiippakuntavaltuusto kaksi kertaa. Tuomiokapitulin kollegio sai kaksi uutta pappisasessoria, Björn Nalle Öhman ja Johan Westerlund.

Hallinnon alalla on jatkettu seurakuntaliitoksen tehneiden seurakuntien tukemista, seurantaa ja henkilökunnan neuvontatyötä. Tuomiokapitulin työtä on helpottanut ulkopuolisen konsultin ottaminen tähän työhön. Ahvenanmaalla selvitettiin pohjoisen Ahvenanmaan mahdollisten seurakuntamuutosten seurauksia. Ahvenanmaan lääninhallitus on asettanut ryhmän selvittämään kirkon asemaa ahvenanmaalaisessa yhteiskunnassa. Clas Abrahamsson, Porvoon tuomiokapitulin notaari, on osallistunut ryhmään hiippakunnan edustajana.

Monet seurakunnat kamppailevat yhä heikommassa taloudellisessa tilanteessa, ja Kirkkohallitus myönsi kahdelle seurakunnalle harkinnanvaraista toimintatukea yhteensä 60 000 euroa. Tuomiokapitulin talous on ollut vakaalla pohjalla, vaikka tilinpäätös oli 12 999,20 euroa alijäämäinen.

Vuoden aikana Kirkkohallitus vaihtoi nimikirjaohjelmaa, mistä aiheutui paljon työtä. Nimikirjojen valmistamista varten tuomiokapituli palkkasi Siri Widestamin ajalle 1.10.–31.12.2015.

Hiippakuntasihteeri Margareta Puiras siirtyi muihin tehtäviin 1.6.2015 alkaen. Uudeksi hiippakuntasihteeriksi valittiin Virva Nyback, joka vastaanotti viran 1.11.2015.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

Tavoite 1: Hiippakunnan panostus jumalanpalveluskoulutukseen jatkuu seurakunnissa pidettävillä koulutuksilla. Uusi, Pohjanmaalla marraskuussa 2014 alkanut jumalanpalveluskoulutus jatkuu keväällä ja syksyllä. Kirkkomusiikkijuhlat järjestetään Raaseporissa 22.–24.5.2015.

Arvioni: Motivoituneita osallistujaryhmiä neljästä seurakunnasta osallistui hiippakunnan jumalanpalveluskoulutuksen toiseen jaksoon Pohjanmaalla. Koulutukseen osallistuneille suunniteltiin jälkitapaamista. Raaseporin kirkkomusiikkijuhlat keräsi 600 osallistujaa.

Tavoite 2: Seurakuntarakenteen muuttumista seurataan ja tarvittaessa järjestetään tukitoimia kuten tiimityön kehittämistä ja työnohjausta. Jos kirkolliskokous päättää uudistaa seurakuntayhtymiä koskevaa lainsäädäntöä, tuomiokapituli ja hiippakuntavaltuusto ottavat tästä aiheutuvat seuraukset huomioon. Piispa, hiippakuntasihteeri ja notaari käyvät seurakunnissa ja auttavat näitä löytämään toimivia ratkaisuja taloutta, toimintaa ja henkilöstöä koskevissa kysymyksissä. Tarvittaessa käytetään hiippakunnan tiimikonsulttia tai muuta konsulttiapua tukemaan seurakuntia näissä prosesseissa.

Arvioni: Tuomiokapituli on seurannut ja osallistunut tulevien seurakuntarakenteiden muutosprosesseihin Porvoon ja Loviisanseudun seurakuntayhtymissä. Yhdistymisiä on seurattu Raaseporin seurakuntayhtymässä, sekä Uudenkaarlepyyn ja Närpiön seurakunnissa.

Tavoite 3: Porvoon hiippakunta korostaa toiminnassaan vastuuta lähetystyöstä ja kirkon kansainvälisestä työstä. Lähetystyöhön innostamiseksi kansainvälisen työn hiippakuntasihteeri suunnittelee kahta opintomatkaa: Kambodzaan helmikuussa ja Istanbuliin syyskuussa.

Arvioni: Inspiraatiomatkat Kambodzaan ja Istanbuliin peruutettiin liian vähäisen ilmoittautujamäärän takia. Lähetystyön ja kansainvälisen työn foorumi järjestettiin 14.–16.5. Tallinnassa. Kuuden hengen neuvottelukunta piispa Björn Vikströmin johdolla teki vastavierailun Malawin evankelis-luterilaiseen kirkkoon 20.8.–1.9.2015.

Tavoite 4: Hiippakunta toteuttaa kirkon ruotsinkielisen henkilöstökoulutuksen ja yhteistyö Lärkkullan opiston kanssa lujittuu 1.4.2014 aloittaneen uuden johtajan myötä. Tavoite on edelleen koulutuksen korkea laatu sekä tarkoituksenmukaisen ja laadukkaan koulutussisällön kehittäminen.

Arvioni: Yhteistyö Lärkkullan opiston kanssa on jatkunut. Pastoraalikoulutuksessa aloitettiin pedagogisen Apaja-verkkoalustan käyttöönottoon valmistautuminen.

Tavoite 5: Pastoraalikoulutusta uudistetaan 2015–2017. Osa kursseista yhdistetään samalla kun esitellään kaksi täysin uutta opintokokonaisuutta: 1) diakonia, missio ja globaali vastuu sekä 2) viestintä ja vuorovaikutus.

Arvioni: Useimmat seurakuntapastorit opiskelevat jo tässä vaiheessa uuden järjestelmän mukaan. Kaksi uutta opintokokonaisuutta on sisällytetty pastoraalikoulutukseen.

Tavoite 6: Kirkollisiin ammatteihin rekrytointi otetaan huomioon hiippakuntatasolla perustamalla työryhmä Rekrytointi 2.0 (Rekrytering 2.0). Hiippakunnan työntekijät ovat säännöllisesti yhteydessä kouluttaviin laitoksiin, ja tavoite on, että uusien hengellisen työn opiskelijoiden ja eläkkeelle jäävien määrä olisivat tasapainossa. Rekrytointi jatkuu erilaisissa nuorisotapahtumissa ja neuvottelupäivillä.

Arvioni: Työryhmä Rekrytointi 2.0 piti ensimmäisen kokouksensa keväällä. Ryhmä on vuoden aikana selvittänyt pappien, kanttoreiden, diakonien ja nuorisotyönohjaajien rekrytointitarvetta. Ryhmä esittelee raporttinsa tuomiokapitulille vuoden 2016 lopulla.

6.7 Kuopion hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Yhteistyössä hiippakuntavaltuuston ja tuomiokapitulin kanssa piispa johtaa hiippakunnan hallintoa ja toimintaa. Tavoitteena on tukea ja ohjata seurakuntaelämää sekä edistää kirkon tehtävää ja toimintaedellytyksiä hiippakunnan alueella. Hallintoon liittyvissä tehtävissä piispan apuna on erityisesti tuomiokapituli, opetustehävässä ja seurakuntien toiminnallisessa tukemisessa ja ohjaamisessa hiippakunnan sihteeristö.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Tuomiokapituli kokoontui 19 kertaa. Vuonna 2015 toimitettiin vaalit kahden pappisasessorin ja yhden lääninrovastin valitsemiseksi. Ordinaatiovalmennuksia ja pappisvihkimyksiä oli 2, pappeja vihittiin 6. Ylempiä pastoraalitutkintoja suoritettiin yksi ja pastoraalitutkintoja 9. Seurakuntatyön johtamisen tutkintoja suoritettiin 5. Piispantarkastuksia järjestettiin Kuopion seurakuntayhtymässä ja sen kaikissa kuudessa seurakunnassa, Ylä-Savon seurakuntayhtymässä sekä lisäksi Iisalmen, Polvijärven ja Heinäveden seurakunnissa. Tarkastusten tavoitteena on seurakuntatoiminnan kehittäminen.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui 2 kertaa. 16.2.2015 hyväksyttiin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2014. Lisäksi käsiteltiin erään seurakunnan 22 jäsenen allekirjoittama jäsenaloite, jonka otsikko oli ”Avioliittokäsityksen käsitteleminen ja hoitaminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa”. Hiippakuntavaltuusto jätti aloitteen raukeamaan. Kokouksen jälkeen pidettiin seminaari teemalla ”Kirkkoon kuuluminen jäsentutkimuksen valossa”. 9.6.2015 hyväksyttiin vuoden 2016 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018. Kokouksen jälkeen seminaarissa keskusteltiin seurakuntarakennemuutoksesta.

Kirkon työmarkkinalaitoksen kanssa on edistetty seurakuntien työhyvinvointia liittyen Työelämä 2020 hankkeeseen. Keinoina ovat työsuojeluvastaavien verkostoituminen, työhyvinvointikyselyn kehittäminen ja Yhteisöllinen innovointi -hanke, jonka yhtenä pilottiseurakuntana toimi Ilomantsin seurakunta.

Seurakuntien luottamushenkilöitä kutsuttiin koolle useaan otteeseen. Keväällä järjestettiin luottamushenkilöpuheenjohtajille koulutuspäivä, syyskuussa seurakuntarakenneseminaari ja lokakuussa luottamushenkilöiden neuvottelupäivä.

Huhtikuussa järjestetyn hiippakunnallisen diakoniapäivän tavoitteena oli antaa ajankohtaista tietoutta diakoniasta seurakunnan työntekijöille, luottamushenkilöille ja yhteistyöverkostolle, lisätä työntekijöiden ammatillista osaamista sekä vahvistaa yhteistyötä.

Hiippakunnan kansainvälisen työn seminaarissa syyskuussa Kajaanissa oli noin 100 osallistujaa seitsemästä eri maasta. Seminaarissa maailmanlaajan kirkon monet kasvot tulivat rikkaalla tavalla näkyviin.

Syksyllä alkanut turvapaikanhakijoiden määrän kasvu haastoi seurakuntia, joiden alueella on ollut turvapaikanhakijoiden majoitusyksiköitä. Seurakuntien työntekijät ja vapaaehtoiset ovat kantaneet paljon vastuuta tulijoiden auttamiseksi. Tämä on nostanut esille koulutustarpeen.

Tyttöjen ja poikien suurleiri Kipinä 2015 toteutettiin Partaharjulla heinäkuussa. Kuopion hiippakunnasta osallistujia oli lähes 300. Leirin yksi painopiste oli hengellisen elämän hoito. Leirin aikana pidettiin kirkon päättäjille Mikä ikä -seminaari. Nuorisotyön syysseminaari järjestettiin Sotkamossa.

Vuoden aikana järjestettiin useita koulutustapahtumia yhteistyössä Itä-Suomen aluehallintoviraston kanssa. Tuomiokapitulilla on edustus Itä-Suomen valmiustoi-mikunnassa ja sisäisen turvallisuuden työryhmässä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen vuonna 2015

Tavoite 1: Kirkon työntekijän hengellisen identiteetin vahvistaminen: Seurakuntien työntekijöiden hengellistä elämää tuetaan ja vahvistetaan koulutuksen, neuvottelupäivien ja monimuotoisen ohjauksen avulla. Seurakuntien työyhteisöille tarjotaan ns. virvoituspäiviä, joiden sisältönä on yhteisöllinen hengellinen matkakumppanuus. Retriitinohjaajia, hengellisiä ohjaajia ja bibliodraamaohjaajia tuetaan ja rohkaistaan toimimaan ohjaajina hiippakunnan koolle kutsuissa ryhmissä. Pyritään lisäämään seurakuntien työntekijöiden mahdollisuutta osallistua kerran vuodessa retriittiin, liittyä matkakumppanuusryhmään sekä hakeutua hengelliseen ohjaukseen. Tuetaan kirkon virkaan valmistuvien hengellistä identiteettiä.

Arviointi: Tuomiokapituli järjesti kaksi diakonian virvoituspäivää ja valtakunnalliset bibliodraamaohjaajien neuvottelupäivät. Kertomusvuonna aloitettu Hengellisen matkakumppanuuden kurssi jatkuu vuonna 2016. Tulevia työntekijöitä rohkaistiin hengellisen elämänsä hoitamiseen KiTOS-seminaareissa. Tuomiokapituli osallistui valtakunnallisten Jaetut eväät -jumalanpalveluspäivien toteutukseen. Hengellisen elämän vahvistaminen voisi olla nykyistä enemmän esillä myös piispantarkastuksissa.

Tavoite 2: Työhyvinvoinnin edistäminen seurakunnissa. Tuomiokapituli varustaa seurakuntia kehittämään työhyvinvointia tarjoamalla välineitä ja hyviä käytäntöjä johtamisen ja työyhteisön yhteistoiminnan avuksi. Työhyvinvointia painotetaan johtamiskoulutuksessa. Työhyvinvoinnin edistämiseksi toimitaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Arviointi: Seurakuntien työhyvinvointia on edistetty järjestämällä koulutus-päiviä työsuojelutoimijoille ja Kainuun kirkonpalvelijoille sekä työnohjauksissa. Työhyvinvointiasiaa on painotettu Kirjo IA esimiehille ja Kirjo IIA kirkkoherroille -koulutuksissa sekä Työyhteisö ja hallinto -pastoraalikirssilla. Yhteistyötä on tehty etenkin Kirkon työmarkkinalaitoksen ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa. Seurakuntien työilmapiiriongelmiin liittyvät viestit ovat entisestään vahvistaneet asian

tärkeyttä ja ongelmien ennaltaehkäisemisen merkitystä. Tuomiokapitulin mahdollisuus vaikuttaa työilmapiiriingelmiin ja ristiriitatilanteisiin on kuitenkin vähäinen.

Tavoite 3: Muutoksessa olevien seurakuntien tukeminen. Seurakuntarakenteen muuttuessa tuomiokapituli ottaa aktiivisen roolin uusien seurakuntayhtymien rakentamisessa ja tukee seurakuntien työyhteisöjä niin, että muuttuneessa tilanteessa seurakunnat pystyvät toteuttamaan kirkon tehtävää.

Arviointi: Tuomiokapituli järjesti syyskuussa 2015 kaksipäiväisen seurakuntarakenneseminaarin, jossa oli osallistujia lähes kaikista seurakunnista. Seminaarin jälkeen lääninrovastien johdolla käynnistettiin useita hankkeita, joissa selvitetään yhteistyön lisäämisen tai yhdistymisten mahdollisuuksia. Varsinaisia seurakuntaliitoksia ei vuonna 2015 tehty.

Tavoite 4: Viestinnän kehittäminen. Tuomiokapitulin viestinnän kehittämistä jatketaan koulutusten kautta, ja siten pyritään palvelemaan entistä paremmin seurakuntien perusviestintää. Vuosittaisen viestintäpäivän lisäksi järjestetään ilmaisutaidon koulutus.

Arviointi: Tuomiokapituli tarjosi seurakunnille video- ja valokuvaus- sekä sosiaalisen median koulutusta. Savon Sanomien nettisivuilla aloitettiin ekumeeninen blogipalsta Ristisanoja. Ilmaisutaidon koulutus siirtyi vuoteen 2016. Viestintäpäivä peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi, mikä ohjaa koulutustarjontaa entistä enemmän tilauskoulutuksiin.

Tavoite 5: Toimimme yhteistyössä Jordanian ja Pyhän maan luterilaisen kirkon kanssa. Keväällä 2014 solmittu jatkosopimus vahvistaa yhteistyötä, hengellistä yhteyttä ja solidaarisuutta sopijaosapuolten välillä. Yhteistyötä kehitetään järjestämällä vierailuja, koulutusyhteistyötä sekä työntekijä- ja harjoittelijavaihtoa. Uutena painopisteenä on yhteistyön kehittäminen kirkkomusiikin alalla. Lähetysaktiiviteettiä vahvistetaan erilaisilla hankkeilla, joiden kautta seurakunnat voivat kolehtivaroin ja suurin lahjoituksin tukea Jordanian ja Pyhän maan luterilaisen kirkon toimintaa Suomen Lähetysseuran kautta. Seurakuntia rohkaistaan solmimaan kannatussopimuksia yhteistyökirkon ja sen yksittäisten seurakuntien kanssa sekä muistamaan sisarkirkkoa ja sen tekemää työtä yhteisessä esirukouksessa.

Arviointi: Ystävyyskirkon piispa vieraili hiippakunnassa helmikuussa. Hiippakunnan kansainvälisen työn sihteeri vieraili Palestiinassa maaliskuussa. Kirkkomusiikin kehittämishanke lähti liikkeelle yhden kanttorin matkustettua kolmeksi kuukaudeksi Palestiinaan. Kokemukset rohkaisevat jatkamaan työntekijävaihtoa. Yhteistyösopimuksen ja kumppanuuskirkon tunnettavuutta seurakunnissa on lisättävä.

6.8 Lapuan hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Lapuan hiippakunta tukee kirkon strategian toteutumista neljän toiminnallisen painopisteen kautta. Näitä ovat jumalanpalveluselämän kehittäminen, missionaarisuuden vahvistaminen seurakuntien ja hiippakunnan toimintaa läpäisevänä periaatteena, tuomiokapitulin aktiivinen rooli seurakuntien muutosprosesseissa sekä tuomiokapitulin oman toimintatavan uudistaminen vastaamaan toimintaympäristön haasteita. Hiippakunnan toimintasuunnitelmaa ohjaavat hiippakuntavaltuuston 2015 hyväksymät Lapuan hiippakunnan toiminnan suuntaviivat vuoteen 2020.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Pakolaistilanteen muutos toi seurakuntien työhön uudenlaisia monikulttuurisen osaamisen tarpeita, joihin toivottiin apua hiippakunnalta. Seurakuntien toiveisiin vastattiin pitämällä yhteyttä viranomaisiin ja välittämällä heiltä sekä eri tahoilta saatua tietoa seurakuntiin. Piispa käsitteli useissa julkisissa puheenvuoroissaan pakolaistilannetta ottamalla esille uskontojen kohtaamisen kysymyksiä, puhumalla rauhasta, ihmisarvosta sekä tarpeesta syventää tietoutta oman uskon sisällöstä.

Jaetut eväät -jumalanpalveluspäivät kokosivat Jyväskylään yli 550 osallistujaa. Päivien vaikutus näkyy useissa seurakunnissa uudistuvina jumalanpalveluksina, joissa seurakuntalaiset voivat entistä vahvemmin osallistua messujen valmisteluun ja toteutukseen.

Seurakuntien muutosprosessien tukeminen oli vuonna 2015 keskeinen osa hiippakunnan henkilöstön toimintaa. Kirkolliskokouksen hylättyä seurakuntarakenteen muutosesityksen vastattiin seurakuntien kehittämistoiveisiin luomalla vuosille 2015–2017 ohjelma seurakuntien yhteistyön kehittämiseksi. Ohjelman päätavoitteena on tukea seurakuntien yhteistyötä. Tuomiokapituli tuki esim. seurakuntien pyrkimystä luoda yhteinen taloustoimisto ja muodostaa yhteinen keskusrekisteri.

Lapuan hiippakunnan merkittävimpiin vaikuttamishankkeisiin kuuluu pitkäjänteinen useamman vuoden kansainvälisyshanke. Sen tavoitteena on hakea lähetysyhteistyökirkkoilta vaikutteita seurakuntien kasvatustyöhön. Kuluneena vuonna toteutettiin hankkeen toinen vaihe, kahdentoista nuoren vierailu tansanialaisissa seurakunnissa. Matka oli jatkoa edellisen kesän tansanialaisryhmän vierailulle Suomessa seurakuntien rippikouluissa. Hankkeen kolmas vaihe käynnistyi vuoden lopulla, kun sovittiin, että Lapuan hiippakuntaan tulee reilun parin kuukauden mittaiseen vaihtoon työntekijä tansanialaisesta seurakunnasta.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

Tavoite 1: Monimuotoisen jumalanpalveluselämän kehittäminen

Arvio: Jumalanpalveluselämän kehittämistoiminnan vaikutukset näkyvät seurakuntien messujen monimuotoistumisena ja jumalanpalvelusten toteuttamisena yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Pääjumalanpalvelusten rinnalle luotiin kokeilevaa jumalanpalveluselämää. Lähtöajatuksena oli yhteisöllisyyden vahvistaminen ja niiden seurakuntalaisten mukaan kutsuminen, jotka eivät vielä ole löytäneet paikkaansa messusta. Seurakuntalaisuuden vahvistamiseen pyrittiin myös valmentamalla seurakuntien työntekijöistä koostuvaa moniammatillista ryhmää. Sen tehtävä on luoda ja kehittää seurakuntien vapaaehtoistoimintaa. Ryhmä teki opintomatkan lontoolaisen *All Saints* -seurakuntaan.

Tavoite 2: Missionaarisuuden vahvistaminen seurakuntien ja hiippakunnan toimintaa läpäisevänä periaatteena

Arvio: Pastoraalikoulutuksessa missionaarisuuden ja ekumenian näkökulmia pidettiin erityisesti esillä Kirkon usko, tunnustus ja ekumenia -kurssilla. Suomen uskonnollisen tilanteen muutoksen tuomia haasteita käsiteltiin myös muilla kursseilla ja seurakuntien työntekijöiden neuvotteluissa. Piispa Andrew Gulle Tansanian evankelis-luterilaisesta kirkosta osallistui hiippakunnan lähetysseminaariin, ja aluepiispa Christian Stawenow Keski-Saksan evankelisesta kirkosta (EKM) vieraili hiippakunnassa.

Monikulttuurisuus ja missionaarisuus olivat esillä useissa työyhteisötapaamisissa sekä jumalanpalveluselämän kehittämisessä. Vuoden 2014 alussa aloittaneen uuden hiippakuntasihteerin (lähetyks- ja kansainvälinen työ) viran myötä hiippakunta on tukenut entistä vahvemmin seurakuntien lähetystyötä.

Tavoite 3: Tuomiokapitulin aktiivinen rooli seurakuntien muutosprosesseissa

Arvio: Seurakuntien muutosprosessien tukemisessa keskityttiin seurakuntatyön sisältöjen uudistamiseen ja seurakuntien välisen monimuotoisen yhteistyön edistämiseen. Tuomiokapituli ohjasi aktiivisesti seurakuntia kehittämään yhteistyötään. Tämä näkyi erityisesti asennemuutoksena: yhteistyö nähdään jo aitona mahdollisuutena. Hiippakunnallisen vaikuttamisen kärkenä olo ollut seurakuntatyön sisältöjen uudistaminen ja niihin liittyvän muutosjohtajuuden tukeminen. Työn sisältölähtöistä uudistusta tuettiin Jäsen 360⁰-työkalun avulla. Vaikutustoiminnan seurauksena useissa seurakunnissa käynnistyi erilaisia kehittämisprosesseja.

Vuonna 2015 piispantarkastus toteutettiin Pihlputaan, Kihniön, Isonkyrön ja Lappajärven seurakunnissa.

Tavoite 4: Tuomiokapitulin oman toimintatavan uudistaminen vastaamaan toimintaympäristön haasteita

Arvio: Tuomiokapitulin toimintatapaa kehitettiin yksilötyöskentelystä tiimimäisempään työotteeseen. Se merkitsi työn yhteistä arviointia ja oman työkulttuurin jatkuvaa kehittämistä. Vaikeutena on totutusta luopuminen.

Tuomiokapitulin toimintatavan kehittäminen vahvisti mahdollisuuksia tukea seurakuntatyötä. Kaikki hiippakuntasihteerit osallistuvat seurakunnissa erilaisiin työn kehittämisprosesseihin. Konsultoinnin painopiste siirtyi enenevässä määrin työyhteisökonsultoinneista työn sisällöllisen kehittämiseen ja johtajuuden tukemiseen. Kehittämistoiminnan tavoitteena on kehittää seurakuntatyötä työalarajat ylittäväksi tiimityöksi.

Hiippakunnan omille johtamisen päiville osallistuivat lähes kaikki kirkkoherrat, johtavat kappalaiset sekä taloudesta ja hallinnosta vastaavat johtavat viranhaltijat. Teemana ollut seurakuntien yhteistyön kehittäminen innosti muutamia seurakuntia konkreettisten yhteistyöhankkeiden tutkimiseen.

6.9 Helsingin hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Hiippakunnassa on 33 seurakuntaa, jotka huolehtivat kirkon tehtävän toteutumisesta. Tuomiokapituli ja piispan toimisto tukevat seurakuntia tehtävänsä toteuttamisessa. Piispan toimistolla tarkoitetaan tuomiokapitulin henkilökuntaa, tuomiokapitulilla tuomiokapitulin istuntoa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Lapinjärven ja Loviisanseudun seurakuntayhtymät yhdistyivät vuoden 2015 alussa. Kesällä seurakunnat käynnistivät prosessin, jossa etsitään tarkoituksenmukaista seurakuntajakoa uuden seurakuntayhtymän sisällä. Porvoon ympäristössä seurakunnat jatkoivat tunnusteluja mahdollisen uuden seurakuntayhtymän muodostamisesta. Mukana olivat Askolan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan ja Sipoon seurakunnat. Perussääntöluonnos valmistui kesällä. Sipoon seurakunnat irrottautuivat prosessista loppuvuoden tilannekatsauksessa. Muiden kanssa prosessi jatkuu.

Piispan toimistolle laaditun henkilöstösuunnitelman mukaisesti toimiston työntekijämäärä pieneni yhden osa-aikaisen työntekijän verran. Henkilöstömuutosten yhteydessä on tehty merkittäviä muutoksia tehtävien sisällöissä, mm. viestintävastuiden osalta. Piispan toimiston oma toimintakulttuurin muutos on siirtynyt vakiinnuttamisen vaiheeseen.

Piispan toimiston työn tarkoitus on olla iloksi ja hyödyksi seurakunnille. Tämä on toteutunut erilaisilla tavoilla:

- asiantuntijaneuvonta ja suorat henkilökohtaiset kontaktit
- koulutukset
- hengellisen ohjauksen muodot
- työyhteisöjen prosessit
- piispan esiintymiset ja kontaktit yksityisesti ja julkisesti.

Helsingin seurakuntayhtymässä aloitettiin laaja-alainen toimintakulttuurin muutokseen tähtäävä prosessi. Piispan toimisto tukee tätä prosessia omalla asiantuntemuksellaan. Vantaan seurakuntayhtymässä käynnistyi pitkäkestoinen, palvelumuotoiluun perustuva koulutus- ja kehittämisprosessi. Sitä piispan toimisto tukee antamalla ohjausosaamista prosessin käyttöön.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

Tavoite 1: Hengellisyyden ilo ja moni-ilmeisyys

Arvio: Piispan toimittamien messujen ja hartaushetkien yhteyteen on muodostunut prosessi, jolla voimme ohjata ja rohkaista seurakuntien jumalanpalveluselämän kehittämistä.

Piispantarkastus pidettiin Vantaankosken seurakunnassa. Tarkastus tuki työyhteisössä aloitettua laajaa kehittämisprosessia.

Helsingin hiippakunnan johdolla toiminut laajapohjainen työryhmä sai valmiiksi ensimmäisen vaiheen Hymnet-nettisivustosta, jonne on koottu kansainvälistä lauluaineistoa monikulttuurisen jumalanpalveluselämän tueksi.

Ordinaatiovalmennuksia järjestettiin kaksi. Pappeja vihittiin yhteensä 14, diakonian viran vihkimyksen sai 7 diakonia. Syksyn ordinaatiovalmennus oli ensimmäistä kertaa yhteinen pappis- ja diakonian virkaan vihittäville.

Tavoite 2: Media ja viestintä

Arvio: Piispan Facebook-näkyvyys on kasvanut. Esimerkiksi isänpäivän rukouksen muotoinen päivitys tavoitti 351 400 katsojaa. Sosiaalisen median päivitykset ovat olleet tärkeä osa kristinuskon sanoittamista julkisessa keskustelussa.

Piispan toimiston Twitter-tilillä on kerrottu piispan toimiston työstä ja hiippakunnan alueen hyvistä hetkistä. Julkaisut ovat levinneet myös muihin medioihin. Verkkosivuilla on julkaistu blogikirjoituksia.

Hiippakuntauutiset-lehden tilalle tuli sähköinen uutiskirje. Se nimettiin kiertokirjeperinteen mukaan Helsingin hiippakunnan kiertokirjeeksi. Kiertokirje ilmestyi seitsemän kertaa.

Piispan toimiston työntekijät osallistuivat julkiseen mediakeskusteluun omilla osaamisalueillaan.

Sähköinen asianhallinta- ja arkistointijärjestelmä Tweb ei toteutunut suunnitellussa aikataulussa. Näin myöskään ei siirrytty sähköiseen kokousmateriaaliin, vaan esityslistat ja pöytäkirjat käsiteltiin paperilla. Valmistelu kuitenkin eteni.

Kotisivujen uudistaminen ei toteutunut suunnitellussa aikataulussa.

Piispan toimisto on ollut mukana ns. brändiryhmässä, joka toimii kirkon tiedotuskeskuksen koordinoimana. Brändiryhmä muodostaa verkoston, jossa ovat mukana pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymien viestintä, kirkkohallitus ja monet kirkolliset järjestöt. Verkostossa on laadittu kirkon tavoitemielikuva. Pyhäinpäivä saatiin hyvin esille Facebookissa ja kuolemasta oli näkyviä artikkeleita monissa lehdissä.

Tavoite 3: Yhteiskuntatietoisuus

Arvio: Turvapaikanhakijatilanteessa olemme toimineet koordinoivassa roolissa eri toimijoiden välillä siten, että hiippakunnan alueella tapahtuneesta toiminnasta on saatu muodostettua tilannekuva. Olemme koonneet yhteen, seuranneet ja päivittäneet hiippakuntamme seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimia turvapaikanhakijoiden auttamiseksi.

Tapasimme päättäjiä vaikuttajia kanssa piispan virka-asunnolla nk. nuotiopiiri-illoissa. Kutsuttuina olivat muun muassa toimittajat ja kansainväliset vieraat. Piispa tapasi henkilökohtaisesti useita ministereitä ja kansanedustajia. Piispantarkastus Vantaankosken seurakunnassa sekä Vantaan herättäjäjuhlien valmistelu antoivat mahdollisuuden tavata erityisesti vantaalaisia vaikuttajia.

6.10 Espoon hiippakunta

Miten tuomiokapitulin toiminta tukee kirkon tehtävän toteutumista

Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin kahdentenatoista toimintavuotena valmistui tuomiokapitulin uusi toimintalinjaus *Kutsuttuna kirkon työssä*. Toimintalinjauksensa mukaisesti tuomiokapituli vahvistaa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa tukemalla hiippakunnan seurakuntia.

Toimintalinjauksen valmistelussa ja muussa tuomiokapitulin työssä sovellettiin määrätietoisesti *Kohtaamisen kirkko* -strategian ajattelutapaa. Hengellinen sanoma, kohtaaminen, lähimmäisrakkaus ja jäsenyys toimivat ohjaavina periaatteina lukuisissa vuorovaikutustilanteissa seurakuntien kanssa ja tuomiokapitulin oman toimintakulttuurin kehittämisessä.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa

Hiippakunnan seurakunnille suunnatun henkilöstökoulutuksen ohella tuomiokapituli on järjestänyt säädoiksiin perustuvaa tutkintokoulutusta sekä ohjannut seurakuntien henkilöstöä kirkon koko henkilöstölle järjestettyyn ammatillista osaamista täydentävään ja syventävään koulutukseen.

Espoon hiippakunnan tuomiokapitulissa alettiin valmistella kirkon uuden rippikoulusuunnitelman RKS2017:n käyttöönottoa ja sisältökoulutusta varten koulutuskonseptia, jonka tavoitteena on RKS2017:n käyttöönottoprosessin myötä vahvistaa paikallisseurakunnan rippikoulutyön sekä asiantuntija- että kehittämisosaamista. Konseptin mukaan seurakuntien rippikouluvastaavat suorittavat tuotekehittäjän erityisammattitutkinnon, jonka sisältönä on RKS2017:n paikallisen käyttöönoton kokonaissuunnittelu, koulutus ja toteutus.

Syyskuussa järjestettiin Espoon ja Helsingin hiippakuntien yhteinen kasvatuksen, lähettyksen ja monikulttuurisuuden laivaseminaari. Kiittävää palautetta osallistujat antoivat vuorovaikutuksesta, teemoista ja uudesta toteuttamistavasta. Kehitettävää jäi hiippakuntien yhteisinä toteutettavien tapahtumien tasapuolisissa tehtävänjaossa ja yhteistyökumppaneiden osuuden toteutumisessa.

Hiippa, Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin sähköinen uutiskirje, ilmestyi 11 kertaa vuoden aikana. Lukijakyselyssä Hiippa sai hyvät arvosanat. Jatkossa Hiippaa kehitetään lukijapalautteen mukaisesti ottamalla mukaan juttuja seurakuntien hyvistä toiminnoista, projekteista ja käytännöistä.

Espoon hiippakunta toimi Yhteisvastuukeräyksen isäntähiippakuntana ja piispa Tapio Luoma keräyksen esimiehenä. Yhteisvastuukeräys oli hiippakunnassa esillä monin eri tavoin. Hiippakunnan seurakuntia kokoava tapahtuma järjestettiin Barona-Areenalla jääkiekko-ottelun merkeissä. Tuomiokapitulin henkilökunta osallistui lipaskeräyksiin ja mm. Vermon Yhteisvastuuraveihin.

Kertomusvuonna perustettiin hiippakunnan kansainvälisen työn toimijoiden

verkosto, johon pyydettiin jokaista seurakuntaa nimeämään vähintään yksi henkilö. Samalla kansainvälisen työn verkostoa vahvistettiin kaikille avoimessa Facebook-ryhmässä International work – Diocese of Espoo. Hiippakunnallisissa koulutuspäivissä vahvistettiin kansainvälistä näkökulmaa ja jatkettiin vuonna 2014 aloitettuja Espoon ja Helsingin hiippakuntien kansainvälisen työn neuvottelupäiviä. Ne toteutuivat kertomusvuonna yli odotusten: osallistujia oli yli 100 henkeä 14 eri kirkosta ja 10 kansallisuudesta. Tapahtuma laittoi alulle uudenlaisen ekumeenisen verkoston pääkaupunkiseudulla.

Espoon hiippakunnan ympäristötyön rakenteita ja sisältöjä kehitettiin aktiivisesti. Hiippakunnallinen ympäristöpäivä järjestettiin toukokuussa ja luomakuntavastuuta nostettiin esille hiippakunnallisissa koulutuksissa ja muissa tapahtumissa, kuten rukousaamiaisilla ja luottamushenkilöiden neuvottelupäivillä. Yhteinen ympäristötyö Helsingin hiippakunnan kanssa käynnistettiin. Ympäristövastuun edistämiseksi hiippakunnan seurakuntia kannustettiin ympäristödiplomin hankkimiseen. Espoon hiippakunnan tuomiokapituli aloitti myös oman prosessin ympäristödiplomin saamiseksi. Piispa Tapio Luoma osallistui kirkon ilmastokannanoton laadintaan ja julkaisuun.

Tuomiokapituli hyväksyi itselleen valmiussuunnitelman ja nimesi lakimiesasesorin valmiuspäälliköksi. Valmiussuunnitelman liitteeksi on valmisteltu kriisiviestintäsuunnitelmaa. Seurakuntia on kehoitettu ja ohjeistettu laatimaan tai päivittämään valmiussuunnitelmansa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen vuonna 2015

Tavoite 1: Seurakuntien johtamisen tukeminen

Arvio: Piispantarkastukset muodostavat keskeisen seurakuntien tuen ja ohjauksen välineen. Piispantarkastuskertomuksen sisältöön ja sen hyödyntämiseen liittyviä kehittämistarpeita kartoitettiin. Kokonaisuutena piispantarkastuksen rakenteen on nähty toimivan hyvin, ja prosessi on saanut seurakunnista pääosin myönteisiä arvioita. Kertomusvuonna tarkastettiin Tuusulan ja Olarin seurakunnat.

Syksyllä järjestettiin ensimmäistä kertaa johtamisfoorumi, johon oli kutsuttu kaikki seurakuntien johtavat viranhaltijat sekä lähiesimiehet. Foorumissa paneuduttiin työn ilon ja innostuksen teemoihin, jotka ovat keskeisellä sijalla myös tuomiokapitulin toimintalinjauksessa.

Tavoite 2: Työyhteisöjen hengellisen elämän vahvistaminen

Arvio: Tuomiokapitulin toimintaa ohjaa ajatus jatkuvasta rukouksen hengestä ja Jumalan edessä olemisesta. Tuomiokapitulin työpäivät on aloitettu aamurukouksilla, Vuoden aikana valmisteltiin Espoon hiippakunnan rukouskalenteri vuodelle 2016. Tuomiokapitulin järjestämät rukousaamiaiset ovat tuoneet esiin hengellisen elämän kytkeytymistä arkiseen työhön. Syyskauden avausmessuun kutsuttiin kaikki Espoon hiippakunnassa 10 vuotta sitten pappis- ja diakonian virkaan vihi-

tyt. Uusien kirkon työntekijöiden valmennusjaksoihin on sisältynyt hiljaisuuden retriitti. Piispanarkastusten henkilöstöpäivät on päätetty ignatiaanisen perinteen mukaiseen päivän katseluun. Ensimmäistä kertaa järjestettiin hiippakunnallinen hengellisen elämän päivä, jossa piispa oli mukana.

Tavoite 3: Rakennemuutosprosessien ohjaaminen

Arvio: Keski-Uudenmaan alueella on jatkunut rakenneselvitys (ns. kasipalloselvitys), jossa on ollut mukana yhdeksän seurakuntaa. Selvitystyöryhmän hahmottelema ns. väljä seurakuntayhtymä ei näytä toteutuvan. Jotkut seurakunnista ovat kuitenkin ilmaisseet halunsa jatkaa seurakuntayhtymän muodostamista vapaaehtoiselta pohjalta. Raaseporin suomalainen seurakunta aloitti toimintansa vuoden alussa. Rakennemuutoksen tukiprosessissa keskityttiin hallinnolliseen tukeen ja henkilöstön muutosvalmennukseen.

Tavoite 4: Seurakuntien hallinnon ja henkilöstöhallinnon kehittäminen

Arvio: Hiippakunnan kotisivuille laadittiin kattava rekrytoinnin ja perehdyttämisen ohje- ja materiaalipaketti. Hallinnon ja henkilöstöhallinnon hyvää toteuttamista tuettiin laajentamalla kotisivujen hallinnollisten ohjeiden palstaa sekä kouluttamalla seurakuntien henkilöstöä muutoksenhakuun, julkisuuteen ja salassapitoon sekä esteellisyyteen liittyen. Hiippakunnan kirkkoherroille järjestettiin Kirjuri-teemapäivä ja Kirjuri-tukihenkilörenkaan jäsenille koulutus.

Keväällä toteutettiin luottamushenkilöpuheenjohtajistolle suunnattu koulutuspäivä ja syksyllä kaikille luottamushenkilöille tarkoitettu neuvottelupäivä. Jälkimmäiseen yhdistettiin ensimmäistä kertaa hiippakuntavaltuuston järjestämä hiippakuntafoorumi. Kokemukset neuvottelupäivän ja hiippakuntafoorumin yhdistämisestä olivat myönteisiä ja saatu palaute hyvää.

Tuomiokapitulin muu toiminta

Hiippakunnan seurakunnille suunnatun henkilöstökoulutuksen ohella tuomiokapituli on järjestänyt säädöksiin perustuvaa tutkintokoulutusta sekä ohjannut seurakuntien henkilöstöä kirkon koko henkilöstölle järjestettyyn ammatillista osaamista täydentävään ja syventävään koulutukseen.

Espoon hiippakunnan tuomiokapitulissa alettiin valmistella kirkon uuden rippikoulusuunnitelman RKS2017:n käyttöönottoa ja sisältökoulutusta varten koulutuskonseptiä, jonka tavoitteena on RKS2017:n käyttöönottoprosessin myötä vahvistaa paikallisseurakunnan rippikoulutyön sekä asiantuntija- että kehittämisosaamista. Konseptin mukaan seurakuntien rippikouluvastaavat suorittavat tuotekehittäjän erityisammattitutkinnon, jonka sisältönä on RKS2017:n paikallisen käyttöönoton kokonaissuunnittelu, koulutus ja toteutus.

Syyskuussa järjestettiin Espoon ja Helsingin hiippakuntien yhteinen kasvatuksen, lähetyksen ja monikulttuurisuuden laivaseminaari. Kiittävää palautetta osallistujat antoivat vuorovaikutuksesta, teemoista ja uudesta toteuttamistavasta. Kehitettävää jäi hiippakuntien yhteisinä toteutettavien tapahtumien tasapuolisissa

tehtävänjaossa ja yhteistyökumppaneiden osuuden toteutumisessa.

Hiippa, Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin sähköinen uutiskirje, ilmestyi 11 kertaa vuoden aikana. Lukijakyselyssä Hiippa sai hyvät arvosanat. Jatkossa Hiippaa kehitetään lukijapalautteen mukaisesti ottamalla mukaan juttuja seurakuntien hyvistä toiminnoista, projekteista ja käytännöistä.

Espoon hiippakunta toimi Yhteisvastuukeräyksen isäntähiippakuntana ja piispa Tapio Luoma keräyksen esimiehenä. Yhteisvastuukeräys oli hiippakunnassa esillä monin eri tavoin. Hiippakunnan seurakuntia kokoava tapahtuma järjestettiin Barona-Areenalla jääkiekko-ottelun merkeissä. Tuomiokapitulin henkilökunta osallistui lipaskeräyksiin ja mm. Vermon Yhteisvastuuraveihin.

Kertomusvuonna perustettiin hiippakunnan kansainvälisen työn toimijoiden verkosto, johon pyydettiin jokaista seurakuntaa nimeämään vähintään yksi henkilö. Samalla kansainvälisen työn verkostoa vahvistettiin kaikille avoimessa Facebook-ryhmässä International work – Diocese of Espoo. Hiippakunnallisissa koulutuspäivissä vahvistettiin kansainvälistä näkökulmaa ja jatkettiin vuonna 2014 aloitettuja Espoon ja Helsingin hiippakuntien kansainvälisen työn neuvottelupäiviä. Ne toteutuivat kertomusvuonna yli odotusten: osallistujia oli yli 100 henkeä 14 eri kirkosta ja 10 kansallisuudesta. Tapahtuma laittoi alulle uudenlaisen ekumeenisen verkoston pääkaupunkiseudulla.

Espoon hiippakunnan ympäristötyön rakenteita ja sisältöjä kehitettiin aktiivisesti. Hiippakunnallinen ympäristöpäivä järjestettiin toukokuussa ja luomakuntavastuuta nostettiin esille hiippakunnallisissa koulutuksissa ja muissa tapahtumissa, kuten rukousaamiaisilla ja luottamushenkilöiden neuvottelupäivillä. Yhteinen ympäristötyö Helsingin hiippakunnan kanssa käynnistettiin. Ympäristövastuun edistämiseksi hiippakunnan seurakuntia kannustettiin ympäristödiplomin hankkimiseen. Espoon hiippakunnan tuomiokapituli aloitti myös oman prosessin ympäristödiplomin saamiseksi. Piispa Tapio Luoma osallistui kirkon ilmastokannanoton laadintaan ja julkaisuun.

Tuomiokapituli hyväksyi itselleen valmiussuunnitelman ja nimesi lakimiesasesorin valmiuspäälliköksi. Valmiussuunnitelman liitteeksi on valmisteltu kriisiviestintäsuunnitelmaa. Seurakuntia on kehoitettu ja ohjeistettu laatimaan tai päivittämään valmiussuunnitelmansa.

7 KIRKKOHALLITUKSEEN KUULUVAT OSASTOT JA ERILLISYKSIKÖT

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

7.1 Hallinto-osasto (HAO)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMI- NEN	Yhteiskunnan toimijoilla on oikea tieto kirkosta ja seurakunnista.	Yhteydenpito eduskuntaan, ministeriöihin ja muihin tehtäväalueen vaikuttajiin.	Oikea-aikainen ja riittävä reagointi yhteiskunnallisiin hankkeisiin.	
		Tehtäväalueen säädösvalmistelun seuraaminen ja siihen vaikuttaminen.	Ajoissa annetut lausunnot.	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT		Vaikuttaminen viestinnän keinoin mediassa.	Kirkkoa koskevan oikean tiedon näkyvyys viestimissä.	
	Parempi sääntely -hanke osana säädösvalmistelua.	Kirkollisessa säädösvalmistelussa otetaan huomioon lainvalmistelun yleiset säännöt.	Säädösprosessin selkeys sekä ymmärrettävät ja helposti sovellettavat säännökset.	
	Osaston tehtäväalueella toimivat tietojärjestelmät.	Uuden tilastointijärjestelmän hankinnan valmistelu yhdessä talousosaston ja KTK:n kanssa.	Hanke on käynnistynyt; kuvaukset ja määrittelyt valmiina.	
		Kirkon yhteisen kiinteistö- ja kulttuuriperintöjärjestelmän hankinta.	Hanke on käynnistynyt; raportit, kuvaukset ja määrittelyt valmiina.	
		Kirkkohallituksen ja kirkolliskokouksen päätöksentekojärjestelmän uudistaminen.	Asia- ja dokumentinhallintajärjestelmän käyttöönotto on alkanut.	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Kirjurin hyvä käyttövarmuus ja monipuoliset käyttöominaisuudet.	Kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen.	Kirjurin virhetilanteiden määrä, Kirdi-näytöt käytössä, karttatoiminnallisuus osana Kirjurta.	
	Toimiva ja tehokas seurakuntahallinto	Seurakuntien ohjeistetaan ja neuvotaan päätöksentekohallinnossa, taloushallinnossa ja kirkonkirjojen pidossa.	Mallisaantöjen päivitys käynnistetty, taloushallinnon perusohjeet päivitetty ja tarkistettu.	
	Yhtenäiset käytännöt.	Kirjausohjeen päivittämisellä varmistetaan kirjanpidon yhtenäiset käytännöt; Osallistutaan Kipan työpajoihin.	Päivitetty kirjausohje Kipan /seurakuntien käytössä.	

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
	Kirkon kulttuuriperintö säilyy ja arvostus pysyy korkealla.	Kirkkoherranvirastojen ja keskusrekisterien työntekijöiden neuvonta ja koulutus, ohjeiden päivitys.	Vastatut tukipyynnöt, järjestetyt koulutukset ja osallistajat, ohjeiden ajantasaisuus.	
STRATEGISET HANKKEET		Seurakuntien ohjaaminen ja tukeminen rakentamista, kiinteistöjen ylläpitoa, hausta-ustointia ja esineistöä koskevissa kulttuuri-historiallisia arvoja koskevissa kysymyksissä.	Seurakunnissa on käynnistetty kulttuuri-perinnön inventointi. Korjausrakentamisessa kiinteistöjen ja esineistöjen kulttuurihistorialliset arvot on huomioitu.	
		Seurakuntien rakennemuutos etenee.	Hiippakuntien tukeminen seurakuntien muutosvalmiuden edistämiseksi ja neuvotteluprosessien käynnistämiseksi.	
		Materiaalin tuottaminen neuvotteluprosessien tueksi.	Hiippakunnissa ja kirkkohallituksessa on valmius valmistella ja tehdä päätökset.	
	Päätöksentekoprosessien hiominen.		Hiippakunnissa ja kirkkohallituksessa on valmius valmistella ja tehdä päätökset.	

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

Osaston edunvalvonta ja vaikuttaminen valtion viranomaisiin, ministeriöihin ja eduskuntaan tapahtui lähinnä eri säädöshankkeiden yhteydessä lausuntovalmistelujen sekä yhteistyöelinten ja virkamieskeskustelujen kautta. Lisäksi osaston henkilöstö osallistui tehtäväalueeseensa liittyviin seminaareihin sekä keskusteluja kuulemistilaisuuksiin. Viestimissä kirkon yhteinen hallinto ei ollut kertomusvuonna kovinkaan paljon esillä.

Koko kirkon yhteiset tehtävät

Paremmän sääntelyn kehittämiseksi laadittiin prosessiopas ohjeistamaan kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen valmistelua. Säännösten ymmärrettävyyttä ja sovellettavuutta pyrittiin säädöshankkeissa parantamaan, mutta tähän on syytä kiinnittää jatkossakin huomiota. Erityisesti tämä on otettu huomioon työn alla olevassa kirkkolainsäädännön kokonaisuudistuksessa.

Osaston tehtäväalueen tietojärjestelmistä tilastojärjestelmän projekti eteni suunnitellun aikataulun mukaisesti. Tilastotietojen sähköisestä keräilyvälineestä, tietokantaratkaisusta ja raportointivälineestä tehtiin hankinnat vuoden aikana. Yhteiseksi kiinteistöjärjestelmäksi hankittiin Haahtelan järjestelmä, jonka perusrekisteri tulee veloituksetta kaikkien seurakuntien käyttöön. Järjestelmän toimivuus sekä tietokannan perustaminen ja rakennusten perustietojen lataaminen VRK:n rakennusrekisteristä pilotoitiin syykaudella. Järjestelmän käyttöönotto- ja koulutussuunnitelmat laadittiin vuoden 2016 käyttöönottoa varten.

Kertomusvuonna valmistauduttiin ottamaan käyttöön uusi asian- ja dokumentinhallintajärjestelmä Domus muun muassa viimeistelemällä tehtäväluokitus, tekemällä määrittäviä järjestelmätoimittajan ja pilottiseurakuntien kanssa ja kouluttamalla kirkkohallituksen työntekijöitä. Käyttöönotto ajoitettiin vuoden 2016 alkuun. Domus-järjestelmän voivat hankkia käyttöönsä myös seurakunnat, ja pilottiseurakuntina jo käyttöönottoa valmisteltaessa toimivat Seinäjoen seurakunta ja Vantaan seurakuntayhtymä.

Kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän (Kirjuri) käytettävyyttä ja tietoturvaa parannettiin ottamalla käyttöön uusi versio käyttöliittymän toteutuksessa (Vaadin 7). Jäsentietojärjestelmän käyttöominaisuuksia monipuolistettiin useilla raportt ominaisuuksilla. Kirjuri-näyttöjen muokkaamisen tarve osoittautui arvioitua suuremmaksi, joten niiden pilotointi siirtyi vuodelle 2016. Karttatoiminnallisuuden ensimmäinen vaihe valmistui vuoden 2015 lopulla.

Seurakuntien toiminnan tukeminen ja kehittäminen

Seurakuntarakenteiden kokonaisuudistuksen rauettua seurakunnan hallintoa ohjaavien mallisääntöjen päivittämistä ei pidetty tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena. Taloushallinnon perusohjeistuksen päivitys alkoi kesällä laskentatoimen ke-

hittämistyöryhmän aloitettua työnsä. Päivityksen valmistuminen siirtyi kuitenkin vuodelle 2016. Asian valmisteluun ei riittänyt aikaa tilastouudistuksen ja muiden tehtävien vuoksi.

Seurakuntien kirjanpitoa ohjaavan kirjausohjeen päivitys valmistui kesäkuussa ja se otettiin välittömästi käyttöön Kipassa ja seurakunnissa.

Koulutusten, tiedotteiden, ohjeiden ja henkilökohtaisen tuen avulla yhtenäistettiin kirkkoherranvirastojen ja keskusrekisterien käytäntöjä.

Korjausrakentamisessa kiinnitettiin huomiota kiinteistöjen ja esineistöjen kulttuurihistoriallisiin arvoihin. Sen sijaan kulttuuriperinnön inventointiin päästään vasta kiinteistöjärjestelmän käyttöönoton myötä. Järjestelmän avulla tullaan jatkossa hoitamaan sekä irtaimen että kiinteän kulttuuriperinnön luettelointi.

Seurakuntarakenteiden kehittämishanke

Kertomusvuoden alku käytettiin seurakuntarakenteiden kokonaisuudistuksen toteutusvaiheen valmisteluun. Seurakuntarakenteiden kokonaisuudistus kuitenkin raukesi kirkolliskokouksen päätöksellä 7.5.2015, kun vaadittua määränemmistöä ei saavutettu. Muuttuneessa tilanteessa hankkeelle asetut tavoitteet eivät täytyneet. Kirkolliskokouksen päätöksen jälkeen seurakuntien yhteistyötä pyrittiin edistämään yhdessä hiippakuntien kanssa nykylainsäädännön pohjalta. Vuoden 2015 lopussa hiippakunnissa oli käynnissä useita (noin 40) seurakuntarakenteisiin liittyviä prosesseja, joiden tavoitteena on seurakuntien välisen sopimusyhteistyön solmiminen, muutokset seurakuntajaotuksessa tai seurakuntayhtymän perustaminen vapaaehtoiselta pohjalta.

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

7.2 Työmarkkinaosasto (TMO), kirkon työmarkkinalaitos (KIT)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Kirkkotyöntajat tunnettu työmarkkinakeskusjärjestö ja seurakuntien työntajajaedut otetaan huomioon työmarkkina-asioissa.	Neuvottelu ja sopimustoiminta (keskusjärjestö- ja pääsopijatasoilla). Vaikuttaminen ja edunvalvonta 2- ja 3-kantatyöskentelyssä ja verkostoissa (työryhmätyöskentely, epäviralliset keskustelut). Uutiskirjeet.	Vaikuttamistilaisuuksien lukumäärä (kokoukset, keskustelut, lausunnot). Uutiskirjeitä keskimäärin joka toinen kuukausi. Tyka:n toisen jakson sopimuskorotusneuvottelut ≤15.6.15 (29.9.15 KirVESTES optio).	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kirkollisten työntajajien työnantajarooli ja -osaaminen sopimusmääräyksistä ja työlaissäädannöstä vahvistunut.	Koulutus ja neuvonta, yhteistyö verkostoissa, yleis- ja uutiskirjeet sekä julkaisut, mallit ja nettisivut.	Koulutustilaisuuksien, kirjojen ja kontaktien (neuvonta: puhelu, s-posti) lukumäärä. Palaute koulutustilaisuuksista. Suunnitellut julkaisut ja mallit (koulutussuunnitelma malli) valmiina.	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	KL:ssä olevat henkilöstöpykäliät tukevat työntajajatoimintaa. Kirkon työelämä kehittyi myönteisesti vuoteen 2020 mennessä.	Selvitetään v. 2013 voimaan tulleiden henkilöstöpykälien uudistuksen vaikutukset. Toteutetaan työelämä 2020 yhteistyöluopausta, seurataan henkilöstöresurssien supistumista koskevien toimenpiteiden vaikutusta henkilöstön hyvinvointiin ja pyritään huolehtimaan riittävästä tukitoimista.	Yhteistyöluopauksen mukaiset toimenpiteet toteutettu aikataulun mukaisesti, kyselyt (säästökyseleyn jatko, pesti, työhyvinvointitutkimuksen analysointi), päivitetty rakenneuutosmuistio.	
STRATEGISET HANKKEET	Seurakuntia tuetaan rakenneuutoksessa.	Lainsäädäntö- ja perustelutekstit henkilöstöpykälien osalta.	Tarvittavat tekstit valmiina sekä ed. kohdat.	

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

Työllisyys- ja kasvusopimuksen (Tyka) toisen jakson sopimuskorotuksista päästiin työmarkkinakeskusjärjestöjen kesken yksimielisyyteen kesäkuussa 2015. Tämän jälkeen osastolla neuvoteltiin KirVESTES:n pääsopijoiden kanssa sopimuskorotusten toteuttamisesta kirkon alalla vuonna 2016. Näissä neuvotteluissa arvioitiin lisäksi yleisen palkkausjärjestelmän kehittämis- ja ohjaustarpeita. Joulukuussa 2015 sovittiin Tykan toisen jakson palkantarkistuksen toteuttamisesta helmikuun 2016 alusta lukien euro- ja prosenttimääräisenä yleiskorotuksena.

Kirkon työmarkkinalaitos osallistui 2- ja 3-kantatyöskentelyyn yhtenä työmarkkinakeskusjärjestönä. KiT:n edustajia osallistui mm. työelämän sääntelyä valmistelevien työryhmien, tasa-arvoa ja samapalkkaisuutta käsittelevien ryhmien sekä työelämää ja koulutusta kehittävien ja tuottavuutta edistävien ryhmien toimintaan.

Osastolla vakiinnutettiin KiT:n uutiskirjeen asema kirkkotyönantajan viestintäkanavana. Sitä lähetettiin sähköpostitse seurakuntien palkka-asiamiehille ja se on luettavissa myös Sakastissa. Uutiskirjeitä tehtiin kuusi ja sen avasi 60 prosenttia saajista. Avausprosentti on lähes kaksinkertaistunut kahdessa vuodessa.

Koko kirkon yhteiset tehtävät

Seurakuntien työnantajaroolia ja osaamista osasto vahvisti neuvonnalla, koulutuksilla ja ohjeilla sekä johdon ja luottamushenkilöpäättäjien tapaamisissa. Nettiin avattiin UKK-palsta, jonne koottiin palkkausta koskevia tyypillisempiä paikallisten työnantajien kysymyksiä vastauksineen. Laskennallisesti neuvontayhteydenottoja tuli yli 3 000 vuositasolla erikokoisista seurakunnista. Eniten palveluita käyttävät yli sadan työntekijän seurakuntataloudet. Eniten kysymyksiä tuli työaika- ja vapaa-aikamääräysten sekä vuosilomamääräysten -kokonaisuuksista, yhteensä lähes kolmannes kyselyistä. Osastolla valmisteltiin lisäksi Internetsivuille työnantaja-toimintaa tukemaan mallilomakkeet lomautusilmoituksesta ja virka/työsuhteen päättämisestä koskevasta ilmoituksesta.

Osastolla osallistuttiin lisäksi Kirkon työmarkkinalaitoksen johtosääntö- ja kirkkohallituksen työjärjestysvalmisteluun. Näissä pyrittiin selkeyttämään Kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen työnjakoa ja tiedon kulkua. Lisäksi osallistuttiin toiminnallisen osaston kanssa Studia-messuille, joka on valtakunnallinen lukiolaisille ja toisen asteen opiskelijoille suunnattu opiskelu- ja uratapahtuma.

Seurakuntien toiminnan kehittäminen ja tukeminen

Osasto käynnisti Työelämä 2020 -hankkeen yhteistyöluopauksen mukaisesti tarkasteluvuonna pääsopijajärjestöjen ja muiden työelämätoimijoiden verkostoyhteistyöhön perustuvan Kirkon työelämä 2020 -ohjelman (Kirteko). Sen avulla kirkon työpaikkoja innostetaan ja kannustetaan uudistamaan ja kehittämään toimintansa tuottavuutta ja tuloksellisuutta ja työelämän laatua. Ohjelman toimintana osasto oli

järjestämässä Työyhteisö mukana muutoksessa Kirteko-verkostotapaamisia. Osasto oli myös mukana tukemassa seurakuntien kehittämishankkeiden valmistelua (esim. Janakkalan rovastikunnan seurakuntien Innovaatiot hautauspalveluissa - Hautaus-ten palvelupolku -hanke) ja osallistumassa niiden toteuttamiseen (esim. Viitasaa-ren kaupungin ja Ilomantsin kunnan sekä seurakuntien Yhteisöllinen innovointi -pilotti yhdessä Kuntaliiton ja KT Kuntatyöntajien kanssa).

Osastolla toteutettiin henkilöstön työhyvinvointia ja työelämän laatua ja sopi-musten soveltamista ja vaikutusta monitoroivia kyselyjä: Ajankohtaiskysely 2015, Osaamis- ja työvoimatarvekysely 2015, Palkkausjärjestelmän arviointikysely sekä jatkuva Yleistyöaikakokeilun palautekysely. Yhteistyössä Kevan kanssa toteutetiin Kirkon työhyvinvoinnin johtaminen ja työterveysyhteistyö 2015-tutkimus. Päättäneiden kyselyjen tuloksista informoitiin Utiskirjeissä ja nettisivuilla sekä niitä hyödynnettiin sopimus- ja neuvottelutoiminnassa sekä verkostoyhteistyössä.

Strategiset hankkeet

Osastolla osallistuttiin seurakuntarakennusmuutoshankkeen lainsäädäntö- ja pe-rustelutekstien kirjoittamiseen henkilöstöpykälien osalta. Rakennemuutoshank-keen kariuduttua kirkolliskokouksessa, rakennemuutosseurakunnille annettiin henkilöstöasioiden osalta tapauskohtaista ohjausta.

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

7.3 Talousosasto (TAO)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Kirkolla on edellytykset hoitaa lakisäätöiset tehtävänsä.	Pidämme yhteyttä viranomaisiin (erityisesti VRK, Valtori) säännöllisesti.	Yhteisten tapaamisten määrä kasvaa.	1)
	Jokaisessa seurakunnassa on tietotekniset edellytykset kirkon verkkotyölle ja viestinnälle.	Toteutamme tietohallintostrategiaa. Vahvistamme yhteistyötä.	Käyttäjäkyselyn tulokset (osoittavat tilanteen paranemista).	2)
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kirkon yhteinen tietotekniikka palvelee kirkon perustehtävää sekä kirkon yhteiskunnallisia tehtäviä.	Ylläpidämme asiantuntijaosaamista sekä varmistamme, että valitsemme kulloinkin parhaat tekijät tehtäviin.	Käyttäjäkyselyn tulokset (osoittavat tilanteen paranemista).	3)
	Kirkon tietoturva on kunnossa.	Ylläpidämme tietoturvapoliittikkaa sekä -määräyksiä.	Tietoturvaopikkeamien määrä (alenee).	4)
	Kirkon yhteisen toiminnan tulos on positiivinen.	Saavutamme Kipaan siirtymiselle aseetut taloudelliset tavoitteet.	Kustannukset vähenevät enemmän kuin mitä palvelumaksut ovat.	5)
		Saavutamme Eteläranta 8:aan muutolle asetetut taloudelliset tavoitteet.	ER 8:n vastikkeet ovat pienemmät kuin Katajanokan kiinteistöjen hoito- ja kunnossapitokustannukset.	6)
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Seurakunnilla on käytössään yhteiset tietojärjestelmät.	Toteutamme kirkon tietohallintostrategiaa. Kilpailutamme, tilaamme ja tarjoamme sopimusperusteisesti yhteisiä tietojärjestelmiä seurakuntien käyttöön.	Käyttöön otettujen yhteisten järjestelmien määrä (kasvaa).	7)
	Seurakuntien IT-kustannukset alenevat.	Luomme tietoteknisen palveluluettelon päällekkäisyyksien hallintaan. Puramme päällekkäisiä IT-toimintoja.	Palveluluettelon osoittamien päällekkäisten palveluiden määrä (vähenee).	8)
	Seurakunnat keskittävät hankinnat KL-kuntahankintoihin.	Yksinkertaistamme yhdessä KL-kuntahankintojen kanssa hankintaprosessia, markkinoimme aktiivisesti yhteistyötä seurakunnille.	KL-kuntahankintojen yhteishankintoihin osallistuvien srkien lukumäärä (kasvaa).	9)
STRATEGISET HANKKEET	Kirkon verkkohanke toimii teknisesti.	Ylläpidämme asiantuntijaosaamista.	Mukana olevien srkien lukumäärä (kasvaa).	10)
	Yhteisten IT-hankkeiden hankehallinta on kunnossa.	Olemme saavuttaneet tarvittavan osaamistason sekä työvälineet ovat ajanmukaiset.	Hankesalkun koko.	11)

- 1) Kirjurin kehittäminen siirtyi vuoden 2015 alusta hallinto-osaston vastuulle. Suurin osa viranomaisyhteistyöstä on sidoksissa jäsentietojen ylläpitoon ja Kirjuriin.
- 2) Kirkon vuosille 2013–2017 tehdyn tietohallintostrategian toteuttamista jatkettiin. Käyttäjäkysely toteutettiin koko kirkon laajuisena.
- 3) Tietojärjestelmien kehittämistä jatkettiin strategisten hankkeiden osalta.
- 4) Tietoturva kehitettiin seuraamalla tietoturva-uhkia sekä tekemällä tietoturva-auditointeja käytössä oleville sekä uusille järjestelmille. Auditointien pohjalta tehtiin korjaavia toimenpiteitä. Tietoturvapoliittikkaan tai tietoturvamääräykseen ei tehty muutoksia vuonna 2015. Seuraavat muutokset tulevat voimaan kesällä 2016.
- 5) Tavoite toteutui jo ensimmäisenä asiakkuusvuotena, prosesseja pyritään tehostamaan edelleen.
- 6) Eteläranta 8:n vastikkeet ovat yli 0,5 milj. euroa pienemmät kuin Katajanokan kiinteistöjen hoito- ja peruskorjauskustannukset.
- 7) Vuoden 2015 aikana saatiin asianhallintajärjestelmä, kirkon puhelinratkaisu ja seurakuntaintra käyttöönottovalmiiksi. Kiinteistöhallinnan sekä tilastoinnin järjestelmätoteutus aloitettiin. Hautaustoimen järjestelmän esiselvitys saatiin valmiiksi. Kameravalvonnan kilpailutus saatiin päätökseen.
- 8) Vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön palveluluettelo, jossa kuvataan Kirkon keskusrahaston tuottamat tietotekniset palvelut. Seurakuntien kanssa haettiin uusia yhteistyömuotoja, joista yksi oli Seinäjoen IT-alueen ja Kirkon keskusrahaston IT-alueen yhdistymisselvitys. Seinäjoen IT-alueen yhdistyminen Kirkon keskusrahaston IT-alueeseen tuo noin 18 %:n säästöt IT-alueen seurakunnille purkamalla päällekkäiset kustannukset.
- 9) Yhteistyötä KL-kuntahankintojen kanssa jatkettiin ja tiedottamista seurakuntien suuntaan lisättiin säännöllisillä uutiskirjeillä. KL-kuntahankintojen kilpailuttamien sopimusten kautta seurakuntien tekemien hankintojen arvo kasvoi 13,5 % 6,04 miljoonaan euroon. Uusi sopimuksia tehtiin mm. kameravalvonnan osalta. Puitejärjestelyjä hyödyntäviä seurakuntatalouksia oli 156 (96 vuonna 2014).
- 10) Kirkon verkkohankkeessa ei ollut merkittäviä poikkeamia suunniteltuun. Yhteistyö Kirkon tiedotuskeskuksen kanssa toimi hyvin. Lukkarin käyttöönottojen tukemista jatkettiin. Vuoden 2015 aikana aloitettiin valtakunnallisen IT-tuen suunnittelu, johon myös Lukkari osaltaan liittyy.
- 11) Vuonna 2015 hankehallinnan toimintamallia hiottiin pilotoimalla toimintatapoja ja lomakkeistoa. Valtakunnallisten IT-hankkeiden hankemallin laajasta käyttöönotosta Kirkon keskusrahastossa tehtiin päätös 17.12.2015. Vuoden 2016 alusta alkaen kirkon valtakunnalliset IT-hankkeet käsitellään yhdenmukaisin toimintamallein.

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

7.4 Toiminnallinen osasto (TO)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Uskonnolla on paikka julkisessa tilassa. Vaikutamme apua ja tukea tarvitsevien aseman parantamiseksi. Kirkolla on riittävästi hyvin koulutettuja ja motivoituneita työntekijöitä.	Edistämme positiivista uskonnonvapautta pitämällä yhteyttä eduskuntaan, ministeriöihin ja muihin yhteiskunnallisiin vaikuttajiin. Osallistumme lakien ja säästösten, suositusten, raporttien ja ohjelmien valmisteluun sekä hallitusohjelmatyöskentelyyn. Toimimme aktiivisesti yhteiskunnan verkostoissa. Turvaamme erityistyömuotojen toimintaedellytykset. Varmistamme kirkon tehtäviin kelpoistavien tutkintojen laadun ja toimimme niin, että tutkintoja suoritetaan riittävästi.	Lausunnot Työryhmäosallistuminen Itsearviointi Vaikuttavuuden arviointi Tilastoperusteinen arviointi	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Hoidamme laadukkaasti meille annetut tehtävät (kirkolliskokous ja kirkkohallitus).	Saavutettavuusohjelman jatkotoimenpiteet. Virsikirjan lisäviikohanke. 10–14 -vuotiaiden seurakuntalaisuuden vahvistaminen. Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto. Nuorten osallisuuden vahvistaminen. Parisuhteen palikat -hanke. Verkkotyö. Rekrytointi.	Prosessien arviointi Hankkeiden toteuttaminen aikataulussa. Seuranta ja vaikuttavuuden itsearviointi	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Tuemme seurakuntien toimintaa yhteiskunnan ja kirkon muutoksissa.	Teemme perustyötämme: koulutukset, linjaukset ja ohjeistukset, materiaali-tuotanto, konsultointi, koordinaatio, tiedontuotanto.	Asiakaspalaute Toimintakertomusten analyysi	
STRATEGISET HANKKEET	Reformaation merkivuoden valmistelu	Kansalaisvaltuuskunta, päätoimikunta, työryhmät, joukkoistaminen.	Prosessien arviointi Hankkeiden toteuttaminen aikataulussa Seuranta ja vaikuttavuuden itsearviointi Asiakaspalaute Toimintakertomusten analyysi	

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

1. Toiminnallisella osastolla valmisteltiin toimintavuonna vajaat 20 lausuntoa.
2. Toiminnallisen osaston työntekijät osallistuvat yhteiskunnan eri alueiden työryhmiin ja kykenivät vaikuttamaan niiden työskentelyyn. Kirkon työntekijöitä pidetään yleensä toivottuina yhteistyökumppaneina
3. Toiminnallisella osastolla on hyvät vaikuttamistoiminnan kanavat ja mahdollisuudet edistää kirkon työn kannalta tärkeitä asioita. Käynnistettiin hanke vaikuttamistoiminnan edellyttämän osaamisen vahvistamiseksi.
4. Kirkon työn toimintaedellytysten turvaaminen onnistui eri sektoreilla (koulutus, sairaala, vankilat...). Osaston työntekijät antoivat merkittävän panoksen valmisteltaessa kirkon esityksiä hallitusohjelmaan. Syksyllä käynnistettiin valmistautuminen Sote-ratkaisun vaikutuksiin.
5. Koko kirkon toimenpiteiden ansiosta kirkosta eronneiden määrä puolittui ja kirkkoon liittyneiden määrä kasvoi. Ammatillisen koulutuksen ryhmän selvitysten perusteella suoritettujen kirkon työhön kelpoistavien tutkintojen määrä on riittävällä tasolla. Joillakin aloilla kärsitään ns. alkutyöttömyydestä.

Kirkon yhteiset tehtävät

1. Hankkeet ovat pääosin edenneet suunnitellulla tavalla. Erinomaisen hyvin onnistui virsikirjan lisävihkohanke. Sen sijaan haasteellisiksi ovat osoittautuneet verkkotyön integroituminen osaston toimintaan sekä rekrytointistrategian toimenpiteiden toteuttaminen.
2. Hankkeet ovat toteutuneet suunnitellussa aikataulussa, mutta edellä mainittujen haasteellisten prosessien edistäminen on venynyt.
3. Selkeät, resursoidut ja aikataulutettavat hankkeet onnistuvat yleensä aikataulussa, mutta jos toiminta ylittää osastorajoja eikä sille ole kyetty määrittämään tarpeellisia resursseja, sen edistyminen on usein hankalaa. Merkittävästi kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä vaikutti myös kirkkohallituksen toimintaan. Toiminnallisella osastolla tuotettiin asiaa koskevat nettisivut, perustettiin osastorajat ylittävä yhteistyöfoorumi sekä tuettiin seurakuntien työtä ja kirkon johtajien toimintaa.

Seurakuntien toiminnan kehittäminen ja tukeminen

1. Palaute toiminnallisen osaston järjestämistä tapahtumista ja koulutuksista sekä tuotetuista materiaaleista ja ohjeistuksista on ollut pääosin myönteistä.
2. Yksiköiden toimintakertomusten perusteella osastolla tehdään mielekästä ja tavoitteiden mukaista työtä. Näin voidaan vahvistaa seurakuntien työntekijöiden osaamista. Merkittävät kehittämisprosessit ovat koskeneet henkilöstön koulutusta, jumalanpalveluselämän kehittäminen, lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottoa, 10–14-vuotiaiden seurakuntalaisuuden vahvistamista, nuorten

osallisuuden vahvistamista ja Parisuhteen palikoita. Suomen luonnonsuojeluliitto antoi kirkon ympäristötyölle ympäristöpalkinnon ja kirkko oli myös ehdolla Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinnon saajaksi vuonna 2015.

Strategiset hankkeet

1. Reformaation merkkivuoden valmistelua varten suunnitellut työryhmät ovat käynnistyneet ja toimivat aktiivisesti. Loppuvuodesta avattiin merkkivuoden sivusto, jonne tuotetaan kansalaisille tarkoitettu materiaali. Työntekijöille tarkoitettu aineisto on sijoitettu Sakastin sivuille. Toimintavuoden aikana on iloittu erityisesti yhteistyöstä Turun seurakuntayhtymän ja kaupungin kanssa sekä ekumeenisten yhteistyökumppanien aktiivisesta panoksesta.
2. Diakonivirka-esitys palautui uudelleen valmisteltavaksi. Kirkko ja julkiset palvelut -ohjausryhmän mietintö valmistui.

Toiminnallisen osaston yksiköiden (KK, KKP, KDS, KJY) laajemmat tulokortit ovat luettavissa Sakastin sivuilla.

Kuva: Martti Komu

7.5 Ulkoasiain osasto (KUO)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMI- NEN	Kansainvälisten kirkkoliittojen toimintaan vaikuttaminen.	Osallistuminen päätöksentekoon ja keskeisiin työryhmiin, lausuntojen antaminen kehittämishankkeista, verkostoituminen keskeisten toimijoiden kanssa.	Edustajien määrä päätöksentekokohdissa.	
	Globaalien oikeuden-mukaisuuden edistäminen.	Lausunnot, Kirkon Ulkomaanavun ja lähetysjärjestöjen toimintaan vaikuttaminen, verkostoituminen ulkoasiainministeriön kanssa.	Keskeisten sidosryhmien tapaamiset.	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kirkon näkyvän ykseyden edistäminen.	Yhteydenpito eri kirkkoihin kahdenvälisesti sekä kansainvälisten kirkkoliittojen ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston kautta, ekumeenisen strategian päivittäminen.	Ekumeenisten dialogien tulokset, ekumeenisen strategian valmistuminen.	
	Kirkon lähetystehtävän koordinointi.	Ohjauskeskustelujen käyminen lähetysjärjestöjen kanssa, lähetysstrategian päivittäminen, kirkon lähetystyöntekijäkoulutuksen uudistaminen, yhteydenpito globaalien etelän ja idän kirkkoihin.	Ohjauskeskustelut kaikkien lähetysjärjestöjen kanssa, päivitetty strategia valmis, koulutussuunnitelma valmis.	
	Uskontorauhan ja uskontodialogin edistäminen.	Uskot-foorumin toimintaan osallistuminen, pohjoismaisen uskontodialogikonferenssin järjestäminen.	Uskot-foorumin toiminnan kehittyminen, seminaarin osallistujamäärä.	
	Ulkomailla asuvien suomalaisten parissa tehtävän kirkollisen työn kehittäminen.	Ulkosuomalais- ja turistityön asemapaikkojen ja resurssien kohdentumisen arviointi ja tarvittavien tarkistusten tekeminen, ulkosuomalaisyötä koskevan viestinnän kehittäminen.	Toiminta tarkoituksen-mukaisissa kohdeissa, käyntikerrat verkkosivuilla.	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Ekumeenisen tietoisuuden lisääminen seurakunnissa.	Koulutus, yliopistoyhteydet, teologiset stipendit, materiaalin tuottaminen kotisivuille.	Osallistujien määrät koulutuksissa, käyntikerrat verkkosivuilla.	
	Ystävyysseurakuntatyön tukeminen.	Ystävyysseurakuntatyötä koskevan selvityksen analysointi ja tulosten viestintä seurakuntiin, ystävyysseurakuntatyön seminaari Kirkkopäivillä.	Ystävyysseurakuntatyön seminaarin osallistujamäärä.	
	Kirkon lähetystehtävää koskevan tiedon lisääminen.	Kirkon lähetyskumppanuusneuvottelun tulosten hyödyntäminen, luennot ja koulutukset, lähetystulosten kehittäminen ja hyödyntäminen.	Luentojen ja koulutusten määrä, tilausten uudistus valmistuu.	

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

Kirkollamme on edustus keskeisten kansainvälisten kirkkoliittojen päätöksentekelimissä, Luterilaisen maailmanliiton neuvostossa, Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomiteassa ja eksekutiivikomiteassa sekä Euroopan kirkkojen konferenssin hallintoneuvostossa. Vuonna 2015 kirkostamme valittiin vahva edustus Euroopan kirkkojen konferenssin uuden hallintorakenteen mukaisiin temaattisiin referenssiryhmiin, jotka tukevat henkilökuntaa temaattisten painopisteiden mukaisten tehtävien hoitamisessa. Kirkollamme on edustaja myös Porvoon kirkkoyhteisön toimintaa koordinoivassa yhteydenpitoryhmässä.

Globaalia oikeudenmukaisuuden merkitystä tuotiin esiin useiden puheenvuorojen kautta. Kirkon järjestöt toimivat sen puolesta eri puolilla maailmaa. Erilaisesta vaikuttamistoiminnasta huolimatta hallitus päätti leikata kehitys yhteistyömäärärahoja merkittävästi.

Koko kirkon yhteiset tehtävät

Useat ekumeeniset dialogit edistyivät. Yhteydenpito Venäjän ortodoksiseen kirkkoon jatkui ja päätettiin järjestää yhteinen symposium kristillisestä antropologiasta. Kirkon kansainvälistä ja ekumeenista toimintaa sekä uskontojen kohtaamista linjaava asiakirja valmistui tavoitteen mukaisesti vuoden 2015 aikana. Se nostaa esille kirkon tulevien vuosien erityisiä haasteita ekumeniassa, uskontojen kohtaamisessa ja kansainvälisessä toiminnassa.

Myös kirkon lähetysstrategia päivitettiin ja vuoden lopulla valmistui asiakirja *Yhteinen todistus – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön peruslinjaus*. Kirkon lähetystehtävän koordinointi toteutui myös kaikkien lähetysjärjestöjen kanssa käytyjen ohjauskeskustelujen kautta. Lähetystyöntekijäkoulutuksen koulutus suunnitelman valmistelu eteni sen jälkeen kun lähetystyöntekijäkoulutuksen ydinkuvaus saatiin keväällä valmiiksi.

Kirkkomme osallistui aktiivisesti Uskot-foorumin toimintaan. Foorumi seurasi uskontojen ja yhteiskunnan suhteita ja antoi lausuntoja ajankohtaisista teemoista lehdistölle, sisäministeriölle ja eduskunnalle mm. rotusyrjinnän poistamisesta ja uskonnon näkyvyyden takaamisesta julkisessa tilassa. Pohjoismainen uskontodialogitoimijoiden konferenssi järjestettiin Helsingissä. Se käsitteli kirkkojen suhdetta uushenkisyyteen.

Ulkosuomalais- ja turistityön asemapaikkoja arvioitiin ja resursseja kohdennettiin uudelleen muuttuneiden tarpeiden mukaisesti. Ulkosuomalais seurakunnat liittyvät osaksi kokonaiskirkon verkkohanke Lukkaria. Ulkosuomalaistyön verkkosivujen kävijämäärä kasvoi merkittäväksi. Viestintää täydentää laajentunut näkyvyys sosiaalisessa mediassa kotimaassa ja ulkomailla.

Seurakuntien toiminnan kehittäminen ja tukeminen

Ekumeenista tietoisuutta pyrittiin lisäämään järjestämällä luentosarjoja teologisissa tiedekunnissa. Hiippakunnallinen Ikkuna ekumeniaan -koulutus järjestettiin Espoon hiippakunnassa. Kansainvälisen työn erityiskoulutuksessa kotimaan henkilöstölle toteutettiin koulutusosio myös ekumeniasta. Maailmanlaaja kirkko-verkkosivuille koottiin materiaalia keskeisistä ekumeenisista yhteyksistä, julkistettiin Ekumenia ja teologia -Facebook-sivu sekä hyödynnettiin myös Twitteriä.

Ystävyyss seurakuntatyön kumppanuuksista valmistui kattava selvitys, jonka tuloksista viestittiin seurakuntiin. Ystävyyss seurakuntatyön seminaari järjestettiin Kouvolan kirkkopäivien yhteydessä ja se kokosi laajan joukon ystävyyss seurakuntatyöhön osallistuvia työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja muita vapaaehtoisia.

Lähetystehtävää koskevan tiedon lisääminen toteutui laajasti lähetyksen peruslinjauksen osallistavan työstämisen kautta. Lähetyskumppanuusneuvottelujen tuomia kokemuksia ja tietoja käytettiin sekä hiippakunnallisissa että valtakunnallisissa neuvotteluissa. Lähetystilastojen uudistus jäi odottamaan kirkon muun tilastoinnin uudistamista.

Turvapaikanhakijoiden määrän nopean lisääntymisen myötä syksyllä 2015 syntyi tarve tilannetta koskevan yhteisen viestinnän kehittämiseksi. Pakolaiskriisisivusto tuli Kirkon lähetystyön keskuksen päivitysvastuulle. Prosessissa tehtiin tiivistä yhteistyötä kansainvälisen työn hiippakuntasiheteereiden kanssa.

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

7.6 Kirkon tiedotuskeskus (KT)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Kirkko tiiviimmin, nopeammin ja näkyvämminkin yhteiskunnalliseen keskusteluun maallisessa mediassa. Kirkon uskottava viestintä.	Ajankohtaisten uutisten monipuolinen esiintuominen sekä yhteiskunnassa käytävään keskusteluun osallistuminen eri viestintäkanavilla, painottaen kuvan ja videon käyttöä. Kirkon viestinnän kannalta merkityksellisten yhteiskunnallisten keskustelunaiheiden ja trendien tunnistaminen sekä niiden analysointi ja niihin reagoimisen mahdollistaminen.	Media-analyysit ja verkkokeskustelujen seuranta.	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kirkon ammattitaitoinen viestintä. Uusien kohderyhmien tavoittaminen.	Kirkon työntekijöiden viestintäosaamisen vahvistaminen. Hartausien tuominen somen ja verkkopalvelun kautta uusille kuuntelijoille, katseilijoille ja lukijoille. Kohderyhmäajattelun kehittäminen.	Seuranta siitä miten kirkon esiin tuomat näkökulmat näkyvät mediassa. Annettu koulutus ja tuki koulutuksen kehittämiseen. Toteutuneet uudet ohjelma-avaukset ja valmistelussa olevien hankkeiden lukumäärä.	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Kirkon verkkopalveluiden käyttäjäkokeimuksen parantaminen. Viestinnän työvälineiden käytön tehostaminen ja kokonaistaloudellisen hyödyn saavuttaminen.	Kirkon yhteisten julkisten verkkopalvelujen uudistaminen vaihteittain osaksi Lukkari-palvelujen teknistä ja responsiivista ympäristöä sekä käyttökokemusta. Lukkarin käyttöönotto seurakunnissa.	Roolien ja vastuiden auditointi ja tyytyväisyyden mittaaminen. Yhteisten palveluiden käyttäjätyytyväisyys. Lukkarin pääkäyttäjyötä tehdään vähintään 50 %:sti seurakunnissa Verkkotuotannot-tiimin koordinoimana ja yhteisöllisyyttä tukevilla välineillä ja toimintamalleilla.	
STRATEGISET HANKKEET	Reformaation juhlavuoden 2017 erityisohjelmien valmistelu koti- ja ulkomaisten yhteistyötahojen kanssa. Ajanmukaiset ja toimivat välineet sekä tuki seurakunnille toimia verkossa.	Erityisohjelmien valmistelu eri julkaisualueille koti- ja ulkomaisten yhteistyötahojen kanssa. Hengellinen elämä verkossa -hankkeen ja seurakuntien verkkohankkeen muuttuminen osaksi perustoimintaa.	Hankesuunnittelutasolle edenneet hankeideat, yhteistyökumppanien kanssa haettu ja saatu ulkoinen rahoitus. Käyttäjätyytyväisyys, auditoinnit, kävijämäärien ja käytön kehittyminen.	

Viestintätodellisuuden muutosvauhti haastaa kirkollista viestintää 24/7

Viestintäympäristö on jatkanut pirstaloitumistaan. Mediatyhtiöissä on käyty ankaria yt-neuvotteluja, mikä on jättänyt jälkensä tiedotusvälineisiin ja niiden työvoiman määrään kaikilla toimituksellisilla alueilla. Käytännössä tämä ilmenee mm siten, että erilaisiin kirkollisiin tiedotustilaisuuksiin, esimerkiksi media-aamiaisiiin on yhä vaikeampaa saada toimittajia paikalle. Viestinnässämme onkin kehitetty kohdennettua viestintäsuunnittelua eli yhä tarkempaa ajatusta siitä minkälaisen tiedotusvälineen avulla tiettyntyyppinen viesti saadaan tehokkaimmin perille odotetulle kohdeyleisölle. Tätä hyväksi havaittua toimintatapaa jalostamme edelleen.

Menneelle vuodelle oli leimallista myös kielenkäytön kärjistyminen yhä vihamielisemmäksi ja hyökkäävämmäksi erityisesti sosiaalisessa mediassa, mutta myös eri yleisönosastopalstoilla. Ilmiö kiihtyi syyskuusta alkaen maahanmuuttokysymyksen saavutettua aivan uudenlaiset mittasuhteet Suomessa ja muualla Euroopassa. Tämä on antanut aiheen pohtia esimerkiksi some-työtä tekevien jaksamista yhä rajummaksi, jopa uhkaavaksi käyvän vihapuheen keskellä. Kirkko ja sen työntekijät eivät ole säästyneet ilmiöltä. Myös monet seurakuntalaiset ja jopa kirkon työntekijät ovat syyllistyneet vihakirjoitteluun. Asiaa on pohdittava jatkossa työntekijöiden jaksamisen ja turvallisuuden näkökulmasta, mikä on huomioitava myös some-työn resursoinnissa.

KT on teettänyt mediaseurantapalvelullaan neljännesvuosittain media-analyysin kirkollisen viestinnän näkyvyydestä ja painotuksista kirkon viestintäsuunnittelun tueksi. Selvitysten perusteella kirkon näkyvyys on yhä lisääntynyt ja toimituksellisessa aineistossa yleiskuva kirkosta on jatkunut pääosin neutraalina ja jopa myönteisenä. Kaikkien analyysien soveltamista käytännön toimiin ei ole ehditty toteuttamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Hyvä aineisto kuitenkin auttaa viestintäsuunnittelua jatkossa.

Ohjelmalvelut on panostanut uusien yleisöjen tavoittamiseen tv-jumalanpalveluksille ja radiohartauksille. Sekä kuuntelija- että katsojaluvuissa on nousua. Areenassa katselun ja kuuntelun osuus on kasvussa, samoin tv-jumalanpalvelusten uusintojen katsojaluvut. Tv:n erityisjumalanpalvelukset ovat tavoittaneet nuorempia katsojia ja sukupuolijakaumat ovat tasapainoisempia, mutta haasteena on katsojien painottuminen edelleen vanhempiin ikäluokkiin. Nopeasti tuotettujen nettivideoiden ja suoratoiston määrä nousi selvästi. KT on käynyt uusista ohjelma-avauksista neuvotteluja Ylen sekä kaupallisten kanavien ja eri tuotantoyhtiöiden kanssa, mutta hankkeet eivät edenneet vuonna 2015 tuotantovaiheeseen.

Seurakuntien yhteinen Lukkari-verkkohanke valmistui julkaisukuntoon alkuvuodesta 2015 ja vuoden aikana yli 40 seurakuntataloutta (suurista esimerkiksi Vantaa, Jyväskylä ja Oulu) julkaisi Lukkari-sivuston. Lukkari-alustan kehittämistä on jatkettu, ja vuoden 2016 lopulla arvioidaan yli sadan seurakuntatalouden olevan mukana Lukkaria käyttämässä. Samalla alustalla uudistetaan myös kirkon yhteinen evl.fi-sivusto vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla.

Pariisin marraskuiseen terrori-iskuun reagointi välittömästi ja kokonaisvaltaisesti osoitti jälleen koordinoitun ja oikea-aikaisen kriisiviestinnän arvon.

Kaiken kaikkiaan kirkon tiedotuskeskus saavutti asetetut tavoitteet hyvin. Työvoiman vähentymisestä ja työmäärään lisääntymisestä huolimatta vuosi 2015 osoitti ammattilaisten joukon vahvaa sitoutumista kirkon viestinnän toteuttamiseen ja edelleen kehittämiseen.

Radio	Kuuntelijamäärät keskiarvo					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Aamuhartaus ma-la klo 6.15	54 000	56 000	58 000	61 000	62 000	62 000
Aamuhartaus ma-la klo 7.50	137 000	132 000	133 000	146 000	148 000	140 000
Iltahartaus ma-pe klo 18.50	72 000	70 000	71 000	75 000	77 000	77 000
Iltahartaus la klo 18	109 000	104 000	112 000	114 000	112 000	123 000
Jumalanpalvelus su klo 10	180 000	179 000	190 000	183 000	212 000	203 000
Ei lut. jumalanp. su klo 11	137 000	124 000	137 000	123 000	124 000	123 000
Jumalanp. / Horisontti su klo 18		56 000	55 000	54 000	59 000	66 000
Hartaita säveliä ma-la klo 6.05	50 000	51 000	53 000	57 000	57 000	56 000
Hartaita säveliä ma-la klo 7.45	137 000	132 000	133 000	146 000	148 000	140 000
Hartaita säveliä ma-pe klo 18.30	67 000	66 000	65 000	70 000	70 000	
Horisontti su klo 12.15	83 000					

Televisio	Katsojamäärät keskiarvo					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Televisiojumalanpalvelus (kaikki)	119 600	119 300	128 000	143 000		
• luterilaiset	131 000	130 500	145 000	158 000	139 000	171 000
• ortodoksiset	65 000	66 000	57 000	55 000		
• vapaat kirkko- ja seurakunnat	105 600	104 000	112 000	135 000		
• katoliset	92 000	73 000	86 000	59 000		
TV-jumalanpalvelus uusinta	45 300	44 100	43 300			
Pisara	79 600	107 000	111 000	99 000	95 000	102 000
Pisara uusinta	84 500	109 000				

Televisio	Tuotantomäärät					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Televisiojumalanpalvelus (kaikki)	35	34	31	33	35	31
• luterilaiset	26	25	22	24	26	22
• ortodoksiset	3	3	3	3	3	3
• vapaat kirkko- ja seurakunnat	5	5	5	5	5	5
• katoliset	1	1	2	1	1	1
Pisara	57	57	57	58	57	57

Kuva: Anita Ågren

7.7 Kirkon tutkimuskeskus (KTK)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	AVAINMITTARI	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Tarkoituksenmukainen ja kohdennettu kirkkoa ja uskontoa koskevan tutkimustiedon viestintä yhteiskunnan eri tahoille.	Vuositteisissa seminaareissa käsitellään kirkon ajankohtaisia kysymyksiä tuoreen tutkimustiedon valossa. Tutkimuskeskus tekee aktiivista yhteistyötä lehdistön ja viestimien kanssa.	KTK:n kevätseminaarien osallistuminen ja seuraaminen lisäänty edellisvuotisesta. Tutkijat antavat haastatteluja ja tiedonantoja eri tiedotusvälineille.	
		Sähköisen uutiskirjeen ja blogien avulla levitetään tietoa uusimmista tutkimustuloksista.	Uutiskirje ilmestyy 3-4 kertaa vuodessa ja sen ja blogien lukijamäärä kasvaa.	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Pitkäjänteisten kirkkoa palvelevien tutkimusten suunnittelu ja toteuttaminen.	Kirkon nelivuotiskertomuksen kehittämisen ja vuosien 2012–2015 kertomuksen suunnittelun aloittaminen.	Tiedonkeruun uudet instrumentit ovat valmiit ja käytettävissä vuoden 2015 lopussa.	
	Joustava ja nopea reagointi kirkon kannalta tärkeisiin ja ajankohtaisiin tutkimustarpeisiin.	Kirkon muuttuva yhteisöllisyys -tutkimuskokonaisuudessa tarkastellaan suomalaisen uskonnollisuuden muutoksia.	Hankkeen loppuraportti julkaistaan vuoden 2015 aikana.	
	Kotimaisen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen.	Uskonnot Suomessa -tietokantaa ylläpidetään ja päivitetään. Kirkon toimintaa ja päätöksentekoa tukevien julkaisujen toteuttaminen	Maahanmuuttajien yhteisöjen kartoitushanke on käynnistetty. KTK:n julkaisusarjoissa ilmestyy 1-2 julkaisua ja 3-4 verkkojulkaisua.	
		Tutkimuskeskus on yhteistyötahona kotimaisissa ja/tai kansainvälisissä tutkimushankeissa. Tutkimuskeskus toteuttaa sähköisiä kyselyjä kirkon keskushallinnon tarpeisiin.	KTK on mukana 2-4 laajemmassa hankkeessa. KTK toteuttaa tarpeen mukaan 1-2 sähköistä kyselyä kirkon keskushallinnon tarpeisiin.	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Tutkimustulosten hyödyntämisen kehittäminen.	Tutkimuskeskus kehittää uusia välineitä tilastotiedon julkaisemiseksi verkossa.	Tilastotiedon julkaisuvälineiden uudistaminen on käynnissä.	

Toiminta-ajatus

Kirkon tutkimuskeskuksen tehtävänä on tehdä sellaista kirkon ja hengellisen elämän, uskonnollisuuden sekä yhteiskunnan muutosten tutkimusta, joka on tarpeen kirkon ja seurakuntien päätöksenteolle ja toiminnan kehittämiseksi.

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

Kirkon tutkimuskeskuksen tavoitteeksi edunvalvonnan osalta oli asetettu tarkoituksenmukainen ja kohdennettu kirkkoa ja uskontoa koskevan tutkimustiedon viestintä yhteiskunnan eri tahoille. Keinoina tässä ovat vuosittaisten seminaarien järjestäminen, yhteistyö median kanssa sekä KTK:n oma sähköinen uutiskirje sekä tutkijoiden blogikirjoitukset eri foorumeilla. Järjestyksessä kolmas KTK:n vuotuinen seminaari ”Kirkko etsii paikkaansa” järjestettiin Tampere-talolla ja se käsitteli kirkon asemaa yhteiskunnassa. Seminaariin osallistujia oli kuitenkin edellisvuosia vähemmän. Seminaariin osallistui noin 150 henkeä paikan päällä ja lisäksi 70 seurasi sitä reaaliaikaisesti verkon välityksellä. Sähköinen uutiskirje julkaistiin kolme kertaa. Lisäksi henkilökunta julkaisi yhteensä 16 blogikirjoitusta eri foorumeilla. Näiden lukijamäärissä ei tapahtunut muutosta. Marraskuussa 2015 johtajalla, tutkijoilla ja tutkimuskoordinaattorilla oli yhteensä 15 haastattelua lehtiin, televisioon ja radioon.

Koko kirkon yhteiset tehtävät sekä seurakuntien toiminnan kehittäminen ja tukeminen

Kirkon yhteisten tehtävien osalta tutkimuskeskuksen tavoitteina olivat pitkäjänteisten kirkkoa palvelevien tutkimusten suunnittelu ja toteuttaminen, joustava ja nopea reagointi kirkon kannalta tärkeisiin ja ajankohtaisiin tutkimustarpeisiin sekä kotimaisen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen. Seurakuntien toiminnan kehittämiseksi tutkimuskeskuksen tavoitteena oli tutkimustulosten hyödyntämisen kehittäminen.

Vuonna 2015 tutkimuskeskuksen keskeisenä tavoitteena oli uuden nelivuotiskertomuksen suunnittelu ja kehittäminen. Sitä varten tutkimuskeskus otti käyttöön uuden sähköisen tiedonkeruujärjestelmän sekä tilastotiedon sähköisen julkaisujärjestelmän. Julkaisujärjestelmä tulee tarjoamaan kirkon työntekijöille vaivattoman pääsyn nelivuotisaineistoihin sekä muihin kirkon tilastoihin verkossa toimivan interaktiivisen käyttöliittymän kautta.

Tutkimuskeskuksen organisoimassa tutkimushankkeessa Kirkon muuttuva yhteisöllisyys (KMY, 2012–2015) järjestettiin yhteensä kaksi seminaaria. Hankkeen loppuraportti toimitettiin valmiiksi, mutta sen julkaiseminen siirtyi aikataulullisista syistä vuoden 2016 puolelle. Tutkimuskeskus ylläpiti ja päivitti kattavasti Uskonnot Suomessa -tietokantaa. Suunniteltu maahanmuuttajien uskonnollisia yhteisöjä kartoittava tiedonkeruu ei kuitenkaan toteutunut. Sen sijaan syksyn pa-

kolaisaallon käynnistymisen johdosta päätettiin aloittaa Diakin tutkijoiden kanssa yhteistyöhanke, jossa selvitetään seurakuntien toimintaa pakolaiskriisin yhteydessä. Hanke toteutetaan vuonna 2016. Lisäksi tutkimuskeskus osallistui kahden muun laajemman tutkimushankkeen toteuttamiseen (Rippikoulusta elämään, 2012–17; Lastenohjaajaksi kasvaminen, 2014–16).

Johtaja, tutkijat ja tutkimuskoordinaattori pitivät vuoden aikana yhteensä 25 esitelmää tai muuta asiantuntijaesiintymistä. He julkaisivat yhteensä 7 tieteellistä artikkelia, yhden kirjan sekä yhden artikkelikokoelman. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarjassa julkaistiin kaksi kirjaa ja verkkojulkaisusarjassa yksi toimitettu artikkelijulkaisu sekä kaksi tutkimusraporttia. Johtaja, tutkijat ja tutkimuskoordinaattori olivat jäseninä yhteensä 15 tiedeyhteisön tai yhteiskunnallisessa asiantuntijaelimessä.

Tärkeä osa Kirkon tutkimuskeskuksen toimintaa ovat opiskelijoille myönnetyt apurahat. Tutkimuskeskus jakoi apurahoja yhteensä 32 hankkeelle.

Kirkon kuvapankki / Aarne Ormio

7.8 Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA)

RESULTATKORT 2015	MÅL	METODER	MÄTVERKTYG	UPPFÖLJNING
INTRESSEBE- VAKNING OCH PÅVERKAN	Vi bevakar religionsundervisningens och den religiösa och kristna fostrans plats i dagvård och skola.	Vi stöder och uppmuntrar församlingarna att ta en aktiv roll i utvecklandet av de lokala läroplanerna.	Frågan behandlas vid Forum för barnverksamheten och kyrkans fostran samt på kyrkoherdekonferensen 2014. Artikel om ämnet i Nyckeln 1/2015.	
	Vi stöder kyrkostyrelsens strategi genom att kommunicera kyrkans budskap i ett föränderligt samhälle.	Vi lyfter fram mänskorätsfrågor, fredsfrågor och biståndsfrågor inom ramen för Ekumeniska Ansvarsveckan.	Människorätts- freds- och biståndsfrågor ingår i allt material som produceras för Ansvarsveckan.	
	Vi stöder kyrkostyrelsens strategi genom att lyfta fram och kommunicera kyrkans budskap i ett föränderligt samhälle.	Seminariedag för journalister om religion och kyrka idag.	Antalet seminariedeltagare samt feedbackenkät som deltagarna fyller i.	
	Vi stöder kyrkostyrelsens strategi genom att lyfta fram och kommunicera kyrkans budskap i ett föränderligt samhälle.	Vi deltar som en representant för kyrkan i olika finlandssvenska kulturrevenemang.	Vi deltar i Stafettkarnevalen, Bokmässan, Finlandsarenan i Björneborg och medverkar i Svenska veckan på två olika språköar.	
HELA KYRKANS GEMENSAM- MA UPPGIFTER	Vi utvecklar KCSA:s organisation och personalstyrka i enlighet med Kyrkostyrelsens strategi.	Vi utvecklar centralens verksamhet och gör nödvändiga omstruktureringar i och med de nyrekryteringar som sker under året.	Rekrytering av Tv-redaktör och sakkunnig för barn och familj. Befattningsbeskrivningarna uppdateras.	
	Vi lyfter fram och kommunicerar kyrkans budskap i ett föränderligt samhälle.	Vi följer upp och vidareutvecklar den nya evl.fi-sidan och nationella webbplatsen.	Besöksstatistik samt feedback från utvalda testpersoner och respons via nätet.	

RESULTATKORT 2015	MÅL	METODER	MÄTVERTYG	UPPFÖLJNING
STÖD OCH UTVECKLING AV FÖRSAM- LINGARNAS ARBETE	Vi arbetar för att all verksamhet inom kyrkans fostran utgår från att barn, unga och vuxna får vara subjekt.	Vi arrangerar Nordisk konfirmandle- darkonferens parallellt med Forum för kyrkans fostran och två semina- riedagar kring barnkonsekvensanalys och barn- och ungdomsombud i frs.	I Forum för kyrkans fostran är 90 % av Borgå stifts frs representerade. Nordisk konfirmandledarkonferens samlar 50 deltagare.	
	Vi leder och koordinerar helhetskyr- kans arbete med sociala medier på svenska.	Vi stärker sociala mediernas roll i för- samlingsarbetet genom att utveckla handledningsverktyg på webben.	Färdiga handledningsverktyg, feedback och respons från användare inom församlingarna.	
	Arbeta för att all verksamhet inom kyrkans fostran utgår från att barn, unga och vuxna får vara subjekt.	Vi arrangerar seminariedagar med utgångspunkt i utvecklingsdokumen- ten för fostran.	Fyra seminariedagar med 12 delta- gare/seminarium.	
	Vi stöder församlingarna i att lyfta fram kyrkans social-etiska och sam- hälleliga uppdrag	Vi arrangerar seminariedagar kring övergreppsfrågor med temat "Den vuxnes ansvar".	Tre seminariedagar med samman- lagt 60 deltagare.	
	Vi breddar församlingsanställdas kommunikationskunskap och ökar deras beredskap att möta medier.	Kurs för församlingsanställda "Hur möter jag medierna?"	Kursdag i Österbotten och i Södra Finland. Antalet kursdeltagare samt antalet deltagare i kommunika- tionsutbildningar på olika forum.	
	Finlandssvenska ekumeniska kyrko- dagar, märkesåret 2017.	Vi inleder planeringen av de ekume- niska kyrkodagarna i anslutning till märkesåret 2017.	Vi utser en arbetsgrupp för mär- kesåret.	
STRATEGISKA PROJEKT	Verka som servicecentral för kyrkans verksamhet på svenska.	Vi utvecklar och lanserar det nya konceptet för Kyrktorgen.	Ordna fem kyrktorg enligt det nya konceptet. Utvärdering genom feedback från deltagarna.	

Intressebevakning och påverkan

1. Religionsundervisningens och den religiösa och kristna fostrans plats i dagvård och skola har behandlats vid samlingar för lärare och olika yrkesgrupper och genom notiser i pressen samt i blogginlägg. Arbetet inom skolektorn har överlag både intensifierats och breddats med fortbildningar för lärare och ökade kontakter till de yrkesutbildande institutionerna.
2. KCSA har förverkligat målet genom att ge synlighet åt ärkebiskopens fattigdomsgrupps uttalande, biskoparnas ställningstaganden för mångfald, och församlingarnas engagemang i flyktingarbetet. Flyktingkrisen aktualiserade under hösten och relevant material sattes ut på Sacrista.
3. Målet har delvis uppfyllts men med andra metoder än de som anges i resultatkortet. P.g.a. samarbetsförhandlingar och omstruktureringar inom den finlandssvenska mediasektorn ansågs det inte ändamålsenligt att ordna en seminariedag. Under året arrangerades ett radioseminarium med 24 deltagare och en pressfrukost.
4. KCSA har samarbetat aktivt med andra finlandssvenska organisationer genom deltagande i Stafettkarnevalen, Bokmässan och Svenska veckan. På initiativ av KCSA tilldelade Kyrkostyrelsen Stafettkarnevalen John Vikströms idrottspris. På bokmässan hade KCSA egen monter och producerade dessutom åtta videon och nio blogginlägg från mässan.

Hela kyrkans gemensamma uppgifter

1. Arbetet på KCSA präglades under året av den omorganisering som skedde vid årsskiftet då centralens tre ansvarsområden slogs samman till två enheter, enheten för kyrkans verksamhet och enheten för kommunikation. Erfarenheterna av den nya organisationsmodellen har varit goda. Under året har fyra nyrekryteringar gjorts; sakkunnig för skolsamverkan och konfirmandarbete, sakkunnig för ungdomsarbete och scouting, byråsekreterare och TV-redaktör. I samband med dessa rekryteringar har arbetsuppgifter och ansvarsområden genomgått och uppdaterats så att de svarar mot de krav verksamhetsmiljön ställer.
2. Kyrkans nya, gemensamma webbverktyg, Klockaren, introducerades på bred bas under 2015. 21 svenska församlingar inledde arbetet med att förnya sina hemsidor och tolv av dem tog i bruk Klockaren under året.
3. Målet har uppnåtts delvis. Seminariedagarna om barnkonsekvensanalys och barn- och ungdomsombud har flyttats till år 2016. I Forum för fostran deltog 60 % av Borgå stifts församlingar, vilket inte nådde upp till målsättningen som dock var orealistiskt högt ställd eftersom många små församlingar inte har egen ungdomsarbetsledare. Den nordiska konfirmandledarkonferensen samlade däremot hela 150 deltagare, vilket överträffade förväntningarna.
4. Arbetet med sociala medier utvecklades och integrerades i centralens verksam-

het. Istället för att utveckla handledningsverktyg gjordes bedömningen att arbetet gagnades mera av särskilda satsningar på själavårdsschatten och medvetna SoMe satsningar under allhelgona, advent och jul. Sociala medier behandlades även vid en inspirationsdag, vid församlingsbesök och informatörsträffar. Samarbetet med Samtalstjänst fördjupades och utvecklades under året.

Stöd och utveckling av församlingarnas arbete

1. KCSA ordnade tre regionala utbildningar om kyrkans utvecklingsdokument för fostran i Domprosteriet samt i Närpes och Raseborgs prosterier, med sammanlagt 47 deltagare.
2. Centralen reagerade på diskussionen om sexuella övergrepp i församlingsarbetet och ordnade under året tre samlingar under temat Den vuxnes ansvar. Det sammanlagda deltagarantalet uppgick till 130 personer.
3. Kursen inhyllades p.g.a. för få deltagare. Under året hölls dock kommunikationsutbildning på kyrkoherdekonferensen.

Strategiska projekt

1. En arbetsgrupp för planering av de ekumeniska kyrkodagarna har utsetts.
2. Konceptet förnyades och KCSA arrangerade fem kyrktorg med sammanlagt 350 deltagare. Kyrktorgen utvärderades.

7.8 Kirkon ruotsinkielisen työn keskus (KRTK)

TULOSKORTTI 2015	TAVOITTEET	MENETELMÄT	MITTAUSVÄLINE	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Valvomme uskonnonopetuksen sekä uskonnollisen ja kristillisen kasvatuksen roolia päivähoitossa ja koulussa.	Tuemme ja rohkaisemme seurakuntia ottamaan aktiivisen roolin paikallisten opetusuunnitelmien kehittämisessä.	Asiaa käsitellään Varhaiskasvatuksen ja kirkon kasvatuksen foorumissa sekä kirkkoherrojen kokouksessa 2014. Aiheesta oli artikkeli Nyckeln-lehden numerossa 1/2015.	
	Tuemme kirkkohallituksen strategiaa välittämällä kirkon sanomaa muuttuvassa yhteiskunnassa.	Pidämme esillä ihmisoikeuksiin, rauhaan ja avustukseen liittyviä kysymyksiä Ekumeenisen vastuuviiikon puitteissa.	Ihmisoikeuksiin, rauhaan ja avustukseen liittyviä kysymyksiä sisältyy kaikkien vastuuviiikkoa varten tuotettavaan materiaaliin.	
	Tuemme kirkkohallituksen strategiaa tuomalla esiin ja välittämällä kirkon sanomaa muuttuvassa yhteiskunnassa.	Järjestämme toimittajille suunnatun seminaaripäivän uskonnosta ja kirkosta tänä päivänä.	Seminaarin osallistujamäärä sekä palautekysely, johon osallistujat vastaavat.	
	Tuemme kirkkohallituksen strategiaa tuomalla esiin ja välittämällä kirkon sanomaa muuttuvassa yhteiskunnassa.	Kirkon edustajana osallistumme suomenruotsalaisiin kulttuuritapahtumiin.	Osallistumme Stafettkarnevalen-tapahtumaan, kirjamesseihin, Porissa järjestettävään SuomiAreenaan sekä ruotsalaisuuden viikkoon kahdella ruotsinkielisellä kielisaarekkeella.	
KOKO KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kehitämme KRTK:n organisaatiota ja henkilöstöä kirkkohallituksen strategian mukaisesti.	Kehitämme keskuksen toimintaa ja teemme tarpeellisia uudelleenjärjestelyjä vuoden aikana tehtävien rekrytointien johdosta.	Televiotoimitustajan ja nuorisotyön asiantuntijan rekrytointi. Tehtäväankuvaukset päivitetään.	
	Tuomme esiin ja välitämme kirkon sanomaa muuttuvassa yhteiskunnassa.	Seuraamme ja kehitämme uutta evl.fi-sivustoa ja kansallisia verkkohankkeita.	Käyntitilatot sekä valittujen testihenkilöiden palaute.	

	<p>Toimintamme päämäärä on, että lapset, nuoret ja aikuiset saavat olla kaiken kirkon kasvatustoiminnan subjektina.</p>	<p>Järjestämme Pohjoismaisen konferenssin rippikoulun vetäjille ja sen rinnalle Kirkon kasvatuksen foorumin sekä kaksi seminaaripäivää lapsivaikutusten arvioinnista ja lapsi- ja nuorisovaltuuteista seurakunnissa.</p>	<p>Kirkon kasvatuksen foorumissa on edustettuna 90 % Porvoon hiippakunnan seurakunnista. Pohjoismaainen konferenssi rippikoulun vetäjille keräsi 50 osallistujaa.</p>	
	<p>Ohjaamme ja koordinoimme kokonaiskirkon työtä ruotsinkielistä sosiaalista mediaa käyttäen.</p>	<p>Vahvistamme sosiaalisen median asemaa seurakuntatyössä kehittämällä ohjaustyökaluja verkossa.</p>	<p>Valmiit ohjaustyökalut ja käyttäjätalouste seurakunnissa.</p>	
<p>SEURAKUNTIEN TYÖN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN</p>	<p>Toimintamme päämäärä on, että lapset, nuoret ja aikuiset saavat olla kaiken kirkon kasvatustoiminnan subjektina.</p>	<p>Järjestämme seminaaripäiviä, joissa lähtökohtana ovat kasvatuksen kehittämisaasiakirjat.</p>	<p>Neljä seminaaripäivää, 12 osallistujaa/seminaari.</p>	
	<p>Tuemme seurakuntia kirkon sosiaalisen ja yhteiskunnallisen tehtävän esiintuomisessa.</p>	<p>Järjestämme seminaaripäiviä kaltoin-kohtelua ja hyväksikäyttöä koskevista kysymyksistä otsikolla Aikuisten vastuu (Den vuxnes ansvar).</p>	<p>Kolme seminaaripäivää, yhteensä 60 osallistujaa.</p>	
	<p>Laajennamme seurakuntien työntekijöiden viestintätietoa ja lisäämme heidän valmiuksiaan mediakohtaamisiin.</p>	<p>Kirkon työntekijöille suunnattu kurssi median kohtaamisesta.</p>	<p>Kurssipäivä Pohjanmaalla ja Etelä-Suomessa. Kurseille sekä eri viestintäkoulutuksiin osallistuneiden määrä.</p>	
<p>STRATEGISET HANKKEET</p>	<p>Suomenruotsalaiset ekumeeniset kirkkopäivät, merkivuosi 2017.</p>	<p>Aloitamme ekumeenisien kirkkopäivien suunnittelun merkivuoden 2017 yhteyteen.</p>	<p>Merkivuoden työryhmän perustaminen.</p>	
	<p>Toimimme kirkon ruotsinkielisen toiminnan palvelukeskuksena.</p>	<p>Kehitämme ja teemme Kirkkotorin uuden toimintamallin tutuksi.</p>	<p>Viiden Kirkkotorin järjestäminen uuden konseptin mukaan. Arviointi osallistujapalautteen kautta.</p>	

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

1. Uskonnonopetuksen sekä uskonnollisen ja kristillisen kasvatuksen roolia päivä-hoidossa ja koulussa on käsitelty opettajille ja eri ammattiryhmille suunnatuissa tilaisuuksissa sekä sanomalehti- ja blogikirjoituksissa. Kouluun liittyvä työ kokonaisuudessaan on tehostunut ja laajentunut opettajien jatkokoulutuksen myötä ja lisäämällä yhteyksiä kouluttaviin laitoksiin.
2. Kirkon ruotsinkielisen työn keskus (KRTK) on toteuttanut päämäärää antamalla näkyvyyttä arkkipiispan köyhyysryhmän kannanotolle, piispojen kannanotoille monimuotoisuuden puolesta, ja seurakuntien pakolaistyöhön sitoutumiselle. Syksyn aikana pakolaiskriisi tuli ajankohtaiseksi ja asiaan liit-tyviä materiaaleja julkaistiin Sacristassa.
3. Päämäärä on osittain saavutettu mutta eri tavalla kuin tulokortissa mainittiin. Seminaaripäivän järjestämisestä luovuttiin mm. suomenruotsalaisten tiedotus-välineiden yhteistyöneuvotteluiden ja rakennemuutosten vuoksi. Vuoden aika-na järjestettiin media-aamiainen sekä radioseminaari, jossa oli 24 osallistujaa.
4. KRTK on aktiivisesti tehnyt yhteistyötä suomenruotsalaisten järjestöjen kans-sa osallistumalla kirjamesuihin, ruotsalaisuuden viikkoon ja ruotsinkielisten koulujen Stafettkarnevalen-tapahtumaan. Viimeksi mainitulle Kirkkohallitus myönsi John Vikström -liikuttajapalkinnon KRTK:n aloitteesta. Kirjames-suilla KRTK:lla oli oma osastonsa, ja se tuotti sen lisäksi kahdeksan videota ja yhdeksän blogikirjoitusta messuilta.

Koko kirkon yhteiset tehtävät

1. Kuluneen vuoden työtä leimasi vuodenvaihteessa toteutunut uudistus, jolloin keskuksen työ järjestettiin uudelleen siten, että aikaisemmasta kolmesta vas-tuualueesta muodostettiin kaksi yksikköä: kirkon toimintayksikkö ja viestin-täyksikkö. Uudesta organisaatiomallista saadut kokemukset ovat olleet hyviä. Kuluneen vuoden aikana on tehty neljä uusrekrytointia; koulu-yhteistyön ja rippikoulutuksen asiantuntija, nuorisotyön asiantuntija, toimistosihiteeri ja tele-visiotoimittaja. Näiden rekrytointien yhteydessä työtehtävät ja vastualueet on käyty läpi ja päivitetty vastaamaan toimintaympäristön asettamia vaatimuksia.
2. Kirkon uusi yhteinen web-työkalu Lukkari otettiin laajasti käyttöön 2015. Vuoden aikana 21 ruotsinkielistä seurakuntaa aloitti kotisivujensa uudista-misen ja näistä 12 otti käyttöön Lukkarin.
3. Päämäärä on osittain saavutettu. Seminaarit lapsivaikutusten arvioinnista ja lapsi- ja nuorisovaltuutetuista on siirretty pidettäväksi vuonna 2016. Kasvatus-asiain foorumiin osallistui 60 % Porvoon hiippakunnan seurakunnista. Tällä ei saavutettu tavoitetta, joka oli asetettu epärealistisen korkeaksi ottaen huo-mioon, että monista pienistä seurakunnista puuttuu oma nuorisotyönohjaaja. Pohjoismainen rippikoulukonferenssi (Den nordiska konfirmandledarkonfe-rensen) sitä vastoin keräsi kokonaiset 150 osallistujaa, mikä ylitti odotukset.

4. Työtä sosiaalisessa mediassa kehitettiin ja se otettiin osaksi keskuksen toimintaa. Arvioitiin, että ohjaustyökalujen kehittämisen sijasta erityiset satsaukset sielunhoito-chattiin ja tietoiset panostukset someen pyhäinpäivänä, adventtina ja jouluna hyödyttäisivät työtä enemmän. Sosiaalisen median käyttöä käsiteltiin myös inspiraatiopäivillä, seurakuntakäynneillä ja tiedottajatapaamisilla. Yhteistyötä Palvelevan puhelimen kanssa syvennettiin ja kehitettiin vuoden aikana.

Seurakuntien työn tukeminen ja kehittäminen

1. Keskus järjesti kasvatuksen kehittämissiirtoista kolme alueellista koulutusta. Koulutukset järjestettiin tuomiorovastikunnassa sekä Närpiön ja Raaseporin rovastikunnissa, ja niihin osallistui yhteensä 47 henkilöä.
2. Keskus reagoi keskusteluun seksuaalisesta hyväksikäytöstä seurakunnassa ja järjesti kolme kokousta otsikolla Aikuisen vastuu (Den vuxnes ansvar). Osallistujia oli yhteensä 130.
3. Kurssi peruutettiin liian pienen ilmoittautujamäärän takia. Viestintäkoulutusta pidettiin vuoden aikana kirkkoherrojen kokouksessa.

Strategiset hankkeet

1. Ekumeenisten kirkkopäivien suunnittelua varten on asetettu työryhmä.
2. Konseptia uudistettiin, ja KRTK järjesti viisi kirkkotoria, joissa oli yhteensä 350 osallistujaa. Kirkkotorit myös arvioitiin.

Kirkon kuvapankki / Kaisa Kariranta

7.9 Piispainkokouksen kanslia

TULOSKORTTI 2015	TAVOITE	KEINOT	SEURANTA
EDUNVALVONTA JA VAIKUTTAMINEN	Kirkon yhteyden edistäminen.	Yhteydenpito eri puolille kirkon kenttää, eri näkököntöjen kuuleminen ja kirkollisen keskustelun aktiivinen seuraaminen.	
	Positiivisen uskonnnonvapauden vahvistaminen.	Vaikututtaminen yhdessä Suomen ekumeenisen neuvoston Kasvatusasioiden jaoston kanssa.	
	Luterilaisen perinteen tunnetuksi tekeminen.	Reformaation merkkiuuden suunnitteluun osallistuminen; synodaalikirja aiheesta.	
KIRKON YHTEISET TEHTÄVÄT	Kirkon opillisen perustan ajannukainen tulkitseminen.	Piispainkokouksen lausunnot keskeisistä kirkon uskoa, julistusta ja työtä koskevistä asioista.	
	Kirkon tulevaisuuden strategioiden suunnittelemine.	Osallistuminen kirkon toimintaa ja tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.	
	Synodaalikkousten 2016 valmisteleminen.	Synodaalikirjan toimittaminen.	
	Hiippakuntahallinnon kehittämine.	Hiippakuntien tulevaisuutta käsittelevä työryhmä.	
	Keskushallinnon kehittämisen toimeenpano.	Piispainkokouksen uuden työjärjestyksen ja toimintamallin laatiminen.	
	Kirkon virkoihin rekrytoitumisen edistäminen.	Vaikututtaminen teologikoulutustoimikunnan kautta, osallistuminen ennakkointityöhön.	
SEURAKUNTIEN TOIMINNAN TUKEMINEN JA KEHITTÄMINEN	Moniammatillisuuden vahvistaminen.	Koulutuspoliittinen yhteistyö AKR:ssa ja toimikunnissa.	
	Seurakuntaharjoittelujen kehittämine.	Koulutuspoliittinen yhteistyö AKR:ssa ja toimikunnissa.	

Edunvalvonta ja vaikuttaminen

Merkittävä määrä kanslian työtä kohdistui Kirjapajan kustantamana julkaistavaan synodaalikirjaan, vaikka kirjan julkaisu ja siihen liittyvä mahdollinen keskustelu sijoittuvatkin vasta vuoteen 2016. Kirjassa käsitellään reformaatiota suhteessa oman aikamme kysymyksiin (esim. ympäristökriisi, uskontodialogi), joita reformaattorit eivät samassa muodossa tunteneet. Kirjan avulla voidaan nostaa esille paitsi papiston myös laajemman yleisön keskuudessa reformaatioon liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä, joten vaikuttamisnäkökulma oli vahvasti esillä suunnittelussa.

Piispainkokouksen kanslian henkilökunta osallistui myös laajemmin reformaation merkkivuoden 2017 suunnitteluun. Pääsihteeri veti tutkimusyhteyksien verkostoa, joka kokoaa yhteen reformaation tutkimuksen asiantuntijoita ja tietoa tutkimuksesta. Teologinen sihteeri oli jäsenenä merkkivuoden päätoimikunnassa.

Pääsihteeri osallistui aktiivisesti positiivista uskonnonvapautta, uskontojen kohtaamista ja myös uskonnonopetusta koskevaan kansalaiskeskusteluun, esimerkiksi kirjoittamalla kirkkohallituksen sponsoroimaan Rajalla-blogiin sekä toimimalla Suomen Ekumeenisen Neuvoston kasvatustieteiden jaoston puheenjohtajana.

Koko kirkon yhteiset tehtävät

Piispainkokouksen kanslia valmisteli piispainkokouksen päättämiä asioita, joihin kuuluivat kuluvan vuoden aikana seuraavat lausunnot: ”Virsi- ja lausunkirjan lisäviikkoehdotus” (Piispainkokouksen lausunto 1/2015 kirkolliskokoukselle, huhtikuu 2015; Piispainkokouksen lausunto 3/2015, syyskuu 2015), ”Uutta diakoniavirkkaa koskevien säännösten lisääminen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen” (Piispainkokouksen lausunto 2/2015 kirkolliskokoukselle, huhtikuu 2015) sekä ”Arkkipiispan vaalitapaa koskevien säännösten lisääminen kirkkolakiin ja kirkon vaalijärjestykseen” (Piispainkokouksen lausunto 1/2015 kirkkohallitukselle, joulukuu 2015). Lisäksi syyskuussa annettiin ”Piispainkokouksen ohje kirkkolain 25 luvun 16 §:ssä tarkoitettujen kirkollisten arvonimien myöntämisestä”.

Porvoossa syyskuussa pidetyssä istunnossa käynnistettiin kansliaan saapuneiden aloitteiden pohjalta kaksi teologisesti merkittävää prosessia, joista toinen liittyy jumalanpalvelusyhteisöjen asemaan kirkossamme ja toinen ehtoollis- sekä saarnavieraanvaraisuuden laajentamiseen. Molemmissa tapauksissa asetettiin työryhmät selvittämään asiaa.

Hiippakuntahallinnon kehittämistavoitteeseen liittyen joulukuussa saatiin valmiiksi piispainkokouksen asettaman työryhmän selvitys hiippakuntien tulevaisuudesta – selvitykseen liittyy monia konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Keskushallintouudistuksen toimeenpanoon liittyy piispainkokouksen uuden työjärjestyksen hyväksyminen joulukuussa 2015 sekä siihen liittyvän uuden toimintakulttuurin kehittäminen yhdessä kirkon ulkoasiain osaston kanssa.

Piispainkokouksen kanslian henkilökunta on harjoittanut vaikutustyötä myös verkostoitumalla ja tuomalla kirkon sekä teologian näkökulmia erilaisissa semi-

naareissa ja konferensseissa (esim. Anglo-Nordic-Baltic Theological Conference, Turku). Marraskuussa osallistuttiin yhdessä arkkipiispan kanslian kanssa vuosittaiseen piispainkokousten sihteerien tapaamiseen, joka tällä kertaa järjestettiin Islannissa. Lisäksi on osallistuttu kirkon edustamiseen erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi teologinen sihteeri osallistui huhtikuussa Inkerin kirkon kanssa käytyihin oppineuvotteluihin.

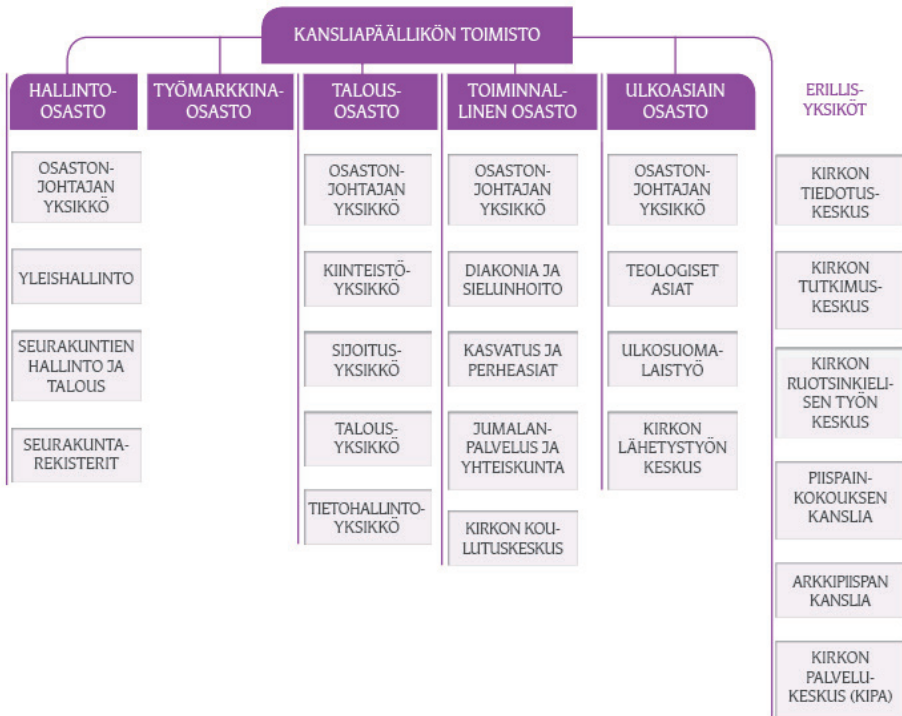
Kanslian henkilöstöstä vaihtui keväällä 2015 kolmannes, kun pitkäaikainen toimistos sihteeri jäi eläkkeelle. Uusi toimistos sihteeri rekrytoitiin talon sisältä, jolloin myös tehtävänkuvaa joiltain osilta tarkistettiin.

Seurakuntien toiminnan kehittäminen ja tukeminen

Kanslian henkilökunta osallistui piispainkokouksen teologikoulutustoimikuntaan ja kanttorikoulutustoimikuntaan sekä kirkkohallituksen asettamaan ammatillisen koulutuksen seurannan ryhmään. Tätä kautta edistettiin muun muassa kirkon virkoihin rekrytoitumista, moniammatillisuuden vahvistamista sekä seurakunta-harjoittelun kehittämistä.

Pääsihteeri ja teologinen sihteeri osallistuivat vierailevina luennoitsijoina myös pastoraalikoulutusten toteuttamiseen Kirkon koulutuskeskuksessa.

Kirkkohallitus[†]

Kirkkohallituksen kokoonpano

Kirkkohallituksen jäsenet vuonna 2015

Puheenjohtaja	arkkipiispa Kari Mäkinen
Varapuheenjohtaja	toimittaja Marjaana Perttula

Kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet:

lääketieteen tohtori	Riitta Alaja	Tampereen hiippakunta
johtaja	Esa Koukkari	Oulun hiippakunta
agrologi	Johannes Leppänen	Lapuan hiippakunta
käräjätuomari	Outi Nokso-Koivisto	Espoon hiippakunta
johtaja	Sami Ojala	Helsingin hiippakunta
toimittaja	Marjaana Perttula	Turun arkkihiippakunta
seurakuntaneuvos	Risto Rasimus	Mikkelin hiippakunta
sosionomi	Veikko Väisänen	Kuopion hiippakunta
hallintoylilääkäri	Åsa A. Westerlund	Porvoon hiippakunta

Kirkolliskokouksen valitsevat pappisjäsenet:

kirkkoherra	Tapio Seppälä
kirkkoherra	Eija Nivala

Piispainkokouksen valitsevat jäsenet:

piispa	Irja Askola
piispa	Björn Vikström

Virastokollegio vuonna 2015

Puheenjohtaja: kansliapäällikkö	Jukka Keskitalo
kirkkoneuvos	Leena Rantanen
kirkkoneuvos	Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos	Pekka Huokuna, 31.7.2015 saakka
vs. kirkkoneuvos	Kari Kopperi, 1.8.2015 alkaen
kirkkoneuvos	Kimmo Kääriäinen
kirkkoneuvos	Vuokko Piekkala
Sihteeri: hallintopäällikkö	Asta Virtaniemi

Täysistunto kokoontui 10 kertaa. Virastokollegio kokoontui kertomusvuonna säännönmukaisesti viikoittain.

Kirkkohallituksen viraston johtoryhmään kuuluivat virastokollegion jäsenten lisäksi viestintäjohtaja ja hallintopäällikkö.

Kirkkohallituksen julkaisusarjat vuonna 2015

Kirkkohallituksella on kaksi julkaisusarjaa:

1. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja, Kirkko ja toiminta, jossa ilmestyy eri osastojen eri kieliset painetut ja verkkojulkaisut. Sisällöllisesti julkaisut on jaettu seuraaviin luokkiin:
 - Suositukset, ohjeet ja oppaat
 - Selvitykset ja mietinnöt
 - Strategiat
 - Kirkkojen väliset asiakirjat (konsultaatiot, oppineuvottelut)
 - Muut julkaisut
2. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja, Kirkko ja päätöksenteko, jossa ilmestyvät julkaisut on jaettu Kirkkohallituksen, Kirkolliskokouksen, Piispainkokouksen, Kirkon työmarkkinalaitoksen ja Lainsäädännön kategorioihin.

Kertomusvuoden aikana ilmestyi Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja, Kirkko ja toiminta -sarjassa seuraavat 15 julkaisua:

- 1 Lapsivaikutusten arviointi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa – Ohjeistus
- 2 Barnkonsekvensanalys i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland – Instruktioner
- 3 Kirkkoherranvaalin hallintomenettely
- 4 Lapsi ja musiikki seurakunnassa
- 5 Förvaltningsförfarandet vid val av kyrkoherde
- 6 Diakonia ja diakonivirka
- 7 Lähiseurakunta – maaseudun henki ja elämä
Kirkon maaseutulinjaukset 2015
- 8 Uskonnonharjoittaminen vankiloissa – selvitys uskonnonharjoittamiseen vankiloissa liittyvistä kysymyksistä
- 9 The Two Folk Churches in Finland
The 12th Finnish Lutheran-Orthodox Theological Discussions 2014
- 10 Mässa med minnessjuka
- 11 Jokainen on osallinen – Vapaaehtoistoiminnan linjaukset
- 12 Vi är alla delaktiga – Kyrkans frivilligverksamhet
- 13 Kirkon tilastollinen vuosikirja, Statisk årsbok för kyrkan 2014
- 14 Lokalförsamlingen – ande och liv på landsbygden
Kyrkans riktlinjer för landsbygden 2015
- 15 Erityisriippikoulun opettajan opas

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja, Kirkko ja päätöksenteko -sarjassa ei vuoden 2015 aikana ilmestynyt yhtään julkaisua.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisut

Kirkon tutkimuskeskuksella on kolme omaa sarjaa: julkaisuja-sarja, verkkojulkaisuja-sarja ja Publication-sarja. Sarjoissa ilmestyi kertomusvuonna yhteensä 5 julkaisua seuraavasti:

- Julkaisuja 122 Maarit Hytönen: Maaksi sinun pitää jälleen tulla. Kuolema ja siihen valmistautuminen sekä kuolemanjälkeinen elämä Osmo Tiililän, Irja Kilpeläisen ja Martti Lindqvistin ajattelussa
- Julkaisuja 123 Anneli Vartiainen: Messu, yhteisö ja muistaminen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon messu yhteisöllisen muistamisen tilana
- Verkkojulkaisuja 41 Leena Sorsa: Kirkkona valtiossa. Katsaus Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtiosuhteen edellytyksiin ja uudistuspaineesiin
- Verkkojulkaisuja 42 Kirkko etsii paikkaansa. Kirkon tutkimuskeskuksen seminaari 20.4.2015 Tampere-talossa
- Verkkojulkaisuja 43 Heidi Kääriäinen: Virsikokemuksien merkitys virsiä käyttävän spiritualiteetille

Kannettujen kolehtien jako vuonna 2015

Oppilaitos- ja nuorisotyölle kertomusvuonna kannetusta kolehdista Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetykselle (OPKO) 40 500 euroa ja Suomen Kristilliselle Ylioppilasliitolle (SKY) 19 500 yhteensä 60 000 euroa.

Päihde- ja kriminaalityön kolehdin tuotto 40 000 euroa jaettiin seuraavasti: Alkoholiperheen lasten tuki ry 1 500, Ev.lut. Lähimmäislähetys ry 2 500, Nuorten Keskus ry 9 000, Sininen Pysäkki ry 7 000, Sininauhaliitto ry 7 000, Suomen Katulähetysliitto ry 6 000 ja Suomen Valkonauhaliitto – Förbundet Vita Bandet i Finland 7 000 euroa.

Tunturi- ja tiekirkkotoiminnan kehittämiseen kertomusvuonna kannetusta kolehdista jaettiin Saariselän kappelin toiminnan tukemiseen 16 200 euroa, (josta Inarin seurakunnalle 11 340, Kansan Raamattuseuralle 2 430 ja Suomen Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle 2 430), Marian Kappelin toimintaan Levillä Kittilän seurakunnalle 16 200 euroa, Ylläksen Pyhän Laurin kappelin toimintaan Kolarin seurakunnalle 16 200 euroa ja Revontulikappelin toimintaan Pyhätunturilla Kansan Raamattuseuralle 5 400 euroa.

Vuoden 2015 kirkkokolehdit – Kirkkohallituksen yleiskirje

Kollekterna år 2015 – Kyrkostyrelsens cirkulär

Yhteisvastuukeräys vuonna 2015

Vuoden 2015 Yhteisvastuukeräyksen kotimaisena erityiskohteena oli Suurella Sydämellä -verkkopalvelun tehostaminen.

Keräyksen kokonaistuotto vuonna 2015 oli 3 604 838,87 euroa (vuonna 2014 3 944 588,33 euroa). Kun kokonaistuotosta oli vähennetty keräyskulujen osuus 914 734,11 euroa, eli noin 25 %, keräyskohteisiin jaettava tuotto oli 2 690 104,76 euroa.

Kirkkohallitus päätti jakaa keräyksen tuoton siten, että keräävän seurakunnan päätösten mukaisiin diakonisiin tarpeisiin 10 %, kansainvälisen diakonian kohteisiin Kirkon Ulkomaanavun välityksellä 60 %, kotimaiseen erityiskohteeseen 20 % sekä Kirkon diakoniarahastolle ja hiippakuntien avustustyöhön 10 %, joka jakautuu seuraavasti: Kirkon diakoniarahasto 1,5 %, Turun arkkihiippakunta 1,0 %, Tampereen hiippakunta 1,0 %, Oulun hiippakunta 1,2 %, Mikkelin hiippakunta 1,0 %, Porvoon hiippakunta 0,6 %, Kuopion hiippakunta 1,2 %, Lapuan hiippakunta 1,0 %, Helsingin hiippakunta 1,0 % ja Espoon hiippakunta 0,5 %.

Kirkkohallituksen täysistunnon myöntämät avustukset 2015

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennysavustus	Harkinnanvarainen avustus	Hautausmaa-avustukset	Rakennusavustukset	Konservointiavustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
KOKO KIRKKO	1 762 619	547 000	0	2 788 587	0	5 098 206	100,0
Turun arkkihiippakunta							
Kustavi		60 000		7 300		67 300	1,3
Köyliö				429 900		429 900	8,4
Loimaa				217 600		217 600	4,3
Luvia				55 200		55 200	1,1
Masku				17 800		17 800	0,3
Marttila		7 000				7 000	0,1
Mynämäki				66 500		66 500	1,3
Pomarkku				200 100		200 100	3,9
Punkalaidun				4 900		4 900	0,1
Oripää	919					919	0,0
Sastamala				121 800		121 800	2,4
Siikainen	38 527					38 527	0,8
Vehmaa				4 300		4 300	0,1
Tampereen hiippakunta							
Jämijärvi	5 061					5 061	0,1
Kuhmoinen	4 716					4 716	0,1
Oulun hiippakunta							
Alavieska	4 890					4 890	0,1
Hailuoto		70 000				70 000	1,4
Halsua	439			108 387		108 826	2,1
Kolari	16 125					16 125	0,3
Kärsämäki	68 625					68 625	1,3
Lumijoki	29 052					29 052	0,6
Pelkosenniemi		19 000				19 000	0,4
Perho	86 106			12 800		98 906	1,9
Posio	110 659	50 000		28 900		189 559	3,7
Pudasjärvi	248 077					248 077	4,9
Pyhäjoki				12 300		12 300	0,2
Ranua	138 875					138 875	2,7
Reisjärvi	5 495					5 495	0,1
Salla				267 800		267 800	5,3
Siikalatva	73 785	90 000				163 785	3,2
Taivalkoski	102 890					102 890	2,0
Tervola				35 900		35 900	0,7
Toholampi	16 235					16 235	0,3
Utajärvi	61 314			25 200		86 514	1,7

Ylitornio	7 941					7 941	0,2
Mikkelin hiippakunta							
Hirvensalmi	8 829					8 829	0,2
Joutsa	26 199					26 199	0,5
Kangasniemi	7 373					7 373	0,1
Lemi				33 700		33 700	0,7
Pertunmaa	22 326			74 200		96 526	1,9
Puumala	14 469					14 469	0,3
Savitaipale				40 000		40 000	0,8
Sulkava	53 267					53 267	1,0
Sysmä	5 281					5 281	0,1
Tohmajärvi				2 100		2 100	0,0
Porvoon hiippakunta							
Brändö-Kumlinge		40 000				40 000	0,8
Fiström-Geta				422 200		422 200	8,3
Hammarland				19 900		19 900	0,4
Kristinestads kyrkliga samfällighet				8 400		8 400	0,2
Saltvik				13 700		13 700	0,3
Ålands södra skärgård		20 000				20 000	0,4
Kuopion hiippakunta							
Hankasalmi	30 101					30 101	0,6
Hyrynsalmi	50 085			23 200		73 285	1,4
Juuka	50 900					50 900	1,0
Keitele		50 000				50 000	1,0
Kiuruvesi	4 412					4 412	0,1
Kuhmo	42 929					42 929	0,8
Paltamo	19 221					19 221	0,4
Puolanka	45 749					45 749	0,9
Rautavaara	3 139					3 139	0,1
Ristijärvi	4 127					4 127	0,1
Rääkkylä	50 051					50 051	1,0
Suomussalmi	36 728					36 728	0,7
Tervo	266	100 000		32 000		132 266	2,6
Vesanto	39 325					39 325	0,8
Lapuan hiippakunta							
Honkajoki		41 000				41 000	0,8
Isojoki	25 125					25 125	0,5
Karstula	16 361					16 361	0,3
Karjoki				92 200		92 200	1,8
Kaskinen				17 800		17 800	0,3
Karvia	43 576			222 400		265 976	5,2
Kinnula	40 220					40 220	0,8

Multia	5 693					5 693	0,1
Pihtipudas	42 778					42 778	0,8
Soini	50 596					50 596	1,0
Uurainen	3 762			92 500		96 262	1,9
Helsingin hiippakunta							
Pukkila				77 600		77 600	1,5
Espoon hiippakunta	0			0		0	0,0

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET HIIPPAKUNNITAIN 2015							
Hiippakunta	Verotulojen täydennysavustus	Harkinnanvarainen avustus	Hautausmaa-avustukset	Rakennusavustukset	Konservointiavustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
Turun arkkihpk.	39 446	67 000		1 125 400		1 231 846	24,2
Tampereen hpk.	9 777					9 777	0,2
Oulun hpk.	970 508	229 000		491 287		1 690 795	33,2
Mikkelin hpk.	137 744			150 000		287 744	5,6
Borgå stift		60 000		464 200		524 200	10,3
Kuopion hpk.	377 033	150 000		55 200		582 233	11,4
Lapuan hpk.	228 111	41 000		424 900		694 011	13,6
Helsingin hpk.				77 600		77 600	1,5
Espoon hpk.	0	0		0		0	0,0
KOKO KIRKKO	1 762 619	547 000	0	2 788 587	0	5 098 206	100,0

Kirkkohallituksen myöntämät avustukset kirkollisille järjestöille vuonna 2015

Järjestö	Avustus
Akasia-säätiö	1 000
Christian Artists Finland CAF	2 000
Diakonia ry	13 000
Förbundet Kyrkans Ungdom r.f.	11 000
Helsingin Raamattukoulusäätiö	2 750
Herättäjä-Yhdistys ry., ylioppilaskodit	3 500
Herättäjä-Yhdistys ry., nuoriso- ja opiskelijatyö	0
Hetan Musiikkipäivät ry	6 500
Kansan Raamattuseuran Säätiö, Vivamon Lastenkylä	2 000
Kansan Raamattuseuran Säätiö, Nukketeatteri Sananjalka	0
Kansan Raamattuseuran Säätiö, Uskon Yö valtakunnallisena hankkeena	3 000
Kansan Raamattuseuran Säätiö,	
Isovanhemmuuden palikat -tv-ohjelmasarja	3 000
KRAN r.f.	5 500
Kristillisen Työväen Liitto ry	7 000
Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry	7 000
Lahden Kansainvälinen Urkuviikko	4 000
Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistys r.y.	2 500
Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry	6 000
Maailmanvaihto ry	1 500
Raamatunlukijain Liitto, raamattutyön kehittämishanke	0
Raamatunlukijain Liitto, raamatunlukuopas Liftari	3 000
Raamatunlukijain Liitto, raamatunlukuovelluksen valmistaminen	4 000
Rautatieläisten Kristillinen Yhdistys ry	1 500
Retreatstiftelsen	4 000
Sinapinsiemen ry	4 000
Suomen evankelis-luterilaisen luostarin tuki ry	8 000
Suomen Kirkkomusiikkiliitto ry	7 500
Suomen NMKY:n liitto	6 000
Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry /Liikkuva seurakunta	2 000
Suomen NNKY:n liitto	4 000
Suomen Raamattuopisto	0
Suomen Raamattuopisto, Raamatunopetusakatemia	0
Suomen Raamattuopisto, Radioraamattupiiri	0
Suomen Raamattuopisto, Nuorisotyön kehittäminen	9 000
Suomen Raamattuopisto, Nuorten aikuisten parissa tehtävän työn kehittäminen	4 000

Suomen Raamattuopisto, Matka halki Raamatun	0
Suomen Sairaanhoidtajain Kristillinen Seura ry	3 250
Suomen teologinen instituutti	3 000
Suomen uskonnonopettajain liitto ry	7 000
Ylioppilaskoti Konviktin kannatusyhdistys ry	4 000
	154500
Hiljaisuuden Ystävät ry, sopimusperusteinen yhteistyö	5 000
Isokset ry, sopimusperusteinen yhteistyö	1 500
Yhteensä	161000

TOIMINTAKERTOMUKSEN SÄHKÖISET LIITTEET

Liitteet löytyvät osoitteesta
sakasti.evl.fi ja ruotsiksi sacrista.evl.fi

Kirkkohallituksen asettamat johtokunnat, neuvottelukunnat, toimikunnat ja työryhmät

Kirkkohallituksen antamat lausunnot

Kirkkohallituksen yleiskirjeet

Kyrkostyrelsens cirkulär

Kirkon työmarkkinalaitoksen toimiston yleiskirjeet

Kyrkans arbetsmarknadsverks cirkulär

Kirkkohallituksen esitykset ja ilmoitukset kirkolliskokoukselle

KIRKKOHALLITUS⁺

ISBN 978-951-789-529-3 (nid.)

ISBN 978-951-789-530-9 (PDF)

SUOMEN⁺
EV. LUT.
KIRKKO